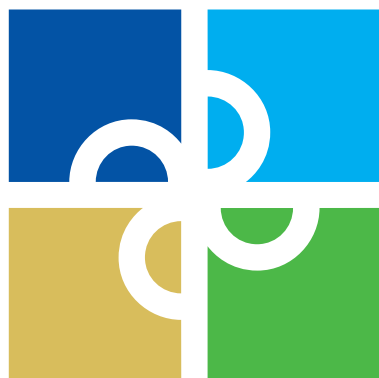
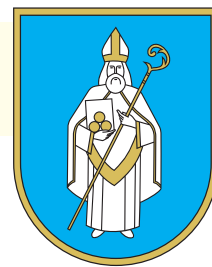
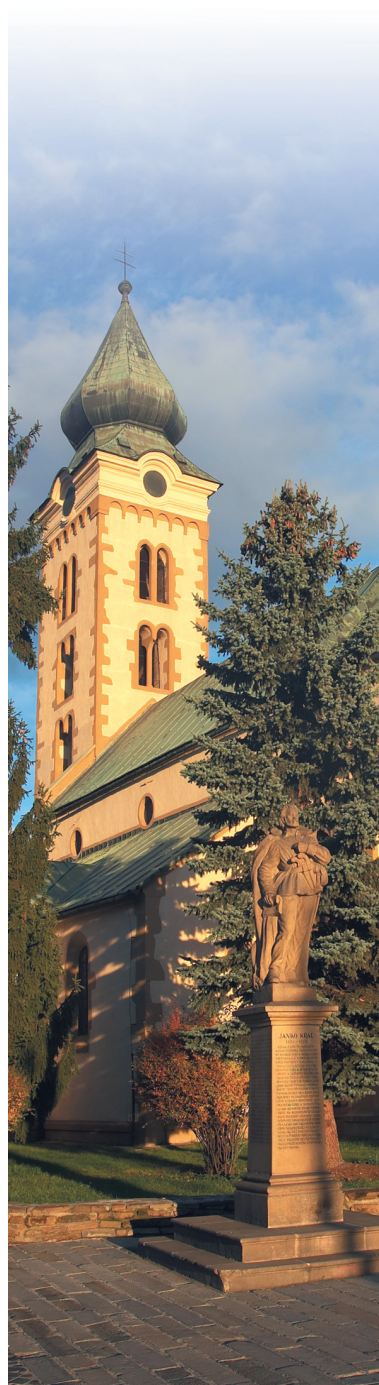


MESTO PRE VŠETKÝCH



LIPTOVSKÝ  
MIKULÁŠ



# PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

Ako centra regiónu Liptova  
do roku 2013 s výhľadom do roku 2020



LIPTOVSKÁ  
REGIONÁLNA  
ROZVOJOVÁ  
AGENTÚRA



Tento projekt je spolufinancovaný Európskou úniou



## OBSAH

### ÚVOD 4

Úvodné slovo primátora mesta Liptovský Mikuláš.....	6
-----------------------------------------------------	---

Proces spracovania dokumentu .....	7
------------------------------------	---

Pripomienkovacie konanie .....	7
--------------------------------	---

SITUAČNÁ ANALÝZA.....	8
-----------------------	---

1. Stručná charakteristika mesta Liptovský Mikuláš.....	8
---------------------------------------------------------	---

1.1. Fyzicko-geografická poloha mesta.....	8
--------------------------------------------	---

1.2. Stručná analýza prírodného potenciálu .....	8
--------------------------------------------------	---

1.3. Z histórie mesta Liptovský Mikuláš.....	10
----------------------------------------------	----

1.4. Vymedzenie riešeného územia .....	12
----------------------------------------	----

2. Demografia .....	12
---------------------	----

2.1. Ľudské zdroje.....	12
-------------------------	----

2.2. Prognóza vývoja obyvateľstva mesta Liptovský Mikuláš do r. 2020 .....	20
----------------------------------------------------------------------------	----

2.3. Ekonomická aktivita obyvateľstva a zamestnanosť .....	23
------------------------------------------------------------	----

2.4. Prognóza vývoja ekonomickej aktivity obyvateľstva .....	27
--------------------------------------------------------------	----

2.5. Bytový fond .....	29
------------------------	----

2.6. Rozvoj bývania v meste Liptovský Mikuláš .....	31
-----------------------------------------------------	----

2.7. Prognóza vývoja bytového fondu .....	33
-------------------------------------------	----

3. Sociálna oblasť .....	34
--------------------------	----

3.1. Sociálne služby v meste Liptovský Mikuláš.....	34
-----------------------------------------------------	----

3.2. Cieľové skupiny.....	35
---------------------------	----

4. Ekonomická analýza .....	38
-----------------------------	----

4.1. Organizačná štruktúra hospodárstva.....	39
----------------------------------------------	----

4.2. Odvetvová štruktúra hospodárstva.....	41
--------------------------------------------	----

4.3. Zahraničné investície .....	43
----------------------------------	----

4.4. Priemyselné parky.....	44
-----------------------------	----

4.5. Poľnohospodárstvo .....	45
------------------------------	----

4.6. Stavebníctvo .....	45
-------------------------	----

5. Cestovný ruch .....	46
------------------------	----

6. Cezhraničná spolupráca mesta Liptovský Mikuláš.....	50
--------------------------------------------------------	----

7. Mestský marketing.....	51
---------------------------	----

8. Kultúra.....	52
-----------------	----

8.1. Základné štatistiky v oblasti kultúry na území mesta.....	53
----------------------------------------------------------------	----

8.2. Múzeá .....	54
------------------	----

8.3. Galérie.....	55
-------------------	----

8.4. Liptovské kultúrne stredisko .....	56
-----------------------------------------	----

8.5. Knižnice.....	56
--------------------	----

8.6. Dom kultúry .....	56
------------------------	----

8.7. Výsledky prieskumu návštevnosti kultúrnych podujatí.....	57
---------------------------------------------------------------	----

9. Školstvo .....	58
-------------------	----

9.1. Stav stredných škôl na území mesta Liptovský Mikuláš.....	60
----------------------------------------------------------------	----

9.2. Vysoké školstvo na území mesta Liptovský Mikuláš .....	61
-------------------------------------------------------------	----

9.3. Práca s mládežou .....	63
-----------------------------	----

9.4. Pasportizácia športových klubov .....	64
--------------------------------------------	----

10. Životné prostredie .....	66
------------------------------	----

10.1. Kanalizácia a ČOV .....	66
-------------------------------	----

10.2. Čistiareň odpadových vôd .....	66
--------------------------------------	----

10.3. Zásobovanie vodou .....	67
-------------------------------	----

10.4. Ovzdušie .....	68
----------------------	----



10.5.	Odpadové hospodárstvo .....	69
10.6.	Ochrana prírody .....	71
<b>11.</b>	<b>Tepelná energetika.....</b>	<b>72</b>
11.1.	Analýza existujúcich sústav tepelných zariadení.....	72
11.2.	Analýza dostupnosti palív a energie na území mesta .....	74
<b>12.</b>	<b>Doprava.....</b>	<b>77</b>
12.1.	Dopravná infraštruktúra.....	77
12.2.	Cestná doprava .....	79
12.3.	Železničná doprava .....	81
<b>13.</b>	<b>Verejná zeleň .....</b>	<b>82</b>
<b>14.</b>	<b>Územné plánovanie.....</b>	<b>83</b>
<b>ZHODNOTENIE PLNENIA ROZVOJOVÝCH ZÁMEROV MESTA ZA OBDOBIE 2004 – 2006 .....</b>		<b>84</b>
15.	Zhodnotenie plnenia zámerov PHSR za programovacie obdobie 2004 –2006.....	84
16.	Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z predvstupových fondov a fondov EÚ podané Mestom Liptovský Mikuláš za programovacie obdobie 2004 - 2006 .....	88
<b>SWOT ANALÝZA.....</b>		<b>91</b>
17.	<b>SWOT analýza mesta Liptovský Mikuláš, jej podstata a ciele.....</b>	<b>91</b>
17.1.	Základné kroky a metodika SWOT analýzy.....	91
17.2.	Numerické spracovanie výslednej SWOT analýzy a výsledky .....	93
17.3.	Odporúčania vyplývajúce zo SWOT analýzy.....	95
<b>STRATEGICKÁ ČASŤ .....</b>		<b>97</b>
18.	Vízia rozvoja mesta do roku 2020 .....	97
19.	Vízia rozvoja mesta a štruktúra cieľov na roky 2007 - 2020 .....	98
<b>IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC .....</b>		<b>121</b>
<b>Použité zdroje .....</b>		<b>122</b>
<b>Zoznam príloh .....</b>		<b>123</b>
<b>Zoznam použitých skratiek.....</b>		<b>124</b>
<b>Zoznam tabuliek .....</b>		<b>127</b>
<b>Zoznam grafov .....</b>		<b>129</b>
<b>Zoznam máp.....</b>		<b>129</b>



## ÚVOD

V súčasnosti stojí veľká väčšina miest a obcí na Slovensku pred potrebou riešiť značné množstvo problémov, ktoré sa nahromadili za predchádzajúce roky, ale aj tie, ktoré prináša súčasnosť, každodenný život a realizácia strategických zámerov mesta. V tejto situácii sa ocitlo aj mesto Liptovský Mikuláš. Liptovský Mikuláš je okresným mestom a nachádza sa na severnom Slovensku, vyznačuje sa bohatosťou kultúrneho a prírodného dedičstva a zároveň je jednou najnavštevovanejších destinácií cestovného ruchu Slovenska.

Vypracovanie rozvojového dokumentu, Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Liptovský Mikuláš ako centra regiónu Liptova, vyplýva zo zákona č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších zmien a doplnkov. Cieľom rozvojového dokumentu je analýza sociálno-ekonomickej štruktúry mesta Liptovský Mikuláš ako aj analýza kultúrnych a environmentálnych podmienok rozvoja a na základe výsledkov tejto analýzy vytvorenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja daného územia, ktorý bude základným strednodobým programovým dokumentom na podporu regionálneho rozvoja, súhrnom cielených opatrení na stimuláciu ekonomického a sociálneho rozvoja na úrovni mesta Liptovský Mikuláš.

Cieľom dokumentu je navrhnuť systematickú a funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta pri rešpektovaní globálnych cieľov regionálneho vývoja, resp. štátnej regionálnej politiky. Stanovuje hlavné smery rozvoja, formuluje strategické ciele a definuje aktivity a prvoradé potreby pre zabezpečenie rozvoja uvedených rozvojových oblastí. Ciele a úlohy harmonizuje tak, aby prinášali všestranný rozvoj mesta Liptovský Mikuláš. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je strednodobý plánovací dokument na obdobie 7 rokov s možnosťou jeho priebežnej aktualizácie. Je otvoreným a živým dokumentom. Podľa potreby bude dopĺňaný a upravovaný. Význam a využitie tohto dokumentu pri usmerňovaní rozvoja mesta je v tom, že je spracovaný na základe čiastkových odborných koncepcií (dopravy a verejnej zelene, životného prostredia, tepelnej energetiky, školstva, sociálnych vecí, mládeže, športu, kultúry, cestovného ruchu, podnikania, zahraničnej spolupráce) za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov, ktorí sú informovaní o problémoch a rozvojových potrebách mesta a napomáha k pochopeniu regionálnych špecifik záujmového územia a zároveň k maximálnemu absorbovaniu zdrojov Európskej únie pre mesto Liptovský Mikuláš. Nadväzuje na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja na roky 2004-2006.

Pri zostavení rozvojových priorít bol dôležitým zdrojom informácií prieskum názorov obyvateľstva, ktorým boli občania upozornení na prebiehajúci proces strategického plánovania rozvoja mesta a zapojení do plánovacieho procesu. Výsledky prieskumu poskytli podklady pre rozhodovanie o smerovaní prác na strednodobom strategickom pláne. Prieskum zisťoval sociálno-ekonomické charakteristiky respondentov, podmienky bývania a spôsoby riešenia bytovej situácie, názory miestnych obyvateľov rôznych vekových kategórií na kvalitu života v meste, služby a samosprávu, kladné a záporné stránky rozvoja mesta, možnosti a prekážky rozvoja, predstavy o prioritných oblastiach rozvoja a zdrojoch financovania pre realizáciu rozvojových zámerov.



## **Mesto Liptovský Mikuláš**



Tento dokument je previazaný so sektorovými operačnými programami prioritných odvetví rezortov v rámci Národného plánu regionálneho rozvoja SR, ako aj s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja na roky 2007-2013. Pri vypracovaní programového dokumentu boli zohľadnené aj priority Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007-2013.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Liptovský Mikuláš ako centra regiónu Liptova sa stane podkladovým materiálom, ktorý umožní orientáciu v smerovaní trvaloudržateľných aktivít rozvoja mesta. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Liptovský Mikuláš schvaľuje Mestské zastupiteľstvo v Liptovskom Mikuláši, ktoré bude s podporou Mestského úradu naplňovať stanovené ciele, vykonávať kontrolu, monitorovanie a hodnotenie realizácie tohto programu.



### Vážení občania.

Predstavujeme Vám Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Liptovský Mikuláš na roky 2007-13 s výhľadom do roku 2020, ktorý bol vypracovaný na základe hlbšieho poznania stavu, analýz, potrieb a očakávaní občanov. Uvedený Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Liptovský Mikuláš ako centra regiónu Liptova na roky 2007-13 nadväzuje na schválenú Stratégiu rozvoja mesta Liptovský Mikuláš na roky 2007 – 10 a ďalej rozvíja víziu mesta „**Mesto pre všetkých**“.

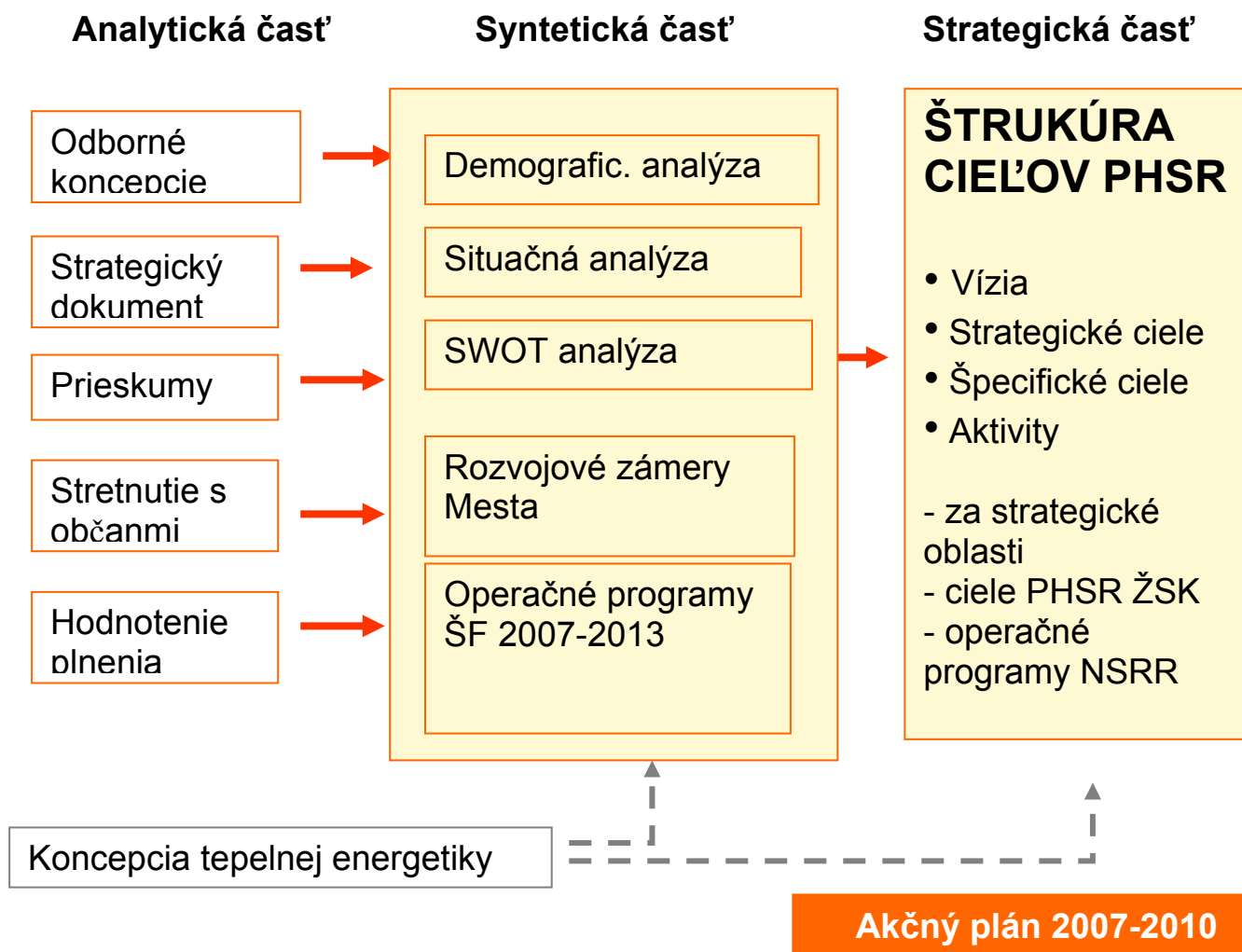
Chceme budovať Liptovský Mikuláš ako moderné, historicky a kultúrne bohaté mesto regiónu Liptov, ktoré je obklopené jedinečnou prírodnou scenériou, kde občania radi žijú a úspešne podnikajú a kam sa turisti a návštevníci radi vracajú.

Urobíme všetko preto, aby ste už v blízkej budúcnosti pocítili pozitívne zmeny, ktoré sme začali realizovať pre zlepšenie kvality života v našom meste.

Ing. Ján Blcháč, PhD.  
primátor mesta Liptovský Mikuláš

Tento projekt je spolufinancovaný Európskymi spoločensťami





### Pripomienkovacie konanie

Dokument bol verejne prerokovaný dňa 5. marca 2008 a od tohto dňa mali občania mesta možnosť poslať svoje pripomienky vyplnením formulára, ktorý tvorí prílohu č.10. Pripomienkovacie konanie bolo ukončené dňa 25. marca 2008 s tým, že zoznam pripomienok bol prerokovaný komisiou na úrovni vedenia mesta a spracovateľov jednotlivých častí dokumentu a je uvedený v prílohe č. 11 tohto dokumentu.



## SITUAČNÁ ANALÝZA

### 1. Stručná charakteristika mesta Liptovský Mikuláš

#### 1.1. Fyzicko-geografická poloha mesta

Mesto Liptovský Mikuláš je hospodárskym a kultúrnym centrom a významným cieľovým miestom cestovného ruchu. Z pohľadu dlhodobého rozvoja má vysoký rozvojový potenciál.

Mesto je sídlom okresu Liptovský Mikuláš a prirodzeným centrom regiónu Horný Liptov s kvalitným krajinným a prírodným potenciálom.

Mapa 1: Fyzicko-geografická poloha mesta



Územie mesta Liptovský Mikuláš leží na severe stredného Slovenska (576 m.n.m.) , uprostred Liptovskej kotliny na hlavnej trase zo Žiliny do Vysokých Tatier. Je obklopené Západnými Tatrami na severe, Nízkymi Tatrami na juhu a Chočskými vrchmi na severozápade. Je východiskovým bodom do Západných a Nízkych Tatier. Rozprestiera sa prevažne na pravom brehu rieky Váh, priamo pri jeho vtoku do vodnej nádrže Liptovská Mara. Mesto je rozložené v rovnobežkovom smere (východ - západ).

Zdroj: [www.wikipedia.org](http://www.wikipedia.org)

**Dopravná dostupnosť:** Mesto leží na hlavnej železničnej trati č. 180 Bratislava - Žilina - Košice, na železničnej stanici zastavujú všetky rýchliky aj IC/EC vlaky, na železničnej zastávke Okoličné osobné vlaky. Južnou časťou mesta prechádza diaľnica D1 a mesto sa nachádza na križovatke ciest I/18 a II/584. Najbližšie letiská sú v Poprade (40 minút jazdy autom) a v Žiline (70 minút jazdy autom).

**Administratívne členenie:** Mesto Liptovský Mikuláš sa skladá z trinástich mestských častí (1. Staré Mesto, 2. Palúdzka, 3. Okoličné, 4. Víťališovce, 5. Stošice, 6. Iľanovo, 7. Ploštín, 8. Demänová, 10. Andice, 11. Benice, 12. Bodice, 13. Liptovská Ondrašová).

**Bezprostredné okolie:** Liptovská Mara, aquapark Tatrallandia, Liptovský Trnovec, Žiarska dolina, Demänovská dolina, Jánska dolina.

#### 1.2. Stručná analýza prírodného potenciálu

##### 1.2.1. Geologické podmienky

Hlavný chrbát Nízkych Tatier je zväčša trávnatý a poskytuje úchvatné výhľady do dolín a na okolité pohoria. Nízke Tatry sú charakteristické viacerými bočnými hrebeňmi – rázsochami, pod ktorými sa nachádzajú dlhé a hlboké doliny. Najmä severné rázsochy a doliny Nízkych Tatier vynikajú pestrosťou povrchových tvarov. Spôsobuje to geologické podložie, v ktorom dominujú vápence

a dolomity (početné terasy, kaňony, priepasti, jaskyne, skalné brány a veže). Severnú hranicu Liptova tvoria spolu so Západnými Tatrami Chočské vrchy. Úzke pásmové pohorie budujú



predovšetkým vápence a dolomity. Vysoké a Nízke Tatry sú jadrovými pohoriami. Ich jadrá sú tektonickými pochodmi vyzdvižené do geomorfologicky výrazných foriem. Tieto jadrá sú tvorené prvohornými kryštalickými /magmatickými a metamorfovanými/ horninami. Na svahoch Vysokých a Nízkych Tatier sú uložené tektonické príkrovy druhohorných karbonátových hornín. Tieto dosahujú hrúbky niekoľko 100 metrov. Depresia Liptovskej kotliny je vyplnená treťohornými flyšovými vrstvami. Mocnosť týchto súvrství presahuje 1 500 metrov. Pod nimi sa nachádzajú útržky karbonátových príkrovov a hlbšie pod nimi prvohorné kryštalicke horniny. Liptovská kotlina patrí k centrálnym karpatským vnútorným kotlinám. Na geologickej stavbe regiónu Liptova sa podieľajú horniny křištalinika, mezozoika, paleogénu a kvartéru. Údolnú nivu Liptovskej kotliny tvoria fluvialno-nívné sedimenty na flyšoidných sedimentoch s prevahou ílovcov, slienovcov a bridlíc. Územné časti horstiev tvoria nesúvislé plytké stráňové a podstráňové sedimenty a to prevažne na masívnych karbonatických horninách s intenzívnymi krasovými procesmi a na litologických menlivých karbonatických až nekarbonatických komplexoch hornín s lokálnym výskytom krasových procesov.

### **1.2.2. Vodstvo a hydrogeologické pomery**

Územím mesta preteká rieka Váh, ktorá sa na západnom okraji intravilánu vlieva do vodnej nádrže Liptovská Mara, ktorej plocha hladiny dosahuje 21,6 km<sup>2</sup>. V meste postupne priberá viaceré prítoky: Stošianka (P) s prítokom Brôdok, Okoličianka (P), Smrečianka (P), Ilanovianka (L) s prítokom Lažtek, Ploštinka (L), Demänovka (L). Okrem toho ústia do Liptovskej Mary ďalšie prítoky: Jalovský potok (P) s prítokmi Ondrašovianka a Mútnik, Benický jarok (L) a Andický potok (L).

Najväčšou vodnou plochou v meste je vodná nádrž Liptovská Mara, ktorej východná časť je súčasťou katastrálneho územia. Na brehu priehrady, medzi priehradou a železničnou traťou, sa nachádzajú tri štrkoviská, dve západne od Palúdzky a jedno severne od Beníc. Okrem toho tesne za východnou katastrálnou hranicou, južne od Stošíc na pravom brehu Váhu, ležia dva rybníky, ktoré sú hojne využívané obyvateľmi východnej časti mesta v lete (rybolov) i v zime (korčuľovanie).

Región Liptov je bohatý na minerálne a termálne vody. Minerálne pramene sa koncentrujú pozdĺž tektonických zlomov na okraji Liptovskej kotliny. Pri niektorých z nich vyrástli kúpeľné strediská (Liptovský Ján s najväčším zdrojom termálnej minerálnej vody s výdatnosťou 35 l/s) a aquapark Tatralandia (v lokalite Ráztoky v katastrálnom území Liptovský Mikuláš).

### **1.2.3. Klimatické pomery**

Územie Liptova je členité, s väčšími teplotnými rozdielmi. Nižšie položená časť regiónu v doline Váhu patrí do mierne teplej klimatickej oblasti s priemernou júlovou teplotou okolo 16°C a januárovou okolo -3°C. Okrajové a vyššie položené časti patria do chladnej klimatickej oblasti, kde sa priemerná júlová teplota pohybuje od 10 do 16°C, v najvyšších polohách Západných a Nízkych Tatier neprevyšuje 10°C. Priemerná januárová teplota vo vyšších polohách dosahuje hodnotu v intervale od -4°C do -7°C a vo vrcholových častiach pohorí až okolo -10°C. Klimatické pomery v Liptove vhodne charakterizuje i počet letných dní do roka (počet dní s maximálnou teplotou vzduchu 25°C a viac je v kotline len niečo vyššie 30) a počet dní so snehovou prikrývkou (v Liptovskom Mikuláši 135, v pohoriach 160 -180). Množstvo zrážok sa mení z miesta na miesto v závislosti od nadmorskej



výšky a expozície svahu. Vo všeobecnosti platí, že so stúpajúcou nadmorskou výškou sa zvyšuje aj hodnota ročného zrážkového úhrnu. Výnimku tvorí centrálna časť Liptovskej kotliny. Keďže leží v tieni vysokých pohorí, ako sú Veľká Fatra a Chočské vrchy. Najviac zrážok v Liptovskom Mikuláši napadne v júni v priemere 88 mm, v júli 90 mm, v auguste je to tretí najvyšší úhrn v priemere 77 mm. Najvyššie časti pohorí majú ročný zrážkový úhrn 1 500 mm. Najviac zrážok spadne v mesiacoch júl a august.

#### **1.2.4. Flóra a fauna**

Charakteristickým znakom územia Liptova je pestrosť flóry a usporiadanie rastlínstva do niekoľkých výškových vegetačných stupňov. Oblasť polí a lúk, tzv. podhorský vegetačný stupeň sa nachádza v nadmorskej výške 400 až 800 m. Vo vyšších polohách podhorský stupeň strieda bukový a najmä smrekový stupeň. Kosodrevinový vegetačný stupeň siaha do nadmorskej výšky 1 800 až 1 850 m. Nad ním sa nachádza subalpínsky a alpínsky vegetačný stupeň. V extrémnych podmienkach alpínskych lúk rastie asi 300 druhov drobných odolných rastlín. Floristicky najbohatšie sú alpínske lúky na vápencoch Západných Tatier. Na začiatku jari kvitne napríklad poniklec slovenský, neskôr prvosenka holá a horec Clusiov. Z letných druhov sa za najkrajšie považuje ľalia zlatohlavá, astra alpínska a plesnivec alpínsky. Na jeseň rozkvitá cyklámen európsky a najcharakteristickejší jesenný kvet – jesienka obyčajná.

Prírodné podmienky a činnosť človeka ovplyvnili aj v Liptove druhovú skladbu živočíšstva. Pre podhorský stupeň sú charakteristické druhy, ktoré tu hniezdia (napr. jarabica poľná, škvránok poľný), a dravce (napr. jastrab obyčajný, myšiak hôrny). V hustých lesoch žije veľa srnčej a jelenej zveri, diviakov, líšok, jazvecov, divých mačiek a drobných hlodavcov. Z väčších šeliem možno v Nízkych Tatrách stretnúť medveďa hnedého. Vodná nádrž Liptovská Mara vytvorila nové podmienky pre život niektorých druhov rýb a vodného vtáctva.

### **1.3. Z histórie mesta Liptovský Mikuláš**

---

História mesta siaha do mladšej doby bronzovej o čom svedčí nález bronzových predmetov. Bolo tu objavené kostrové radové pohrebisko z 11.-12. storočia. Prvá písomná zmienka je z roku 1286. Liptovský Mikuláš sa najprv vyvíjal ako zemepanské mestečko. Prvé písomné výsady získal v 14. a 15. storočí, keď mu bolo udelené právo výročných a týždenných trhov. V roku 1677 sa Liptovský Mikuláš stal trvalým sídlom Liptovskej stolice, v roku 1713 tu popravili Juraja Jánošíka. V polovici 19. storočia sa mesto stalo centrom slovenského národného života. Nadviazalo sa pritom na staršie kultúrne tradície, napríklad na pôsobenie Juraja Tranovského (Tranoscia) v 17. storočí. Pôsobili tu Gašpar Fejérpataky-Belopotocký, Michal M. Hodža, Matúš Blaho a ďalší. Štúrovci tu založili roku 1844 literárny a vydavateľský spolok Tatrín. Koncom 19. a začiatkom 20. storočia sa rozvíjal čulý kultúrny život (spolky, divadlá, vydavateľská činnosť). Národný pohyb vyvrcholil 10.5.1848 prijatím a vyhlásením Žiadostí slovenského národa. Na pozdĺžnom námestí sa nachádzajú meštianske domy zo 16. a 17. storočia (Pongrácovská kúria, Seligovský dom - dnes Múzeum Janka Kráľa), župný dom a rímskokatolícky kostol sv. Mikuláša. Kostol bol postavený okolo roku 1280 na mieste staršieho objektu. V priebehu 2. polovice 15. storočia ho rozšírili a zaklenuli, v 18. storočí bol čiastočne



zbarokizovaný, ale po požiari 1883 ho generálne opravili. Sú tu zachované gotické klenby, okná, portály, pastofórium a časť pôvodného zariadenia. Hlavný oltár je neogotický s pôvodnými gotickými maľovanými krídlami z rokov 1500-1510 a gotickou sochou svätca. V rokoch 1783-1785 bol v meste postavený evanjelický klasicistický kostol s neskorománskou fasádou. Bol postavený ako tolerančný, v rokoch 1833-1885 bol opravený, keď pristavili k nemu aj vežu. V meste sa tiež nachádza klasicistická synagóga (postavená 1842-1846, obnovená 1906), pomník Janka Kráľa a galéria P.M. Bohúňa.

### **1.3.1. Kultúrne pamiatky:**

- **Kostol sv. Mikuláša** je najznámejšou dominantou mesta. Stojí v južnej časti Námestia osloboditeľov.
- **Evanjelický kostol** stojí na Tranovského ulici v susedstve bývalej evanjelickej fary a galérie. Bol postavený ako tolerančný kostol v klasicistickom slohu v rokoch 1783-1785. Fasáda je neorománska, kostol bol opravovaný v rokoch 1883-1885.
- **Židovská synagóga** sa nachádza na Hollého ulici pri Dome kultúry.
- **Bývalý Župný dom** bol postavený v centrálnej časti Námestia osloboditeľov. Bol vybudovaný v období po roku 1713 a rozšírený v druhej polovici 18. storočia. Nadstavaný a prefasádovaný bol v druhej polovici 19. storočia a začiatkom 20. storočia. Z roku 1960 pochádza farebná sklenená výplň od E. Šimerovej-Martinčekovej. Pred reorganizáciou štátnej správy na Slovensku tu sídlil okresný úrad.
- **Pongrácovská kúria** v juhozápadnej časti Námestia osloboditeľov vznikla pôvodne v renesančnom slohu. V roku 1713 bola stavebne upravená, v roku 1961 kompletne zrenovovaná. V 17. a začiatkom 18. storočia bola budova sídlom Liptovskej župy.
- **Bývalý jezuitský kláštor** na Školskej ulici je objekt z roku 1760. Je to poschodová baroková budova, ktorá bola v minulosti prestavaná a adaptovaná. Dnes tam sídli Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva.
- **Čierny orol** je budova so štvorcovým pôdorysom s centrálnym nádvorím a nachádza sa na rohu ulíc 1. mája, Bellova a Garbiarska. Budova je národnou kultúrnou pamiatkou, na priečelí sa nachádza bronzová tabuľa L. Majerského z roku 1928. Na nádvorí Čierneho orla sa 1. mája 1918 uskutočnila manifestácia robotníkov, na ktorej bola po prvýkrát verejne proklamovaná požiadavka vytvorenia československého štátu.
- **Bývalý Katolícky dom** stojí v severnej časti Belopotockého ulice v blízkosti kostola sv. Mikuláša. Do užívania ho odovzdali v decembri roku 1929 a slúžil pre kultúrne potreby rímsko-katolíckej cirkvi v meste. Na jeho mieste stála stará katolícka fara ako aj rodný dom J. Levoslava Bellu. Na priečelí budovy sú umiestnené pamätné tabule J. L. Bellu a J. Bartoša.
- **Meštianske domy** na Námestí osloboditeľov a na príľahlých uliciach (najmä Štúrova, 1. mája) pochádzajú z obdobia renesancie, baroka i klasicizmu. Sú to pôvodne obytné budovy mikulášskych mešťanov, ktoré sú zväčša dvojposchodové.

Ostatné kultúrne pamiatky sú uvedené v **prílohe č.1** - Zoznam kultúrnych pamiatok mesta



## 1.4. Vymedzenie riešeného územia

**Tabuľka 1: Základné údaje o meste Liptovský Mikuláš**

Kód obce	510262
Názov okresu	Liptovský Mikuláš
Názov kraja	Žilinský
Štatút obce	mesto
PSČ	031 01
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1286
Celková výmera územia obce [km <sup>2</sup> ]	701
Hustota obyvateľstva na km <sup>2</sup>	55

*Zdroj: © Regionálny štatistický úrad Slovenskej republiky*

## 2. Demografia

### 2.1. Ľudské zdroje

#### 2.1.1. Obyvateľstvo

Mesto Liptovský Mikuláš patrí medzi stredne veľké mestá SR, plní funkciu administratívneho, hospodárskeho, kultúrneho centra okresu.

Územie mesta Liptovský Mikuláš tvoria mestské časti, ktoré vznikli pričlenením pôvodne samostatných obcí k mestu: Andice, Benice, Bodice, Demänová, Il'anovo, Liptovská Ondrašová, Okoličné, Palúdzka, Ploštín, Stošice, Vitálišovce, Liptovský Mikuláš.

**Tabuľka 2: Počet obyvateľov podľa mestských častí k 1.1.2006:**

Mestská časť	Počet obyvateľov
Andice	154
Benice	159
Bodice	436
Demänová	995
Il'anovo	509
Liptovská Ondrašová	1754
Okoličné	1196
Palúdzka	3070
Ploštín	501
Podbreziny	9764
Stošice	100
Vitálišovce	106
Liptovský Mikuláš	14443

Pri sčítaní obyvateľstva v roku 1970 žilo na území mesta 20038 obyvateľov. V nasledujúcom desaťročí sa počet obyvateľov zvýšil o 4482, t.j. o 22,37%. K najdynamickejšiemu rozvoju mesta dochádza v období 1980 – 1991, kedy bol zaznamenaný nárast počtu obyvateľov – o 7205, t.j. o 29,38%.



Pri Sčítaní ľudu, domov a bytov (SLDB) k 3.3.1991 malo mesto Liptovský Mikuláš 31725 obyvateľov, čo tvorilo 33,62% pôvodného okresu Liptovský Mikuláš. Od roku 1991 do roku 2001 dochádza k stagnácii počtu obyvateľstva, ktorý vzrástol len o 4,04%. Podľa SODB 2001 žilo v meste Liptovský Mikuláš 33007 obyvateľov, čo predstavovalo 44,61% okresu.

**Tabuľka 3: Vývoj obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš od roku 1869:**

Rok	1869	1890	1910	1930	1948	1970	1980	1991	2001*
Počet obyv.	4975	4172	7614	9220	8226	20038	24520	31725	33007

\* - podľa SODB 2001

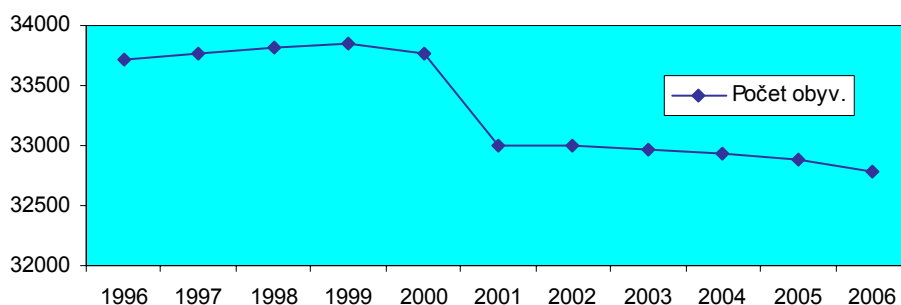
Koncom 90. rokov dochádza k nárastu počtu obyvateľstva, ktorý dosiahol vrchol v r. 1999 – 33844 a odvtedy mesto zaznamenáva každoročný mierny pokles. K 30.6.2007 žilo v meste Liptovský Mikuláš 32759 obyvateľov.

**Tabuľka 4: Vývoj obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v období 1996 - 2007:**

Rok	Spolu	Muži	Ženy	Podiel žien (%)
1996	33711	16344	17367	51,52
1997	33773	16370	17403	51,53
1998	33819	16358	17461	51,63
1999	33844	16390	17454	51,57
2000	33773	16336	17437	51,63
2001	33007	15975	17032	51,60
2002	33004	15937	17067	51,71
2003	32966	15921	17045	51,70
2004	32930	15896	17034	51,73
2005	32884	15844	17040	51,82
2006	32786	15760	17026	51,93
2007*	32759	15729	17030	51,99

\*- údaje k 30.6.2007

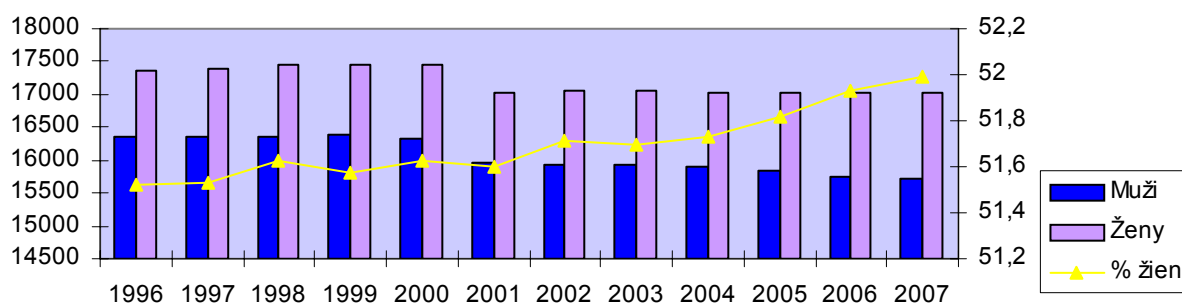
**Graf 1: Vývoj počtu obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1996 - 2006**



Okres Liptovský Mikuláš patrí k okresom s najvyšším podielom ženskej populácie v Žilinskom kraji (r. 2006: Žilinský kraj – 50,96% žien; okres Liptovský Mikuláš – 51,56% žien) a zároveň mierne prevyšuje aj podiel žien v rámci celej SR (51,46%). V meste Liptovský Mikuláš sa od roku 1996 zastúpenie žien neustále zvyšuje, pričom v roku 2007 dosiahlo takmer 52%.



**Graf 2: Zastúpenie mužov a žien v meste Liptovský Mikuláš v r. 1996 - 2007**



## 2.1.2. Prirodzený pohyb obyvateľstva

Demografický vývoj na Slovensku je od konca 80. rokov 20. storočia charakterizovaný postupným spomaľovaním reprodukcie obyvateľstva, najmä zásluhou znižovania pôrodnosti. Tento trend sa prejavuje aj v okrese a meste Liptovský Mikuláš, kde dochádza neustále k poklesu prirodzeného prírastku obyvateľstva.

V sledovanom období r. 1998 – 2006 miera pôrodnosti v meste Liptovský Mikuláš presiahla hranicu 10‰ (10,31‰) len v roku 1999, kedy zároveň v dôsledku nízkej miery úmrtnosti bola dosiahnutá najvyššia miera reprodukcie obyvateľstva (2,87‰).

Rozhodujúcimi faktormi, ktoré významnou mierou ovplyvňujú úmrtnosť sú: veková štruktúra obyvateľstva a spôsob nášho života so sústavným zhoršovaním kvality životného prostredia. Úmrtnosť obyvateľstva sa v meste Liptovský Mikuláš v sledovanom období r. 1998 – 2006 pohybovala v rozpätí 6,87‰ (r. 2002) až 8,45‰ (r. 2005). Miera úmrtnosti v poslednom období síce mierne stúpa, no hodnoty mesta Liptovský Mikuláš sú pod hranicou okresu, kraja i priemeru SR.

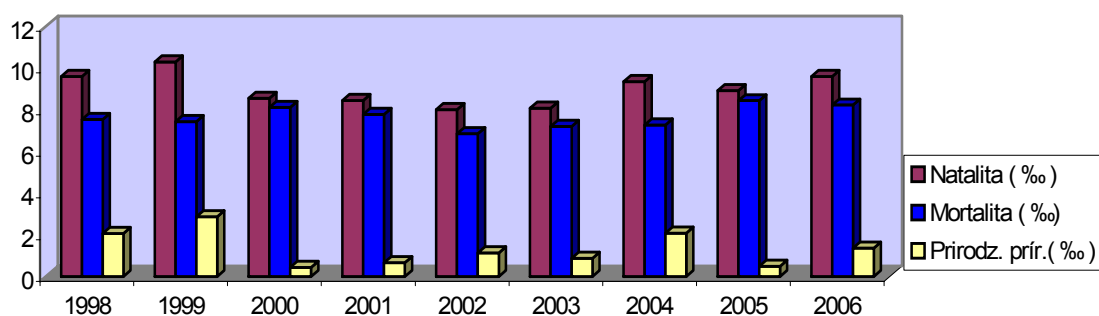
**Tabuľka 5: Prirodzený pohyb obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš:**

Rok	Počet narod.	Natalita ( ‰ )	Počet zomretých	Mortalita ( ‰ )	Prirodzený prírastok	
					abs.	‰
1998	325	9,62	255	7,55	70	2,07
1999	349	10,31	252	7,44	97	2,87
2000	290	8,57	275	8,13	15	0,44
2001	279	8,46	257	7,79	22	0,67
2002	265	8,02	227	6,87	38	1,15
2003	267	8,09	238	7,21	29	0,88
2004	309	9,37	240	7,28	69	2,09
2005	294	8,93	278	8,45	16	0,49
2006	316	9,61	271	8,24	45	1,37

Zdroj: KSSÚ v Žiline



**Tabuľka 6: Prirodzený pohyb obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1998 - 2006**



Aj napriek nižšej miere pôrodnosti oproti Žilinskému kraju i SR v r. 2006, sa relatívne nízka úmrtnosť v meste Liptovský Mikuláš odzrkadlila vo vyššej hodnote prirodzeného prírastku oproti krajskému i celoslovenskému priemeru.

**Tabuľka 7: Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva mesta Liptovský Mikuláš, okresu, Žilinského kraja a SR v r. 2006:**

Rok 2006	Natalita (‰)	Mortalita (‰)	Prirodzený prírastok, úbytok (‰)
<b>Mesto Liptovský Mikuláš</b>	9,61	8,24	1,37
<b>Okres Liptovský Mikuláš</b>	9,12	10,33	-1,21
<b>Žilinský kraj</b>	10,05	9,53	0,51
<b>SR</b>	10,00	9,89	0,11

Zdroj: KŠŠÚ v Žiline

### 2.1.3. Migračný a celkový pohyb obyvateľstva

Ekonomické a sociálne zmeny výrazne ovplyvňujú migráciu obyvateľstva. Oproti miernemu nárastu obyvateľstva prirodzenou obmenou, je v meste Liptovský Mikuláš nepriaznivá situácia v migračnom pohybe obyvateľstva. V sledovanom období r. 1998 – 2006 možno pozorovať určitý nárast prírastku obyvateľstva sťahovaním, no zároveň výraznejší úbytok obyvateľstva vystahovaním. Mesto Liptovský Mikuláš vykazovalo v r. 1998 – 2006 každoročne (s výnimkou roku 2001: +0,03‰) pasívne migračné saldo, pričom najvyššiu hodnotu dosiahlo v r. 2006 (-4,35‰).

V konečnom dôsledku sa migračný úbytok a veľmi nízky prirodzený prírastok v posledných rokoch negatívne odrazil v celkovom vývoji obyvateľstva.

**Tabuľka 8: Migračný pohyb a celkový pohyb obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš:**

Rok	Prisťahovalí		Vystažovalí		Migračné saldo		Celkový prírastok	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
<b>1998</b>	337	9,98	361	10,69	-24	-0,71	46	1,36
<b>1999</b>	322	9,51	394	11,63	-72	-2,13	25	0,74
<b>2000</b>	306	9,05	392	11,59	-86	-2,54	-71	-2,10
<b>2001</b>	356	10,79	355	10,76	1	0,03	23	0,70
<b>2002</b>	369	11,17	397	12,02	-28	-0,85	10	0,30
<b>2003</b>	354	10,72	421	12,75	-67	-2,03	-38	-1,15
<b>2004</b>	335	10,16	440	13,35	-105	-3,19	-36	-1,09
<b>2005</b>	383	11,64	445	13,52	-62	-1,88	-46	-1,40
<b>2006</b>	421	12,81	564	17,15	-143	-4,35	-98	-2,98

Zdroj: KŠŠÚ v Žiline



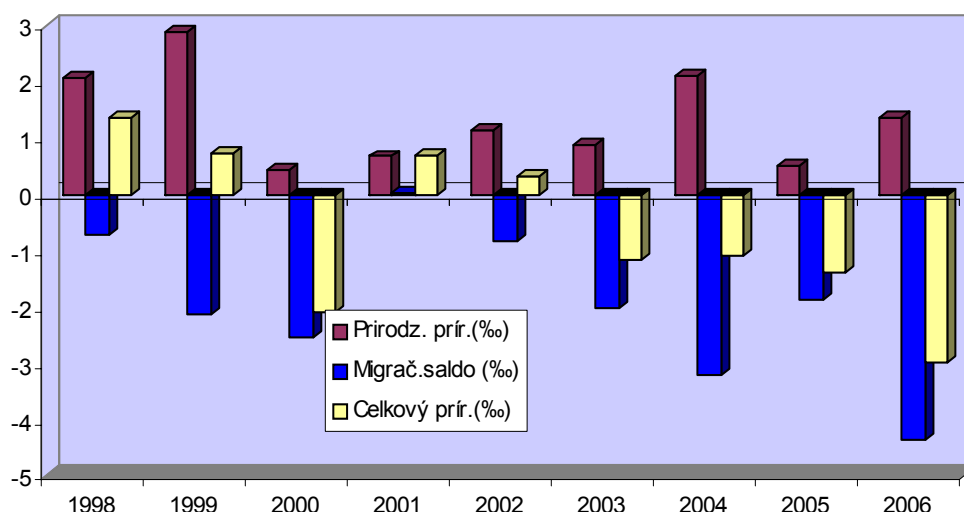
Pre porovnanie: v r. 2006 zaznamenal okres Liptovský Mikuláš, Žilinský kraj i SR mierny migračný prírastok, kým mesto Liptovský Mikuláš pomerne vysoký migračný úbytok. Podobná situácia bola aj v prípade celkového prírastku (okres, kraj, SR), resp. úbytku obyvateľstva (mesto Liptovský Mikuláš).

**Tabuľka 9: Porovnanie migračného a celkového pohybu obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš, okrese, Žilinskom kraji a SR v r. 2006**

Rok 2006	Pristaňovalí (‰)	Vystaňovalí (‰)	Migračné saldo (‰)	Celkový prírastok, úbytok (‰)
Mesto LM	12,81	17,15	-4,35	-2,98
Okres LM	8,21	6,37	1,84	0,63
Žilinský kraj	3,59	3,30	0,30	0,81
SR	1,04	0,32	0,72	0,83

Zdroj: KŠŠÚ v Žiline

**Graf 3: Pohyb obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1998 - 2006**



#### 2.1.4. Veková štruktúra obyvateľstva

Pri pokračujúcom zhoršovaní reprodukčných charakteristík, t.j. pri dlhodobom znižovaní počtov narodených detí spolu so zmenami v úmrtnostných pomeroch sa v rámci celej republiky menia aj hlavné tendencie vo vekovom zložení obyvateľstva. Vo vývoji vekovej skladby obyvateľstva pozorujeme pokles detskej zložky v prospech kategórie produktívneho a poproduktívneho veku.

Okres Liptovský Mikuláš patrí v rámci Žilinského kraja k okresom s najmenej priaznivou vekovou štruktúrou obyvateľstva, čo je zrejmé aj v meste Liptovský Mikuláš, kde v uplynulom období došlo k transformácii vekovej pyramídy obyvateľstva z vysoko progresívneho typu na regresívny. Kým v roku 1991 predstavoval pomer detskej a poproduktívnej zložky obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš 26,4%: 14,4% (index vitality: 183,03), v súčasnosti je to 14,46%: 19,25%.

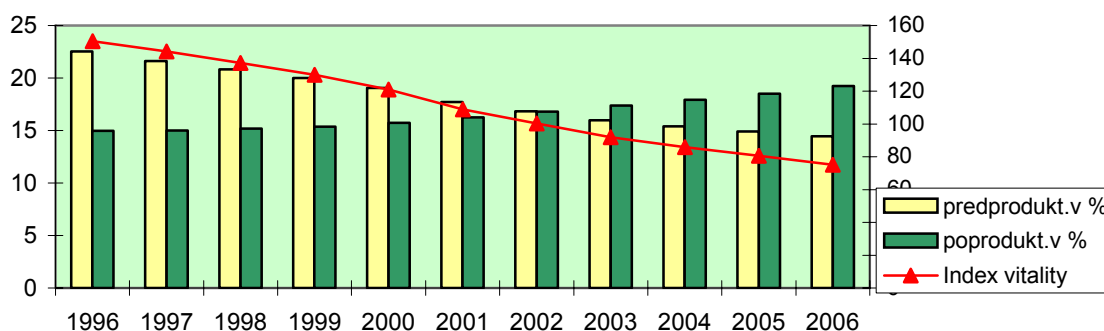


**Tabuľka 10: Vývoj vekovej štruktúry v meste Liptovský Mikuláš v r. 1996 - 2006:**

Rok	0-14		15-59 M, 15-54 Ž		60+ M, 55+ Ž		Priemer. vek	Index vitality
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
1996	7595	22,53	21067	62,49	5049	14,98	33,74	150,43
1997	7305	21,63	21400	63,36	5068	15,01	34,11	144,14
1998	7042	20,82	21646	64,01	5131	15,17	34,50	137,24
1999	6769	20,00	21869	64,62	5206	15,38	34,88	130,02
2000	6429	19,04	22027	65,22	5317	15,74	35,32	120,91
2001	5842	17,71	21791	66,05	5361	16,25	35,93	108,97
2002	5558	16,84	21903	66,36	5543	16,79	36,40	100,27
2003	5266	15,97	21970	66,64	5730	17,38	36,89	91,90
2004	5068	15,39	21959	66,68	5903	17,93	37,31	85,85
2005	4901	14,90	21901	66,60	6082	18,50	37,73	80,58
2006	4742	14,46	21732	66,28	6312	19,25	38,16	75,13

Zdroj: KSSÚ v Žiline

**Graf 4: Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1996 - 2006**



Tento negatívny trend vo vývoji vekového zloženia obyvateľstva sa v meste Liptovský Mikuláš prejavil aj vo výraznom zvýšení priemerného veku od roku 1996 o takmer 4,5 roka – z 33,74 na 38,16 rokov (muži: 36,51 rokov a ženy: 39,68 rokov) a od roku 1991 o viac ako 6 rokov (32,0 rokov; muži: 30,8 a ženy: 33,2 rokov).

Hodnota indexu vitality, vyjadrujúceho pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva klesla v období 1996 - 2006 v meste Liptovský Mikuláš na polovicu – z kategórie stabilizovaný rastúci (nad 150) do kategórie regresívny (pod 100), čo znamená, že obyvateľstvo nie je schopné zabezpečiť ani jednoduchú reprodukciu.

V porovnaní s krajským a celoslovenským priemerom sa starnutie obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš prejavuje výraznejšie, a to aj napriek tomu, že v Žilinskom kraji i v SR žije v súčasnosti tiež regresívny typ populácie.



**Tabuľka 11: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2006:**

Obec	0-14 (%)	15 – 59 M, 15 – 54 Ž (%)	60+ M, 55+ Ž (%)	Priemer. vek	Index vitality
<b>Mesto LM</b>	14,46	66,28	19,25	38,16	75,13
<b>Okres LM</b>	14,82	64,03	21,15	38,88	70,09
<b>Žilinský kraj</b>	17,29	64,10	18,61	36,87	92,93
<b>SR</b>	16,14	64,15	19,70	37,71	81,92

*Zdroj: KŠŠÚ v Žiline*

V budúcnosti sa v celej republike predpokladá ďalšie zhoršovanie vekovej skladby obyvateľstva, a to nielen vo vidieckych, ale aj v mestských sídlach, ktoré ešte donedávna profitovali zo značnej migrácie mladších vekových skupín z vidieckych sídiel.

### **2.1.5. Národnostná štruktúra a náboženské vyznanie obyvateľstva**

Okres Liptovský Mikuláš sa vyznačuje špecifickým národnostným zložením obyvateľstva. Podľa SODB v r. 2001 bol v okrese dosiahnutý najvyšší percentuálny podiel občanov českej (1,39%), maďarskej (0,21%) i rómskej národnostnej menšiny (2,14%) v rámci Žilinského kraja, pričom v okrese Liptovský Mikuláš je skoncentrovaných až 54% Rómov celého kraja.

V meste Liptovský Mikuláš žilo v r. 2001 31049 obyvateľov slovenskej národnosti, čo predstavuje 94,07%. Najväčšiu minoritu v meste tvoria Rómovia (759), podiel ktorých od r. 1991 stúpol z 1,72% na 2,30%. Nasledujú občania českej národnosti (694), podiel ktorých naopak klesol v súvislosti s rozdelením republiky z 2,91% na 2,10%. U týchto obyvateľov, podobne ako u občanov moravskej národnosti (47; t.j. 0,14%) platí značná asimilácia s občanmi slovenskej národnosti.

Podľa SODB 2001 bolo na území okresu evidovaných 141 Maďarov, z ktorých 91 (0,28%) žilo v meste Liptovský Mikuláš. Ostatné národnostné menšiny (poľská, ukrajinská, rusínska a nemecká) predstavujú len zanedbateľný podiel.

**Tabuľka 12: Národnostná štruktúra obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš (najviac zastúpené národnosti) v r. 1991 a 2001:**

Národnosť:	1991		2001	
	abs.	%	abs.	%
<b>Slovenská</b>	29927	94,33	31049	94,07
<b>Česká</b>	924	2,91	694	2,10
<b>Moravská</b>	117	0,37	47	0,14
<b>Rómska</b>	547	1,72	759	2,30
<b>Maďarská</b>	97	0,31	91	0,28
<b>Poľská</b>	14	0,04	17	0,05
<b>Ukrajinská</b>	18	0,06	15	0,05
<b>Nemecká</b>	11	0,03	12	0,04
<b>Rusínska</b>	10	0,03	17	0,05

*Zdroj: SLDB 1991, SODB 2001*

Okres Liptovský Mikuláš sa vyznačuje aj špecifickou štruktúrou obyvateľstva podľa náboženského vyznania, nakoľko ako v jedinom z okresov Žilinského kraja prevládajú obyvatelia evanjelickej cirkvi (37,01%) nad obyvateľmi rímsko-katolíckeho náboženského vyznania (36,77%). Okres Liptovský Mikuláš dosahuje zároveň najvyšší podiel obyvateľov inklinujúcich k svedkom



Jehovovým (0,55%) a druhý najvyšší podiel obyvateľov bez náboženského vyznania (21,16%) v rámci kraja.

**Tabuľka 13: Porovnanie štruktúry obyvateľstva podľa náboženského vyznania - mesto Liptovský Mikuláš, okres Liptovský Mikuláš, Žilinský kraj, SR (r. 2001) - najviac zastúpené cirkvi**

Náboženské vyznanie (%)	Mesto LM	Okres LM	Žilinský kraj	SR
Rímsko-katolícke	34,88	36,77	75,48	68,93
Evanjelické (aug. vyznania)	26,47	37,01	10,52	6,93
Grécko - katolícke	0,71	0,49	0,25	4,09
Jehovovi svedkovia	0,95	0,55	0,17	0,38
Pravoslávni	0,17	0,13	0,08	0,94
Bez vyznania	32,26	21,16	10,42	12,96

Zdroj: SODB 2001

V meste Liptovský Mikuláš má (na rozdiel od okresného priemeru) prevahu rímsko-katolícke náboženské vyznanie nad evanjelickým a oproti okresu, Žilinskému kraju i celoslovenskému priemeru inklinuje ešte vyšší podiel obyvateľstva k svedkom Jehovovým. Skupina bez náboženského vyznania predstavuje takmer 1/3 obyvateľov, čo viacnásobne prekračuje priemer kraja i SR.

#### 2.1.6. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Úroveň vzdelania obyvateľstva našej republiky je aj napriek deformáciám vzdelávacieho systému v povojnových desaťročiach a nedostatku prostriedkov počas posledného desaťročia pomerne vysoká, avšak je výrazne diferencovaná nielen priestorovo, ale aj v závislosti od etnickej príslušnosti. Najväčšie rozdiely sú vo vzdelanostnej úrovni majoritného etnika a rómskeho obyvateľstva, ktoré dosahuje veľmi nízky podiel stredoškolského vzdelania a takmer nulový podiel vysokoškolského vzdelania.

Okres Liptovský Mikuláš patrí v rámci Žilinského kraja k okresom s najvyššou vzdelanosťou s viac ako 10%-ným podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva. Vzhľadom k tomu, že v mestách sa sústreďuje obyvateľstvo s vyšším stupňom vzdelania ako vo vidieckych sídlach, je preto samozrejmé, že úroveň vzdelania v meste Liptovský Mikuláš dosahuje vyššiu úroveň v porovnaní s okresným, krajským i celoslovenským priemerom.

**Tabuľka 14: Porovnanie vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva podľa SODB 2001 (obyv. nad 16 rokov):**

Vzdelanie	Základné	Stredné bez matur.	Stredné s maturitou	Vyššie	VŠ	Bez vzdelania
Mesto LM %	18,85	28,29	36,97	0,77	15,00	0,12
Okres LM %	23,67	31,18	32,56	0,63	10,79	0,31
Žilin. kraj %	25,52	32,22	31,52	0,65	8,81	0,30
SR %	26,31	29,42	31,45	0,62	9,85	0,36

*Pozn.: výpočet % podielu nezahŕňa skupinu obyvateľstva bez údajov (celkom 259 osôb za mesto LM, 5336 osôb za Žilinský kraj a 85532 osôb za SR)*



Oproti SĽDB v r. 1991 sa do roku 2001 skvalitnila vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Liptovský Mikuláš – poklesol podiel obyvateľstva so základným vzdelaním (z 27,78% na 18,85%) i bez vzdelania (z 0,28% na 0,12%) a naopak vzrástol podiel obyvateľstva so stredným vzdelaním s maturitou (z 29,92% na 36,97%) i vysokoškolským vzdelaním (z 12,93% na 15,00%). V r. 2001 malo 204 obyvateľov mesta ukončené vyššie vzdelanie, ktoré predstavujú napr. podnikové inštitúty či kurzy na vysokých školách, čo je tiež oproti roku 1991 nárast z 0,14% na 0,77%.

**Tabuľka 15: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1991 a 2001 (obyv. nad 16 rokov):**

Vzdelanie	1991		2001	
	Abs.	%	Abs.	%
Základné	6467	27,78	4958	18,85
Stredné bez maturity	6739	28,95	7442	28,29
Stredné s maturitou	6964	29,92	9725	36,97
Vyššie	32	0,14	204	0,77
Vysokoškolské	3011	12,93	3944	15,00
Bez vzdelania	66	0,28	33	0,12

*Pozn.: výpočet % podielu nezahŕňa skupinu obyvateľstva bez údajov (t.j. 76 osôb v r. 1991 a 259 osôb v r. 2001)*

## 2.2. Prognóza vývoja obyvateľstva mesta Liptovský Mikuláš do r. 2020

### 2.2.1. Východiská pre stanovenie prognózy

Pri sledovaní vývoja počtu obyvateľov pozorujeme nárast obyvateľstva do r. 1999 a odvtedy mesto Liptovský Mikuláš každoročne zaznamenáva nepatrný pokles. K 30.6.2007 dosiahol počet obyvateľov v meste Liptovský Mikuláš 32759.

**Tabuľka 16: Vývoj obyvateľstva v období 1996 - 2007:**

Rok	Počet obyvateľov	Rast, pokles (%)
1996	33711	-
1997	33773	0,18
1998	33819	0,14
1999	33844	0,07
2000	33773	-0,21
2001	33007	-2,27
2002	33004	-0,01
2003	32966	-0,12
2004	32930	-0,11
2005	32884	-0,14
2006	32786	-0,30
2007*	32759	-0,09

\* - údaje k 30.6.2007

Pozitívny index rastu obyvateľstva v 70. a 80. rokoch v meste Liptovský Mikuláš bol spôsobený priaznivou vekovou štruktúrou obyvateľstva a zároveň značným nárastom obyvateľstva prirodzenou obmenou. V 90. rokoch dochádza v rámci celej SR k výraznej zmene demografického vývoja, čo súvisí čiastočne aj so zmenenými vnútornými podmienkami slovenskej spoločnosti



(zvýšené životné náklady, vysoká miera nezamestnanosti, finančná nedostupnosť bývania, atď.), ktoré majú vplyv najmä na mladé rodiny a mladých ľudí.

V Liptovskom Mikuláši taktiež dochádza v posledných rokoch k poklesu prirodzeného prírastku obyvateľstva, i keď nie až tak výraznému ako v iných mestách a regiónoch Slovenska. Oproti určitému nárastu obyvateľstva prirodzenou obmenou však v poslednom období vykazuje mesto Liptovský Mikuláš záporné migračné saldo. Úbytok obyvateľstva sťahovaním nedokázal kompenzovať nízky prirodzený prírastok, čo sa prejavuje v celkovom úbytku obyvateľstva.

Zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva, ktoré pozorujeme v posledných desaťročiach – v celej republike i v meste Liptovský Mikuláš môžeme hodnotiť ako zrýchľujúci sa proces populačného starnutia. Priemerný vek od roku 1996 do r. 2006 vzrástol o takmer 4,5 roka a index vitality poklesol na polovicu. Veková štruktúra obyvateľstva mesta Liptovský Mikuláš je nepriaznivá z hľadiska budúcej reprodukcie obyvateľstva, ako aj z hľadiska podmienok pre tvorbu zdrojov pracovných síl.

### **2.2.2. Prognóza vývoja počtu obyvateľov v meste Liptovský Mikuláš do r. 2020**

Pri odhade vývoja obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš sme vychádzali zo súčasných demografických pomerov – vekovej skladby obyvateľstva, pôrodnosti, úhrnej plodnosti žien a zohľadnili sme aj predpoklady úmrtnosti.

Úhrnná plodnosť žien v meste Liptovský Mikuláš v súčasnosti zotrúva hlboko pod hranicu 2,1 dieťaťa, ktorá zabezpečuje obnovu populácie a je dokonca na veľmi nízkej úrovni - pod hranicou 1,3 dieťaťa. Podľa Prognózy vývoja obyvateľstva v SR do roku 2025, vypracovanej VDC pri Infostat, sa predpokladá zastavenie poklesu a pozvoľné zvyšovanie úrovne úhrnej plodnosti do roku 2020, čo vychádza z 2 predpokladov. Dôležitým predpokladom je zlepšenie celkovej nálady v spoločnosti, ako i dokončenie realizácie odložených pôrodov potenciálnych matiek zo 70. rokov. S výrazným nárastom úhrnej plodnosti žien (nad 2,1) sa však nepočíta ani v prípade veľmi priaznivých trendov (napr. imigrácia obyvateľstva s vyššou plodnosťou). Aj popri náraste úhrnej plodnosti sa predpokladá pokles pôrodnosti v dôsledku znižovania počtu potenciálnych matiek – rodičiek.

Mesto Liptovský Mikuláš sa v súčasnosti vyznačuje nižšou úmrtnosťou ako priemer SR i kraja. Podľa Prognózy vývoja obyvateľstva v SR sa do r. 2020 očakáva mierny nárast úmrtnosti v dôsledku starnutia populácie, a to aj napriek rastu strednej dĺžky života pri narodení.

Na základe zhodnotenia súčasných demografických pomerov v meste Liptovský Mikuláš za predpokladu mierneho nárastu úhrnej plodnosti žien, ale i úmrtnosti možno konštatovať, že počet obyvateľov v meste bude v návrhovom období určite zaznamenávať klesajúcu tendenciu.

Pri prognóze vývoja počtu obyvateľov je taktiež potrebné zohľadniť migráciu, ktorú ovplyvňuje ekonomický vývoj a s ním súvisiaca situácia na trhu práce, čo značne komplikuje jej prognózovanie. Pri nepatrnom migračnom prírastku, prípadne nepatrnom migračnom úbytku obyvateľstva by mesto Liptovský Mikuláš mohlo dosiahnuť 32480 obyvateľov v r. 2013 a 31950 obyvateľov v r. 2020.

Nakoľko rast obyvateľstva prirodzenou obmenou v návrhovom období neočakávame, mesto Liptovský Mikuláš môže profitovať jedine z výraznejšej migrácie obyvateľstva predovšetkým



v produktívnom a predproduktívnom veku. V prípade optimálneho variantu by mesto mohlo znova prekročiť hranicu 33000 obyvateľov, dokonca i 35000 obyvateľov. Tento pozitívny trend však možno dosiahnuť jedine zvýšením atraktivity mesta vytvorením zaujímavých pracovných príležitostí, rozvojom bytovej výstavby a skvalitnením služieb.

### 2.2.3. Prognóza vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva

V súčasnosti žije v meste Liptovský Mikuláš regresívny typ populácie, ktorý nie je schopný v budúcom období narastať prirodzenou obmenou. V súvislosti s celoslovenským trendom znižovania pôrodnosti a starnutia populácie, kedy do kategórie poproduktívneho veku začnú vstupovať početné ročníky narodené v 50. rokoch, je predpoklad ďalšieho spomalenia reprodukcie obyvateľstva. V ďalších rokoch očakávame zhoršenie vekovej skladby obyvateľstva nárastom produktívnej a poproduktívnej zložky a zároveň poklesom detskej zložky. Migračné prírastky obyvateľstva s priaznivým vekovým zložením môžu čiastočne zmierniť proces starnutia populácie, no v žiadnom prípade ho nemôžu v priebehu najbližších desaťročí zastaviť.

1. Pri prognóze vekovej štruktúry obyvateľstva vychádzame z predpokladaného počtu obyvateľov na r. 2020 – 31950, pričom udávame 2 varianty, ktoré sa odlišujú vo vymedzení vekových kategórií. V 1. variante sme uvažovali s pôvodnými vekovými kategóriami, ktoré boli vytvorené na základe donedávna platnej vekovej hranice odchodu na dôchodok (u mužov – 60 rokov, u žien – prevažne 54 rokov).

**Tabuľka 17: Veková štruktúra obyvateľstva v r. 2006 a prognóza na r. 2020:**

Rok	0 - 14		15-59 M, 15-54 Ž		60+ M, 55+ Ž		Priemer. vek	Index vitality
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
<b>2006</b>	4742	14,46	21732	66,28	6312	19,25	38,16	75,13
<b>2020</b>	4185	13,10	20544	64,30	7221	22,60	42,10	57,96

Pri druhej kategorizácii uvažujeme s vekovými kategóriami podľa metodiky EÚ, ktoré sa začali uplatňovať v súvislosti s predlžovaním vekovej hranice odchodu na dôchodok. Tým dochádza k podstatným rozdielom v kategóriách produktívneho a poproduktívneho veku.

**Tabuľka 18: Veková štruktúra obyvateľstva v r. 2006 a prognóza na r. 2020:**

Rok	0 - 14		15 – 64*		65+*		Priemer. vek	Index vitality
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
<b>2006</b>	4742	14,46	24385	74,38	3659	11,16	38,16	129,60
<b>2020</b>	4185	13,10	22557	70,60	5208	16,30	42,10	80,36

\* - vekové kategórie podľa metodiky EÚ

2. Pri optimálnom variante vychádzame z predpokladaného počtu obyvateľov na r. 2020 – 35450 a takisto uvádzame obidve kategorizácie. Pri tomto variante nepočítame s podstatným zhoršením vekovej štruktúry obyvateľstva ani s výrazným zvýšením priemerného veku oproti roku 2006 (v dôsledku migrácie).



**Tabuľka 19: Veková štruktúra obyvateľstva v r. 2006 a prognóza na r. 2020:**

Rok	0 - 14		15-59 M, 15-54 Ž		60+ M, 55+ Ž		Priemer. vek	Index vitality
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
<b>2006</b>	4742	14,46	21732	66,28	6312	19,25	38,16	75,13
<b>2020</b>	5140	14,50	23149	65,30	7161	20,20	39,50	71,78

**Tabuľka 20: Veková štruktúra obyvateľstva v r. 2006 a prognóza na r. 2020:**

Rok	0 - 14		15 – 64*		65+*		Priemer. vek	Index vitality
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
<b>2006</b>	4742	14,46	24385	74,38	3659	11,16	38,16	129,60
<b>2020</b>	5140	14,50	26127	73,70	4183	11,80	39,50	122,88

\* - vekové kategórie podľa metodiky EÚ

## **2.3. Ekonomická aktivita obyvateľstva a zamestnanosť**

Podľa údajov zo SLDB r. 1991 bolo v meste Liptovský Mikuláš 16705 ekonomicky aktívnych obyvateľov, z toho 8308 žien. Podiel ekonomicky aktívnych osôb na celkovom počte obyvateľstva tvoril 52,66% (Žilinský kraj: 50,15%; SR: 49,6%) a ekonomická aktivita žien dosahovala hodnotu 50,79% (Žilinský kraj: 46,9%; SR: 45,5%). Pomerne vysoké zapojenie obyvateľstva i žien do pracovného procesu súviselo s dostatkom pracovných príležitostí.

Ekonomická aktivita obyvateľstva aj žien v meste Liptovský Mikuláš prekročila aj v r. 2001 priemerné hodnoty okresu, kraja i SR. Podľa SODB 2001 bolo v meste Liptovský Mikuláš 17618 ekonomicky aktívnych, čím sa počet osôb zapojených do pracovného procesu oproti r. 1991 mierne zvýšil - na 53,38% (okres – 50,89%, Žilinský kraj - 49,82%, SR – 49,56%). Podobne vzrástol aj podiel ekonomicky aktívnych žien – na 8779, t.j. 51,54% (okres - 47,58%, Žilinský kraj – 46,29%, SR – 45,95%).

**Tabuľka 21: Ekonomická aktivita v meste Liptovský Mikuláš v r. 1991 a 2001:**

Rok	Ekonomicky aktívni		Ekonomicky aktívne ženy	
	spolu	% EA obyv.	spolu	% EA žien
<b>1991</b>	16705	52,66	8308	50,79
<b>2001</b>	17618	53,38	8779	51,54

Zdroj: SLDB 1991, SODB 2001

Kým r. 1991 7,39% obyvateľstva mesta Liptovský Mikuláš pracovalo v poľnohospodárstve a lesníctve, podľa posledného SODB tento podiel klesol na 2,11%. Podobne poklesol aj podiel zamestnaných v priemysle z 34,37% na 24,59% a v stavebníctve z 6,90% na 4,93%; naopak vzrástol v terciárnej sfére.



**Tabuľka 22: Zamestnanosť podľa odvetví v meste Liptovský Mikuláš podľa SODB 2001:**

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívni		Ekonomicky aktívne ženy	
	abs.	%	abs.	%
poľnohospodárstvo, LH a rybolov	372	2,11	116	1,32
priemysel	4332	24,59	2060	23,47
stavebníctvo	868	4,93	173	1,97
obchod, oprava MV a spotreb. tovaru	1722	9,78	1025	11,68
hotely a reštaurácie	635	3,60	340	3,87
doprava, pošta a telekomun., sklad.	680	3,86	218	2,48
peňažníctvo a poisťovníctvo	305	1,73	217	2,47
nehn., pren., výskum a vývoj, obch. služ.	834	4,73	355	4,04
verejná správa a obrana	1509	8,57	663	7,55
škoolstvo	1767	10,03	1182	13,46
zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	917	5,20	760	8,66
ostatné verejné, sociálne a osob. služby	545	3,09	270	3,08
bez udania odvetví	3132	17,78	1400	15,95
<b>SPOLU:</b>	<b>17618</b>	<b>100,00</b>	<b>8779</b>	<b>100,00</b>

Oproti celoslovenskému priemeru dosahuje mesto Liptovský Mikuláš vyššiu zamestnanosť v hoteloch a reštauráciách; naopak mierne poddimenzované sú odvetvia obchodu, dopravy, zdravotníctva i ďalších služieb. Práve rozvoj služieb v súvislosti s jestvujúcim potenciálom územia pre cestovný ruch predstavuje pre mesto určité rezervy.

Čo sa týka ženskej zamestnanosti, najviac žien v meste Liptovský Mikuláš je zamestnaných v odvetví priemyslu (23,47%), v školstve (13,46%), obchode (11,68%) a zdravotníctve (8,66%). Najmenej žien pracuje v poľnohospodárstve (1,32%) a v stavebníctve (1,97%).

Podiel odchádzajúcich za prácou z mesta Liptovský Mikuláš bol v r. 1991 aj 2001 približne na rovnakej úrovni: 14,05% v r. 1991 a 13,67% v r. 2001.

Podľa SODB 2001 žilo v meste Liptovský Mikuláš 17618 ekonomicky aktívnych obyvateľov, z ktorých odchádzalo za prácou mimo mesto 2408 obyvateľov (13,67%). V r. 2001 pracovalo v zahraničí 157 občanov z Liptovského Mikuláša (6,52%), do iných okresov dochádzalo 773 obyvateľov (32,10%) – najviac do Bratislavy, Ružomberka, Žiliny a Banskej Bystrice. V rámci vlastného okresu z mesta Liptovský Mikuláš odchádzalo najviac obyvateľov za prácou do Liptovského Hrádku, Demänovskej doliny, Závažnej Poruby a Liptovského Jána.



**Tabuľka 23: Odchádzka za prácou z mesta Liptovský Mikuláš v r. 2001:**

*(centrá odchádzky s najvyšším počtom odchádzajúcich z LM)*

Centrá dochádzky	abs.	%
<b>Odchádzajúci celkom:</b>	<b>2408</b>	<b>100,00</b>
- do zahraničia	157	6,52
- do iných okresov:	773	32,10
Bratislava	251	10,42
Ružomberok	144	5,98
Žilina	60	2,49
Banská Bystrica	47	1,95
- v rámci okresu:	1478	61,38
Lipt. Hrádok	533	22,13
Demänov. dolina	263	10,92
Závažná Poruba	192	7,97
Liptovský Ján	114	4,73

*Zdroj: SODB 2001*

Dochádzka za prácou do mesta Liptovský Mikuláš je podstatne vyššia ako odchádzka, avšak jedná sa o dochádzku na kratšie vzdialenosti – prevažne z vlastného okresu, prípadne z okresu Ružomberok. Dochádzajúci za prácou z ostatných okresov – napr. Poprad, Martin, Žilina...atď. predstavujú zanedbateľný podiel.

**Tabuľka 24: Dochádzka za prácou do mesta Liptovský Mikuláš v r. 2001:**

*(centrá odchádzky s najvyšším počtom dochádzajúcich do LM)*

Centrá odchádzky	abs.	%
<b>Dochádzajúci celkom:</b>	<b>7136</b>	<b>100,00</b>
- z iných okresov:	1253	17,56
Ružomberok	198	2,77
Lipt. Teplá	46	0,64
Lúčky	44	0,62
Lisková	35	0,49
- v rámci okresu:	5883	82,44
Lipt. Hrádok	729	10,22
Bobrovec	493	6,91
Závažná Poruba	322	4,51
L'ubel'a	298	4,18
Dúbrava	269	3,77

*Zdroj: SODB 2001*

### 2.3.1. Nezamestnanosť

Po roku 1990 sa nezamestnanosť stala novým a veľmi vážnym problémom celej našej spoločnosti. Z hľadiska vývoja nezamestnanosti bol pre región Liptova najkritickejší rok 2001, kedy sa



miera nezamestnanosti blížila k 16% hranici. Táto hodnota však bola v porovnaní s krajským i celoslovenským priemerom podstatne nižšia a okres Liptovský Mikuláš neustále dosahoval jednu z najnižších mier nezamestnanosti v kraji. Po r. 2001 dochádza k postupnému poklesu nezamestnanosti ako v celej republike, tak aj na Liptove.

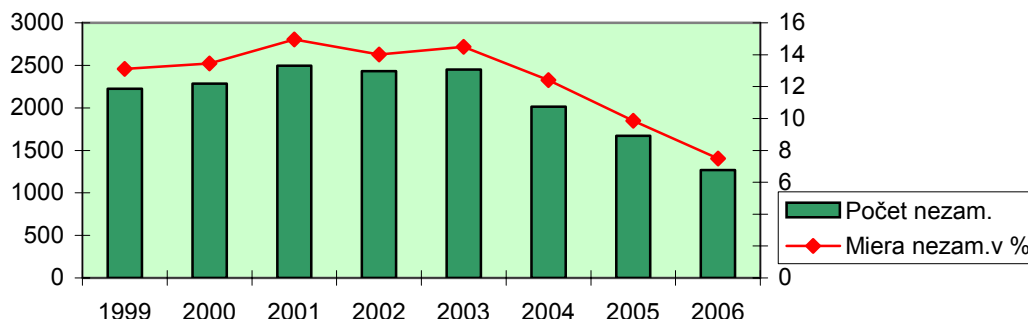
V meste Liptovský Mikuláš sa v období 1999 – 2006 miera nezamestnanosti pohybovala v rozpätí 14,95% (2001) – 7,49% (2006).

**Tabuľka 25: Nezamestnanosť v meste Liptovský Mikuláš v porovnaní so Žilinským krajom a SR:**

Rok	Mesto Liptovský Mikuláš		Žilinský kraj (miera nezam. v %)	SR (miera nezam. v %)
	Počet nezam.	Miera nezam. v %		
1999	2226	13,11	15,9	16,2
2000	2285	13,46	18,5	18,6
2001	2497	14,95	18,9	19,2
2002	2431	14,01	17,3	18,5
2003	2451	14,50	17,2	17,4
2004	2014	12,40	17,5	18,1
2005	1672	9,85	15,2	16,2
2006	1267	7,49	11,8	13,3

Zdroj: ÚPSVR Lipt. Mikuláš, ŠÚ SR

**Graf 5: Nezamestnanosť v meste Liptovský Mikuláš v r. 1999 - 2006**



K 31.12.2007 bolo v meste Liptovský Mikuláš evidovaných 1026 nezamestnaných, čo predstavuje mieru nezamestnanosti 5,89%. Na celkovom počte evidovaných nezamestnaných sa ženy podieľali 53,31%, osoby so zmenenou pracovnou schopnosťou 3,90%, rizikové skupiny 18,32% a absolventi 6,24%.

Viac ako polovica nezamestnaných je v stave nezamestnanosti do 12 mesiacov (56,34%) v dôsledku vysokého počtu krátkodobo zamestnaných na dobu určitú, no pomerne vysoký podiel tvoria aj nezamestnaní nad 48 mesiacov (19,88%). Z hľadiska vekovej štruktúry nezamestnaných v meste Liptovský Mikuláš predstavuje najvýznamnejšiu položku veková kategória obyvateľov 50-54 rokov (13,94%). Značný podiel tvoria aj nezamestnaní vo veku 35–39 rokov (13,06%) a 40-44 rokov (12,57%), ako aj 20-24 rokov, kde sa jedná prevažne o mladých ľudí po skončení školy s malými pracovnými skúsenosťami.



Z rozboru štruktúry nezamestnaných podľa vzdelania vyplýva, že najvyššie percento nezamestnaných pochádza zo skupiny obyvateľov s najnižším vzdelaním (základné alebo učňovské vzdelanie bez maturity).

#### **Hlavné problémy v oblasti demografie:**

- nižšia pôrodnosť v porovnaní s krajským i celoslovenským priemerom
- migračný úbytok obyvateľstva v dôsledku čoho dochádza aj k celkovému úbytku obyvateľstva
- regresívny typ populácie s pomerne nízkym indexom vitality a výrazným nárastom priemerného veku
- okres Liptovský Mikuláš má najvyšší podiel rómskej národnostnej menšiny v rámci Žilinského kraja, pričom približne polovica Rómov žije v meste Liptovský Mikuláš
- relatívne nižšia zamestnanosť v sektore obchodu, dopravy, zdravotníctva i ďalších služieb
- nižšia úroveň ukazovateľov bývania v porovnaní s krajským priemerom i SR
- prehlbovanie disparít medzi ponukou a dopytom na trhu práce
- nedostatočné riešenie otázky začlenenia absolventov do pracovného procesu
- nárast skupiny obyvateľov, ktorá má problémy s uplatnením sa na trhu práce
- nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v potrebných odvetviach
- nedostatočné riešenie problematiky zvyšujúcej sa rómskej populácie
- odchod ľudí s vyšším vzdelaním do hospodársky rozvinutejších regiónov alebo do ekonomicky silnejších krajín

#### **2.4. Prognóza vývoja ekonomickej aktivity obyvateľstva**

Za posledných 20 rokov boli na území celej SR zaznamenané výrazné zmeny v štruktúre pracovnej sily v dôsledku jej starnutia. Charakterizovalo ich znižovanie ekonomickej aktivity mladých ľudí a obyvateľov v blízkosti dôchodkového veku, ako aj podstatné zvyšovanie ekonomickej aktivity žien, ktorá je však stále nižšia ako ekonomická aktivita mužov.

Prognóza vývoja ekonomickej aktivity (podľa dokumentácie Prognóza pracovnej sily v krajoch SR do r. 2025, vypracovanej VDC Infostat) do r. 2020 je nasledovná:

- predpokladá sa rast ekonomickej aktivity obyvateľstva a zároveň zvyšovanie podielu starších osôb v ekonomicky aktívnom obyvateľstve v súvislosti s nedostatkom mladšej pracovnej sily (nízka pôrodnosť), ako aj intenzívnejším predlžovaním ľudského života
- pravdepodobné je aj mierne zvýšenie ekonomickej aktivity žien, predovšetkým v dôsledku zlepšovania podmienok pre zladenie pracovných a rodinných povinností
- predpokladá sa, že pracovná sila dosiahne najvyššie hodnoty v období 2010 - 2015 a následne sa začne jej početnosť znižovať
- V budúcnosti sa bude zvyšovať ekonomické zaťaženie obyvateľstva - to znamená, že na ekonomicky aktívne obyvateľstvo bude pripadať stále viac ekonomicky neaktívnych osôb.



**Tabuľka 26: Ekonomická aktivita obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r.2001 a prognóza na r. 2020:**

Mesto LM	2001	2020
Počet obyvateľov	33007	31950
Počet obyvateľov v produktívnom veku	21563	22557
Počet ekonomicky aktívnych	17618	18190
Podiel ekonomicky aktívnych (%)	53,38	56,93

#### 2.4.1.Prognóza vývoja zamestnanosti

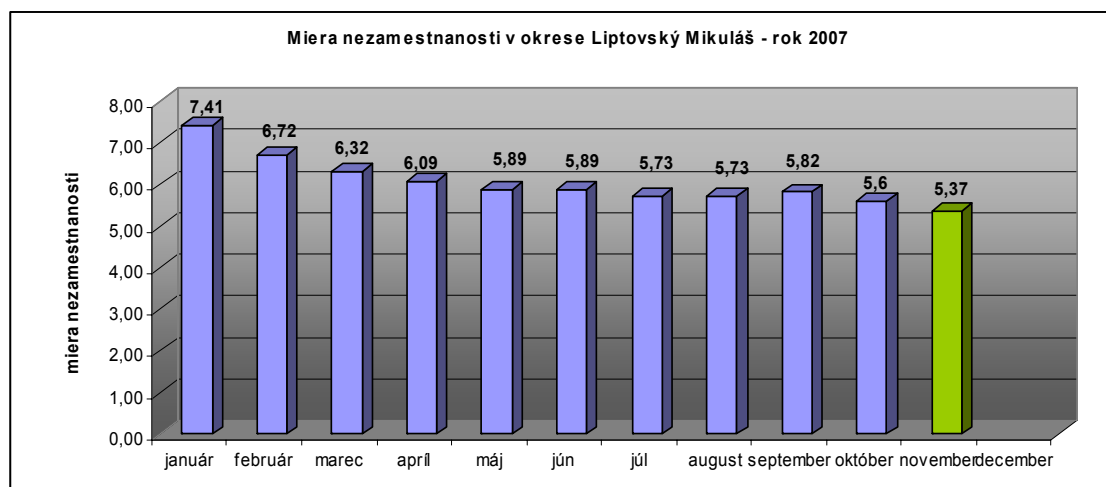
Podľa SODB 2001 pracovalo 2,11% ekonomicky aktívneho obyvateľstva mesta Liptovský Mikuláš v primárnom sektore, 29,51% v sekundárnom sektore a 50,60% v terciárnom sektore. Do r. 2020 sa predpokladá pokles zamestnanosti v primárnom a sekundárnom sektore a naopak výraznejší nárast v terciárnom sektore.

V r. 2001 odchádzalo z mesta Liptovský Mikuláš za prácou 2408 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo tvorí 13,67%. Do Liptovského Mikuláša však dochádzalo za prácou 7136 osôb (predovšetkým z vlastného okresu) – saldo dochádzky a odchádzky za prácou predstavovalo 4728 osôb. Do r. 2020 sa neočakávajú podstatnejšie zmeny v dochádzke a odchádzke za prácou – jedine v prípade vstupu významného investora.

K 31.12.2007 bolo v meste Liptovský Mikuláš evidovaných 1026 nezamestnaných, t.j. 5,89%. Podľa Prognózy pracovnej sily v krajoch SR do roku 2025 (Infostat) sa v rámci celej republiky predpokladá pokles nezamestnanosti, pričom k jej výraznému znižovaniu bude dochádzať hlavne u mladších vekových skupín do 35 rokov. Vo vyššom veku sa očakáva zvyšovanie, prípadne stagnácia počtu nezamestnaných približne do r. 2015 a následne zníženie.

Nezamestnanosť v okrese Liptovský Mikuláš má stále klesajúcu tendenciu, v auguste 2007 dokonca poklesla na hodnotu 5,73 %. Pozitívny klesajúci trend je zjavný i v nasledujúcom grafe.

**Graf 6: Miera nezamestnanosti v okrese Liptovský Mikuláš – rok 2007**

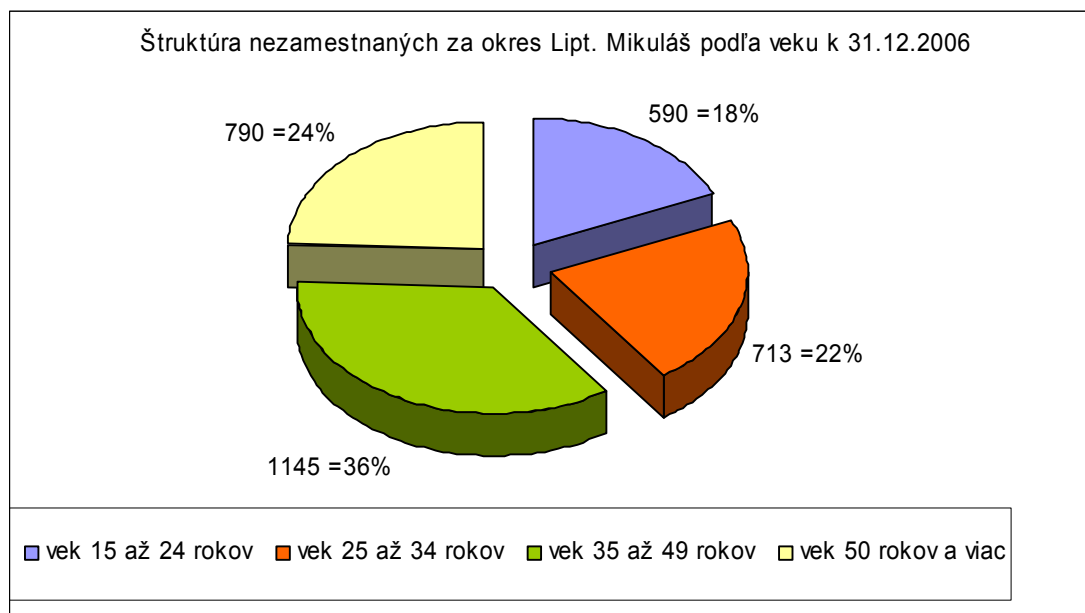


Zdroj: interné materiály MsÚ LM



V štruktúre nezamestnaných k 31.12.2006 prevládajú občania s nižším vzdelaním, prevažne vyučení. Vysokoškooláci vykazujú len 4 %. Relatívne nízke % vysokoškolákov môžeme vysvetliť odchodom vysokokvalifikovanej sily do Bratislavy a do zahraničia.

**Graf 7: Veková štruktúra nezamestnaných za okres Liptovský Mikuláš k 31.12.2006**



Zdroj: interné materiály MsÚ LM

## 2.5. Bytový fond

Podľa posledného sčítania obyvateľstva z mája 2001 bolo v Liptovskom Mikuláši trvalo obývaných 10 883 bytov. Na jeden trvalo obývaný byt pripadalo 3,06 osôb. Priemerný byt pozostával z 2,98 obytných miestností a dosahoval 51,4 m<sup>2</sup>. Na osobu pripadalo 16,8 m<sup>2</sup>.

Na území mesta sa nachádzajú dve veľké sídliská panelákového typu – sídlisko Nábrehie a sídlisko Podbreziny, ktoré sú samostatnými mestskými časťami.

**Súčasný celkový počet bytov v meste je 11 547.** Z toho je 470 bytov vo vlastníctve mesta, čo predstavuje 4,07% z celkového počtu. Európsky priemer bytov vo vlastníctve verejnej správy je 18%. Mestu Liptovský Mikuláš chýba **1608** bytov, aby dosiahlo európsky priemer. Pri súčasných možnostiach sa predpokladá, že takýto stav bude možné dosiahnuť v priebehu 25 rokov.

**Tabuľka 27: Počet bytov na 1000 obyvateľov**

Počet bytov na 1000 obyvateľov	
Mesto Liptovský Mikuláš	352
Priemer SR	350
Priemer UE	445 – 450

Zdroj: ŠÚ SR

Od roku 1996 bolo postavených 230 nájomných bytov, z toho 19 bytov osobitného určenia - bezbariérových a 74 bytov nižšieho štandardu.



**Tabuľka 28: Počet trvalo obývaných domov a bytov v meste Liptovský Mikuláš v r. 1970 – 1991:**

Rok	Trvalo obývané domy			Trvalo obývané byty		
	1970	1980	1991	1970	1980	1991
Počet	2915	2959	3049	5374	7147	10122

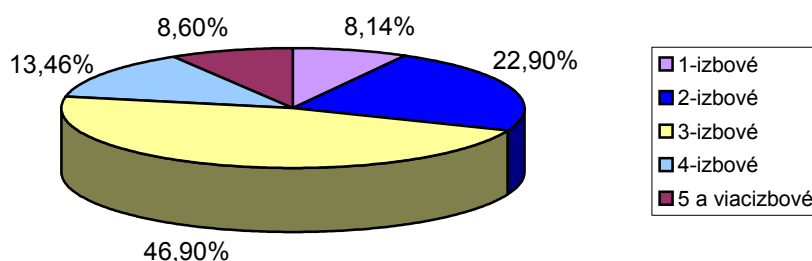
Podľa SODB z r. 2001 domový fond v meste Liptovský Mikuláš tvorilo 3180 trvalo obývaných domov, z toho 591 bytových domov (18,58%). Oproti r. 1991 došlo k miernemu zvýšeniu podielu neobývaných bytov, ktoré tvoria 5,75% (664). Mnohé neobývané byty sú určené na rekreačné účely - 101 (15,21%), 70 je neobývaných z dôvodu zmeny užívateľa (10,54%).

**Tabuľka 29: Domový a bytový fond v meste Liptovský Mikuláš podľa SODB 2001:**

Domy spolu	Trvalo obývané domy		Neobýv. domy	Byty spolu	Trvalo obývané byty		Neobývané byty	
	spolu	z t. RD			spolu	z t. v RD	spolu	%
3501	3180	2549	297	11547	10883	2646	664	5,75

Z hľadiska veľkostnej štruktúry prevládajú byty 3-izbové (46,90%) a 2-izbové (22,90%), najmenej je bytov 1-izbových (8,14%) a 5 a viacizbových (8,60%).

**Graf 8: Veľkostná štruktúra bytového fondu v r. 2001**



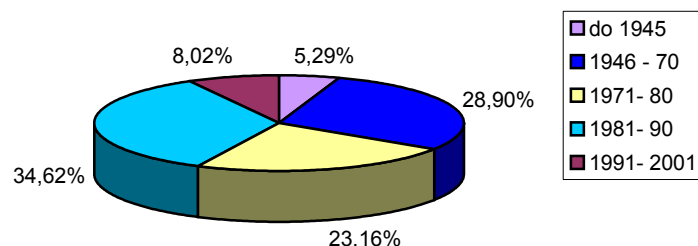
Najviac bytov v meste Liptovský Mikuláš pochádza z obdobia 1981-90 a 1946-70. V období 1991-2001 bolo postavených 873 bytov, z toho 102 rodinných domov po r. 1996. Priemerný vek domu v meste Liptovský Mikuláš dosiahol 37 rokov u rodinných domov a 28 rokov u bytových domov.

**Tabuľka 30: Byty v meste Liptovský Mikuláš podľa obdobia výstavby – SODB 2001:**

Lipt. Mikuláš	do 1945	1946 - 70	1971- 80	1981- 90	1991- 2001
abs.	576	3145	2521	3768	873
%	5,29	28,90	23,16	34,62	8,02



**Graf 9: Veková štruktúra bytového fondu v r. 2001**



Podľa SODB r. 2001 na 1 trvalo obývaný byt v meste Liptovský Mikuláš pripadalo 2,98 obytných miestností a 51,4m<sup>2</sup> obytnej plochy. Obytná plocha na 1 osobu predstavuje 17,0 m<sup>2</sup>, čo je pod hodnotou okresného priemeru i priemeru SR.

Napriek tomu, že pri porovnaní niektorých ukazovateľov úrovne bývania s priemerom Žilinského kraja i SR mesto Liptovský Mikuláš zaostáva, vybavenosť domácností v meste Liptovský Mikuláš je na vyššej úrovni oproti krajskému i celoslovenskému priemeru.

**Tabuľka 31: Porovnanie ukazovateľov úrovne bývania podľa SODB 2001:**

Priemerný počet:	Mesto LM	Okres LM	Žilinský kraj	SR
trvalo bývajúcich na 1 byt	3,03	3,16	<b>3,41</b>	<b>3,21</b>
m <sup>2</sup> obyt. plochy na 1 byt	51,4	55,9	<b>55,1</b>	<b>56,1</b>
m <sup>2</sup> obyt. plochy na osobu	17,0	17,7	<b>16,1</b>	<b>17,5</b>
obyt. miest. na 1 trvalo obýv. byt	2,98	3,22	3,22	3,21

V roku 2001 pripadalo v okrese Liptovský Mikuláš na 1 trvalo obývaný byt 3,16 osôb a na 1000 obyvateľov prislúchalo 317,97 bytov.

V meste Liptovský Mikuláš sú hodnoty uvedených ukazovateľov o niečo priaznivejšie. Koeficient obývanosti v r. 1991 dosiahol 3,13 osôb/1 trvalo obývaný byt a v r. 2001 došlo k miernemu poklesu na 3,03 osôb. Zároveň bol zaznamenaný nárast ukazovateľa počtu bytov na 1000 obyvateľov z 319,05 (r. 1991) na 329,72 (r. 2001).

## **2.6. Rozvoj bývania v meste Liptovský Mikuláš**

V budúcom období sa v súvislosti s novou bytovou výstavbou predpokladá ďalšie znižovanie koeficientu obývanosti a nárast počtu bytov na 1000 obyvateľov.

Platná územnoplánovacia dokumentácia mesta počíta s rozvojom obytného súboru v miestnej časti **Palúdzka**. Pozemky vo vlastníctve mesta umožňujú výstavbu 11 bytových domov s 340 bytovými jednotkami pre 1240 obyvateľov a tiež výstavbu 18 rodinných domov.

Mesto dlhodobo eviduje viac ako 300 žiadostí o nájomné bývanie, na základe toho si môžeme určiť ciele rozvoja bývania. V lokalite Palúdzka sa plánuje v r.2007 a v r.2008 kúpiť dva bytové domy pre nájom so 60 b.j. od firmy Stavindustria Liptovský Mikuláš a.s. V ďalších piatich rokoch sa môže



stanoviť cieľ postaviť zvyšných 280 b.j. pre kombinované bývanie (cca 50 b.j. ročne). Na zabezpečenie objektov na bývanie sa môže uvažovať i o použití iných technológií výstavby (napr. panelová technológia a pod ).

Vhodné podmienky pre rozvoj bývania v časti Palúdzka vytvárajú priestor na ďalší rozvoj občianskej vybavenosti, detských ihrísk, plôch zelene a plôch motorovej a pešej dopravy.

Na Slovensku sa rozšírila výstavba bytových domov v konštrukčnej sústave P1-14 BA-ZA s ktorou má Štátny fond rozvoja bývania veľmi dobré skúsenosti, a ktoré dodáva na kľúč Slovpanel a.s. Žilina. Uvedené bytové domy je možné stavať až do 15 podlaží. Konštrukčná sústava P1-14 BA-ZA kombinuje odlievané nosné steny a obvodový plášť, ktorý je montovaný. Hrúbka obvodového plášťa je 15 cm, ktorý je dodatočne zateplený. Systém sa úplne podriadi architektonickému stvárneniu projektanta. Strešný plášť je obyčajne zakrytý keramikou, alebo betónovou krytinou resp. bonským šindľom. Výhodou montovaného a odlievaného systému je rýchla výstavba. Napr. objekt ktorý má 42 b.j. dokážu postaviť za 10 mesiacov, objekt do 20 b.j. za 6 mesiacov od založenia stavby ap. Ročne sa takýchto bytov postaví na Slovensku okolo 150 až 200.

Na Slovensku sú takéto byty v Žiline, Martine, Ružomberku, Dolnom Kubíne, Nových Zámkoch, Bytči, P.Bystrici, Terchovej, Belej, Tepličke n.Váhom a tento mesiac sa začínajú stavať v Lipt. Porúbke.

V zahraničí sú v Krivom Rogu, Millerove, Voroneži, Duselldorfe ap. Panelový systém dávnejšie v minulosti vymysleli nemeckí architekti pre rýchlejšiu industrializáciu spoločnosti.

Ďalej je potrebné podporiť i **komplexnú obnovu bytových domov**. Jedná sa o byty s vekom do 20 rokov, na ne sa už vzťahuje potreba vykonávania cyklickej údržby a opráv v intervale 5, resp. 10 rokov. Sú to byty postavené v stavebných sústavách P 1.14, P 1.15 a PS-82. V meste je to sídlisko **Podbreziny**, kde sa nachádza 2 876 bytov. Tu sa vyskytujú poruchy obvodového plášťa, poruchy ich stykov a poruchy atík bytových domov. Uvedené poruchy sa odstraňujú celoplošným zateplením obvodového plášťa a zateplením strechy.

Pri bytoch, ktorých vek je viac ako 20 rokov sa už vzťahuje potreba vykonania obnovy, ako aj ďalšej cyklickej údržby a opráv. Rozsah sa stanovuje na základe životnosti jednotlivých materiálov. V meste sú to stavebné sústavy T 06B, T 13, MS 11, MS 5, T 11, T 12, LB, MB. V týchto sústavách je postavených 3 936 bytov a tie sa nachádzajú na sídlisku **Nábrežie**, a na ul. 1 mája, Brezová, Cédrova, Dubová, Čsl. brigády, Guotha, Hurbanova, Kollárova, Jesenského, Jilemnického, Komenského, Priebežná, Štefánikova, Stodolova, T. Vansovej a Vrbická. U týchto stavebných sústav je najrozšírenejšia porucha balkónov a lodží bytových domov.

Všeobecne sú najrozšírenejšie poruchy obvodového plášťa, ktoré sa dajú odstrániť zateplením obvodového plášťa. Mesto bude v tejto oblasti podporovať vlastníkov a správcov bytov.

#### **Hlavné problémy v oblasti bývania:**

- neriešenie systémových porúch a energetickej záťaže v obytných budovách panelákového typu
- nedostatočná výstavba štartovacích bytov pre mladé rodiny



- nedostatočne pripravené plochy pre individuálnu bytovú výstavbu (IBV) v okrajových častiach mesta
- absencia regenerácie verejných priestranstiev na sídliskách – Staré Mesto, Podbreziny a Nábřežie
- nedostatočne zákaznícky orientovaná starostlivosť všetkých správcov o byty, ktoré sú v jeho správe
- nevyhovujúca štruktúra bytového fondu - nedostatok malých bytov

## 2.7. Prognóza vývoja bytového fondu

Podľa SODB r. 2001 malo mesto Liptovský Mikuláš 12421 cenzových domácností a 11547 bytov, z toho 10883 trvale obývaných a 664 (5,75%) neobývaných. Na 100 cenzových domácností pripadalo 87,62 bytov a koeficient obývanosti predstavoval 3,03 osôb/1 trvale obývaný byt.

Pri výpočte výhľadového počtu bytov na r. 2020 vychádzame z odhadu demografického vývoja a prognózovaného koeficientu obývanosti, ktorý ovplyvňujú vývojové trendy veľkosti cenzovej domácnosti, ako aj predpokladaná miera chceného spolužitia.

Na základe zhodnotenia vekovej štruktúry bytového fondu predpokladáme, že do r. 2020 ubudne v meste Liptovský Mikuláš 720 bytov - z dôvodu morálneho či fyzického opotrebenia, prípadne zmenou obytnej funkcie na inú.

Ďalej vychádzame z predpokladu, že do r. 2020 sa v meste Liptovský Mikuláš zníži koeficient obývanosti na 2,78 obyv./1 trvale obývaný byt a zvýši sa ukazovateľ počtu bytov na 1000 obyv. zo súčasných 329,72 na 359,75 bytov.

Nová bytová výstavba v návrhovom období bude realizovaná jednak formou hromadnej bytovej výstavby v bytových domoch, ako aj individuálnej bytovej výstavby, prípadne rekonštrukciou a zobytnením neobývaných priestorov.

Vývoj bytového fondu v meste Liptovský Mikuláš udávame v 2 variantoch nasledovne:

1. Vychádzame z výhľadového počtu obyvateľov – 31950, pričom pri spomínanom odpade bytového fondu bude potreba novej bytovej výstavby predstavovať 1331 bytov. Čistý prírastok bytov oproti r. 2001 bude činiť 611 bytov, teda v r. 2020 predpokladáme v meste Liptovský Mikuláš 11494 trvale obývaných bytov.

**Tabuľka 32: Vývoj bytového fondu v meste Liptovský Mikuláš do r. 2020 :**

Ukazovateľ	2001 (SODB)	2020
počet obyvateľov	33007	31950
počet trvale obyv. bytov	10883	11494
úbytok bytového fondu	-	720
potreba novej bytovej výst.	-	1331
počet obyv./1byt	3,03	2,78
počet bytov/1000 obyv.	329,72	359,75



2. Pri optimálnom variante vychádzame z výhľadového počtu obyvateľov 35450 a uvažujeme s rozsiahlejšou bytovou výstavbou. Disponibilita územia v zmysle ÚPN mesta Liptovský Mikuláš predstavuje 1480 bytov v HBV a 1110 bytov v IBV. Za predpokladu rovnakého odpadu bytového fondu a výhľadového koeficientu obývanosti ako v 1. variante by v r. 2020 v meste Liptovský Mikuláš bolo 12753 bytov, čo by znamenalo prírastok oproti r. 2001 o 1870 bytov.

**Tabuľka 33: Vývoj bytového fondu v meste Liptovský Mikuláš do r. 2020 :**

Ukazovateľ	2001 (SODB)	2020
počet obyvateľov	33007	35450
počet trvale obyv. bytov	10883	12753
úbytok bytového fondu	-	720
potreba novej bytovej výst.	-	2590
počet obyv./1byt	3,03	2,78
počet bytov/1000 obyv.	329,72	359,75

### 3. Sociálna oblasť

#### 3.1. Sociálne služby v meste Liptovský Mikuláš

**Tabuľka 34: Zoznam zariadení sociálnych služieb na území mesta**

Zariadenie	Zameranie	Zriaďovateľ	Kapacita	Forma pobytu
Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých a útulok, Jefremovská 634, Liptovský Mikuláš	pre seniorov a zdravotne postihnutých	Žilinský samosprávny kraj	116 (muži a ženy)	celoročný pobyt
Útulok, Nábr. A. Stodolu, Liptovský Mikuláš	útulok pre mužov	Žilinský samosprávny kraj	10	prechodný na určitý čas
Poradenské centrum ŽSK	sociálne poradenstvo	Žilinský samosprávny kraj		ambulantná starostlivosť
Krízové stredisko, Pálkovo centrum, Školská ul. 16 Liptovský Mikuláš	- prevencia a poradenstvo deťom a mládeži - pobyty detí a týraných žien v krízových situáciách (dočasne 5 do budúcnosti zvyšovať na 15 lôžok)	Žilinský samosprávny kraj	105 / 5 až 15	ambulantná starostlivosť/ lôžková starostlivosť
Detský domov, ul. Podtatranského, Liptovský Mikuláš	starostlivosť pre deti	Žilinský samosprávny kraj	18	celoročný
Spišská katolícka charita	hospicové, sociálne, zdravotné a duchovné služby	Spišská katolícka charita		terénna sociálna služba
Cirkevný zbor ECAV	návštevná a opatrovateľská služba	Cirkevný zbor ECAV Liptovský Mikuláš		terénna sociálna služba
Slovenský Červený kríž	opatrovateľská služba, výdajňa predmetov materiálnej pomoci, spracovanie a pranie, požičovňa kompenzačných pomôcok	Slovenský Červený kríž územný spolok Liptov		terénna sociálna služba
Dom Charitas Sv. Kláry – krízové stredisko	starostlivosť pre dievčatá a mladé ženy od 15 - 25 rokov	Spišská katolícka charita	12	celoročný

Zdroj: Interné materiály MsÚ LM 2007



**Tabuľka 35: Zariadenia sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľom je mesto Liptovský Mikuláš**

Zariadenie	Zameranie	Kapacita	Forma pobytu
Detské jasle inštrukčné, Komenského 1989, Liptovský Mikuláš	pre deti od 6 mesiacov do 3 rokov	35 miest	denný
Domov dôchodcov mesta Liptovský Mikuláš, Palúčanská 219, Liptovský Mikuláš	pre seniorov	44	celoročný
Domov s opatrovateľskou službou, Štefánikova 6, Liptovský Mikuláš	pre seniorov	11 malo-metrážnych bytov	celoročný
Komunitné centrum Nový svet Hlboké	pre deti z znevýhodneného sociálneho prostredia predškolského a školského veku	25	denný
Nocľaháreň v Hlbokom	nocľaháreň pre mužov pre ženy	12 (8 mužov, 4 žien)	prechodný na určitý čas

Zdroj: Interné materiály MsÚ LM 2007

### 3.2. Cieľové skupiny

- a) Cieľová skupina - Občania v poproduktívnom veku - seniori
- b) Cieľová skupina - Rómska komunita
- c) Cieľová skupina – Rodina a deti

#### 3.2.1. Cieľová skupina: Občania v poproduktívnom veku - seniori

##### 1) Opatrovateľská služba

Mesto poskytuje pre svojich občanov opatrovateľskú službu. Poskytuje sa v byte občana.

Cieľová skupina: občan, ktorý pre svoj zdravotný stav potrebuje pomoc inej osoby pri zabezpečení nevyhnutných životných úkonov, nevyhnutných prác v domácnosti, alebo kontaktu so spoločenským prostredím, dieťa do skončenia povinnej školskej dochádzky, ak starostlivosť o dieťa z vážnych dôvodov nemôže zabezpečiť rodič, matka, ak sa jej súčasne narodili 3 a viac detí alebo v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá.

V roku 2006 sa 60 opatrovateľiek - zamestnankýň mesta, staralo o 79-tich obyvateľov mesta s rôznym zdravotným postihom. Opatrovateľská služba je poskytovaná v pracovných dňoch od 7.00 do 15.00 hod. Záujem o opatrovateľskú službu stále rastie.

##### 2) Kluby dôchodcov:

Klub dôchodcov č.1, Ul. Vajanského 11, Liptovský Mikuláš

Klub dôchodcov č.2, Ul. Vajanského 11, Liptovský Mikuláš

Klub dôchodcov Ploštín, KD Ploštín

Klub dôchodcov Bodice, KD Bodice

Klub dôchodcov Il'anova, KD Il'anova



Klub dôchodcov Demänová, KD Demänová

Klub dôchodcov Palúdzka, KD Palúdzka

Klub dôchodcov Podbreziny – Okoličné, Cintorínska 167, Liptovský Mikuláš

**Činnosť, aktivity:** organizácia záujmových, kultúrnych, spoločenských, vzdelávacích, osvetových a športových podujatí na udržanie fyzickej a psychickej aktivity pre členov klubu

### **3) Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých mesta Liptovský Mikuláš**

**Poskytované sociálne služby:** rozpočtová organizácia mesta Liptovský Mikuláš. V domove dôchodcov je poskytovaná starostlivosť občanovi, ktorému nemožno poskytovať inú sociálnu službu alebo poskytovanie inej sociálnej služby nerieši hmotnú núdzu alebo sociálnu núdzu občana a ktorý je poberateľom starobného dôchodku, pre svoj nepriaznivý zdravotný stav vyžaduje starostlivosť inej osoby, ktorú občanovi nemôže poskytnúť rodina ani poskytnutie opatrovateľskej služby alebo poskytovanie starostlivosti v domove dôchodcov potrebuje z iných vážnych dôvodov. V domove dôchodcov je poskytovaná starostlivosť, ktorou je: stravovanie, bývanie, zaopatrenie, poradenstvo, záujmová činnosť, kultúrna činnosť, rehabilitačná činnosť. Za určitých podmienok, ak občan nie je schopný vzhľadom na svoju situáciu zabezpečiť si osobné vybavenie sám, poskytuje osobné vybavenie občana, podporu účasti na spoločenskom živote a úschovu cenných vecí. Kapacita zariadenia je 44 klientov.

### **4) Dom s opatrovateľskou službou**

**Poskytované sociálne služby :** opatrovateľská služba. Dom s opatrovateľskou službou je súčasťou bytového domu vo vlastníctve Nemocnice s poliklinikou Liptovský Mikuláš. Opatrovateľskú službu zabezpečujú dve profesionálne opatrovateľky pre 11 opatrovaných klientov.

#### **Zhodnotenie:**

Analýzou sociálnych služieb bolo zistené, že najväčší záujem je o domov sociálnych služieb a domov dôchodcov penzión pre dôchodcov s kapacitou cca 100 miest. Kapacity zariadení, ktorých zriaďovateľom je ŽSK a mesto Liptovský Mikuláš sú v porovnaní s požiadavkami nepostačujúce.

Terénne služby pre seniorov a zdravotne ťažko postihnutých (opatrovateľská služba) sú na dobrej úrovni, čo umožňuje občanovi zotrvať čo najdlhšie v jeho prirodzenom prostredí.

### **3.2.2.Cieľová skupina : Rómska komunita**

V meste Liptovský Mikuláš žije odhadom 1500 Rómov. Rómovia žijúci v meste patria medzi skupiny najviac ohrozené sociálnym vylúčením. Táto komunita je diferencovaná sociálne, kultúrne aj priestorovo. Ich sociálnu situáciu už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosti na dávkach sociálneho systému, nízkej úrovni vzdelania a bývania.

#### **1) Komunitné centrum - Nový svet Hlboké**

Aktivity realizované v komunitnom centre možno rozčleniť do troch oblastí:

- a) oblasť edukácie, voľno časových aktivít
- b) oblasť poradenskej činnosti
- c) oblasť poskytovania prístrešia pre ľudí bez domova



## **2) Nocľaháreň**

Ku KC prislúcha aj nocľaháreň - útulok s kapacitou 12 lôžok (8 mužov a 4 žien), ktorého primárnym poslaním je poskytovať azyl v čase zimných mesiacov pre ľudí bez prístrešia. Mimo prevádzky nocľahárne sa priestor využíva ako stredisko osobnej hygieny a práčovňa.

## **3) Komunitní sociální pracovníci**

Cieľovou skupinou projektu sú rómske komunity predovšetkým občania z osady Hlboké. Cieľom programu podpory rozvoja komunitnej sociálnej práce je podpora skupín a jednotlivcov dlhodobo vystavených sociálnemu vylúčeniu.

### **Zhodnotenie:**

Na základe uvedených skutočností je potrebné realizovať programy a projekty zamerané na sociálnu inklúziu, podporu integrácie, elimináciu kultúrnych predsudkov a stereotypov. Mobilizáciou a aktivizáciou skupín rómskeho obyvateľstva, postupným realizovaním rôznych programov a projektov je potrebné napomáhať týmto skupinám k menšej závislosti od sociálnej a finančnej podpory štátu, k ich väčšej ekonomickej samostatnosti a nezávislosti a k zamedzeniu prehlbovania spoločenského a sociálneho vylúčenia rómskeho etnika v meste.

### **3.2.3.Cieľová skupina: Rodina a deti**

#### **1) Detské jasle inštrukčné**

Úlohou detských jaslí je poskytovať odbornú starostlivosť o zdravie a všestranný vývin detí vo veku od 6 mesiacov do 3 rokov, nadviazať na starostlivosť v rodine, dopĺňa ju a obohacuje, a tak pôsobí na správny vývin dieťaťa.

Detské jasle poskytujú rodičom aj opatrovateľskú službu pre deti vo veku do 3 rokov. Je určená rodičom na materskej dovolenke. Využívajú ju hlavne počas návštevy lekára, vybavovania na úradoch a podobne.

#### **2) Osobitný príjemca**

Obec (mesto) vykonáva osobitného príjemcu na výplatu prídavku na deti v súlade s § 102 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov. Osobitný príjemca sleduje a zodpovedá za účelné vynakladanie finančných prostriedkov (prídavku na dieťa), aby tieto boli využívané na účel, na ktorý sú určené.

#### **3) Jednorazová dávka v hmotnej núdzi**

Jednorazová dávka v hmotnej núdzi sa poskytuje:

1. občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, a ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na
  - úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie,
  - základné vybavenie domácnosti,



- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa
- mimoriadne liečebné náklady.

Poskytuje sa do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima.

#### **Zhodnotenie:**

Vzhľadom na dôležité postavenie rodiny v rámci prevencie je dôležité aj zo strany mesta Liptovský Mikuláš a ostatných zúčastnených organizácií a inštitúcií venovať pozornosť rodinám – najmä z marginálnych skupín obyvateľstva a pomôcť im pri výchove detí a to formou rôznych účinných opatrení a nástrojov rodinnej politiky, výchovno-vzdelávacou či osvetovou činnosťou.

V zmysle zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov, ktorý dal obciam a mestám nové kompetencie a povinnosti, je potrebné zaoberať sa predchádzaním sociálnej patológie a to rozšírením a skvalitnením spolupráce s Mestskou políciou – napr. kontrola dodržiavania výchovných opatrení v reštauračných zariadeniach, diskotékach, herniach. Zvýšiť spoluprácu s ÚPSVR, súdmi, políciou, PPP a pod.

Úlohou mesta je aj prevencia a riešenie násillia v rodine. V tejto oblasti navrhujeme zriadiť Domov pre osamelých rodičov. Toto navrhujeme v spolupráci s Pálkovým centrom Liptovský Mikuláš.

#### **Hlavné problémy v sociálnej oblasti:**

- starnúce obyvateľstvo a rastúci dopyt po sociálnych službách
- nedostatočná kapacita v domovoch dôchodcov a zariadeniach sociálnych služieb
- zlý technický stav objektu detských jasí
- chýbajúce doliečovacie zariadenia a zariadenia charakteru denných stacionárov na území mesta
- kluby dôchodcov s nedostatočným technickým vybavením
- nízka vzdelanostná úroveň Rómov, nedisciplinovanosťou, nízkou pracovnou výkonnosťou ale aj nedostatok vhodných pracovných príležitostí
- nezájem zo strany Rómov o zvyšovanie kvalifikácie a riešenie vlastných problémov
- zastaralosť a nedostatočná vybavenosť sociálnych zariadení
- slabá informovanosť občanov o možnostiach sociálnych a opatrovateľských služieb

## **4. Ekonomická analýza**

Žilinský samosprávny kraj, v ktorom sa nachádza i mesto Liptovský Mikuláš, patrí v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby HDP k stredne výkonným regiónom SR. Tvorba hrubého domáceho produktu v sledovanom období rokov 2000 až 2004 má stúpajúci trend, čo naznačuje progresívny vývoj regionálnej ekonomiky. Podobným trendom sa vyznačuje aj ekonomický vývoj mesta.



**Tabuľka 36: Výpočet - HDP v PKS na obyvateľa**

krajina / región	HDP na obyvateľa 2003 PKS	HDP na obyvateľa 2003 PKS EU25=100	HDP na obyvateľa 2004 PKS	HDP na obyvateľa 2003 PKS EU27=100	HDP na obyvateľa PKS Index 2004/2003
<b>Slovensko</b>	<b>11 298</b>	<b>52,0</b>	<b>12 196</b>	<b>56,7</b>	<b>107,95</b>
<i>Bratislavský kraj</i>	25 190	115,9	27 802	129,3	110,37
<i>Západné Slovensko</i>	10 611	48,8	11 336	52,7	106,83
<i>Stredné Slovensko</i>	9 400	43,2	10 035	46,7	106,76
<b>z toho Žilinský kraj*</b>	<b>9 204</b>	<b>42,3</b>	<b>10 055</b>	<b>46,8</b>	<b>109,25</b>
<i>Východné Slovensko</i>	8 430	38,8	9 102	42,3	107,97

Zdroj: EUROSTAT porovnanie v r. 2004 - Eurostat, news release 23/2007, 2/2007, Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2006

\* - približný výpočet - HDP v PKS na obyvateľa v Žilinskom kraji – HDP na obyvateľa v PKS

V roku 2001 regionálny hrubý domáci produkt dosiahol hodnotu 108 628 mil. Sk v b. c., v roku 2004 bol 142 185 mil. Sk v b. c., čo v prepočte na 1 obyvateľa predstavuje 204 935 Sk v b.c. Objem v kraji vytvoreného HDP v kraji predstavuje 10,49 % podielu na vytvorenom HDP v SR. Ekonomický potenciál mesta sa neustále mení, i keď opätovne dochádza k rozvoju tradičných mikulášskych priemyselných odvetví – garbiarsky a drevársky priemysel.

S rozvojom športových a turistických aktivít v posledných rokoch pozorujeme enormný nárast služieb cestovného ruchu na území mesta. Spolu s tým sa objavuje lákavá ponuka pre obchodné reťazce, pre ktoré sa zvyšuje možnosť uplatniť sa v podnikateľských aktivitách obchodu. Vo výstavbe na území mesta sú ďalšie obchodné a nákupné centrá – Jasná I a Jasná II v centre mesta, Max, Tesco a Nay Elektrodom v lokalite Kamenné pole (dialničný privádzač).

#### **4.1. Organizačná štruktúra hospodárstva**

**Tabuľka 37: Počet podnikov v okrese Liptovský Mikuláš podľa počtu zamestnancov**

Počet podnikov v okrese Liptovský Mikuláš podľa počtu zamestnancov			
Počet zamestnancov	Počet podnikov		
	2001	2005	2006
<b>0 - 19</b>	537	766	866
<b>20 - 49</b>	25	51	51
<b>50 - 249</b>	42	47	55
<b>250 a viac</b>	16	10	8

Zdroj: interné materiály MsÚ LM



**Tabuľka 38: Podniky spolu a podľa počtu zamestnancov – časť I.**

okres	podniky spolu		
	rok 2001	rok 2004	rok 2005
Liptovský Mikuláš	620	769	874

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2006

**Tabuľka 39: Podniky spolu a podľa počtu zamestnancov – časť II.**

okres	v tom s počtom zamestnancov											
	0 - 19			20 – 49			50 - 249			250 a viac		
	rok 2001	rok 2004	rok 2005	rok 2001	rok 2004	rok 2005	rok 2001	rok 2004	rok 2005	rok 2001	rok 2004	rok 2005
Lipt. Mikuláš	537	656	766	25	45	51	42	58	47	16	10	10

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2006

Súčasná ekonomická základňa mesta je značne diverzifikovaná. Prevládajú malé a stredné podniky, ktoré sú flexibilnejšie, schopné rýchlejšie reagovať na zmeny východiskových podmienok trhu a vo všeobecnosti sa vyznačujú vyšším potenciálom rastu. V poslednom období za roky 2005 a 2006 sledujeme výrazný pokles veľkých podnikov nad 250 zamestnancov, a naopak nárast podnikov s počtom zamestnanocov do 19, ako aj živnostníkov.

**Tabuľka 40: Podnikateľské subjekty podľa vybraných právnych foriem**

Podnikateľské subjekty - podľa vybraných právnych foriem			
	2001	2005	2006
<b>Právnické osoby spolu</b>	<b>1142</b>	<b>1587</b>	<b>1730</b>
Obchodné spoločnosti	510	765	869
Družstvá	19	19	19
Ostatné - štátne podniky, rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie a iné	613	803	842
<b>Živnostníci spolu</b>	<b>3882</b>	<b>4685</b>	<b>4732</b>
<b>Spolu podnikateľských subjektov:</b>	<b>5024</b>	<b>6272</b>	<b>6462</b>

Zdroj: interné materiály MsÚ LM (ŠÚ SR, Bulletin 2005)



**Tabuľka 41: TOP 15 - najväčších firiem v Liptovskom Mikuláši z hľadiska zamestnanosti za rok 2006**

poradie	TOP 15 - najväčších firiem v L. Mikuláši z hľadiska zamestnanosti za rok 2006	počet zamestnancov
1.	Coop Jednota – spotrebné družstvo	813
2.	Swedwood Slovakia, s.r.o	723
3.	Nemocnica s poliklinikou LM	554
4.	Gábor Slovensko s.r.o	488
5.	CBA Verex, a.s.	305
6.	Liptovské pekárne a cukrárne Včela – Lippek	299
7.	Cestné stavby Liptovský Mikuláš, s.r.o.	272
8.	Akadémia ozbrojených síl GMRŠ	268
9.	Stavindustria Liptovský Mikuláš, a.s.	259
10.	Mesto Liptovský Mikuláš	249
11.	Liptovská mliekareň, a.s.	230
12.	SlovTan Contract Tannery, s.r.o.	184
13.	Liptovské strojárne, a.s.	172
14.	LVS a.s.	169
15.	Vojenský technický ústav, a.s	159

Zdroj: interné materiály MsÚ LM

**Tabuľka 42: Fyzické osoby – podnikatelia podľa právnych noriem**

okres	fyzické osoby podnikatelia spolu			v tom								
				živnostníci			slobodné povolania			samost. hosp. roľníci		
rok	2001	2004	2005	2001	2004	2005	2001	2004	2005	2001	2004	2005
Liptovský Mikuláš	4 276	4 991	5 067	3 882	4 592	4 685	160	168	161	234	231	221

Zdroj: ŠÚ SR-KS v Žiline, Bulletin 2001,2004,2005

**Tabuľka 43: Podniky podľa vybraných druhov vlastníctva v roku 2005**

okres	podniky spolu		z toho					
			súkromný sektor		z toho			
					zahraničné		medzinárodné	
	k 31.12.	podiel (%)	k 31.12.	podiel (%)	k 31.12.	podiel (%)	k 31.12.	podiel (%)
Liptovský Mikuláš	874	10,4	855	10,2	40	8,7	55	10,9

Zdroj: ŠÚ SR, Štatistická ročenka regiónov Slovenska 2006

## 4.2. Odvetvová štruktúra hospodárstva

Liptovský Mikuláš patrí medzi rozvinuté priemyselné oblasti.

V meste **Liptovský Mikuláš** má zastúpenie výroba elektrických a optických zariadení, výroba potravín a nápojov, tradičné spracovanie kože a výroba kožených výrobkov, výroba strojov a zariadení, spracúvanie dreva a výroba výrobkov z dreva.

- **Výroba potravín a nápojov** má svoje stabilné postavenie. Po poklese tržieb za vlastné výkony a tovar v r. 2004, tieto medziročne vzrástol o 13,2 % a dosiahli v roku 2005 7 777 183 tis. Sk. Medzi popredné podniky v kraji, ktoré majú sídlo v Liptovskom Mikuláši patrí aj:

- Liptovská mliekareň, a.s. Liptovský Mikuláš;
- Liptovské pekárne a cukrárne Včela - Lippek k.s. Liptovský Mikuláš;



- St. Nicolaus, a.s., Liptovský Mikuláš;

- **Automobilový priemysel** sa stáva hnacím motorom rastu ekonomiky kraja. V súčasnosti sa už začalo s výrobou osobných automobilov v novom závode juhokórejskej spoločnosti KIA Motors Slovakia s.r.o. a jeho subdodávateľov. Výrobou dopravných prostriedkov sa zaoberá aj Craemer spol. s.r.o. Liptovský Mikuláš.
- **Strojársky priemysel** – tento druh priemyslu na území mesta reprezentuje podnik Liptovské strojárne a.s. – Spoločnosť Haco, a ostatné menšie strojárske podniky
- **Spracovanie dreva** má rozvinutú surovinovú základňu. Má dynamický rast, medziročne vzrástla o 30,9 % Hlavnými predstaviteľmi tohto odvetvia sú najmä podniky:
  - Swedwood Slovakia, odštepňý závod Jasná;
  - Drevomax, s.r.o. Liptovský Mikuláš;
- **Výrobu nábytku** reprezentuje Thermospor, spol. s r.o. Liptovský Mikuláš.
- **Textilná výroba:** Spoločnosť Quiltex vyrába antialergické posteľné prikrývky.
- **Poľnohospodárstvo:** Poľnonákup Liptov sa zaoberá spracovaním a predajom osív, sadív a krmív.
- **Kožiarsky a obuvnícky priemysel:** Disponuje lacnou a kvalifikovanou pracovnou silou, dostatočnou technologickou úrovňou, čo predurčuje vďaka tradíciám rast uvedeného odvetvia v Liptovskom Mikuláši. V súčasnosti pracuje v siedmych väčších spoločnostiach 960 ľudí.
  - Gábor Slovensko s.r.o., SlovTan Contract Tannery s.r.o., Tatra – LEDER s.r.o., Ďumbier s.r.o., Liptospol s.r.o., Nicolaus Leather s.r.o., Split Slovakia s.r.o.

#### 4.2.1. Ekonomická analýza mesta Liptovský Mikuláš

V roku 2006 boli celkové príjmy mesta Liptovský Mikuláš na úrovni 613,641 mil. Sk. Z toho:

▪ bežný rozpočet	452,345 mil. Sk
▪ kapitálový rozpočet	47,709 mil. Sk
- z toho predaj majetku	37,894 mil. Sk
▪ finančné operácie	113,587 mil. Sk
- z toho prijaté úvery	81,272 mil. Sk

V rámci celkových príjmov najvyššiu položku tvoria **dane** – 46 % - 280,040 mil. Sk, z toho najvyšší podiel majú:

▪ podielové dane	193,540 mil. Sk
▪ daň z nehnuteľností	60,864 mil. Sk
▪ poplatky za komunálny odpad	19,620 mil. Sk

Najväčší podiel na **nedaňových príjmoch**, ktoré boli na úrovni 57,867 mil. Sk majú:

▪ príjmy z vlastníctva (BP, prenájmy)	21,734 mil. Sk
▪ správne a administratívne poplatky	9,982 mil. Sk
- z toho licencie – výher. automaty	8,327 mil. Sk

**Granty a transfery** (školy, domov dôchodcov...) tvorili v rámci bežného rozpočtu 95,191 mil. Sk (z toho grant na prenes. kompetencie školstva – 73,051 mil. Sk)



Z uvedeného vyplýva že väčšina zdrojov plyní z prerozdelennej dane z príjmov na štátnej úrovni a vlastných príjmov, ktorých významnou a ovplyvniteľnou položkou je daň z nehnuteľností, miestne dane a poplatky. Keďže ekonomika Slovenskej republiky je v raste, je predpoklad, že príjmy z tejto oblasti sa budú zvyšovať.

Z miestnych daní a zdrojov plynuli v minulom roku najväčšie príjmy z dane z nehnuteľností, poplatkov za komunálny odpad, z príjmov z vlastníctva, z predaja majetku a z licencií na výherné automaty. Tieto zdroje je potrebné preto považovať za kľúčové a rozmyšľať, ako ich efektívne zvyšovať. Tiež je potrebné zanalyzovať, ktoré iné zdroje môžu byť kľúčové pre príjmovú oblasť. Získané prostriedky sa následne môžu použiť na realizáciu úloh v oblasti podnikania.

**Tabuľka 44: Bežné výdavky mesta**

Funkč. klasif.	Názov	Schválený rozpočet 2007	Sumár požiadaviek 2008	Sumár požiadaviek 2009	Sumár požiadaviek 2010
01	Všeobecné verejné služby	58 631	87 713	94 376	101 579
02	Obrana	10	10	11	12
03	Verejný poriadok	17 333	18 740	20 052	21 556
04	Ekonomická oblasť	23 415	48 454	45 404	48 810
05	Ochrana životného prostredia	35 848	44 480	39 801	42 792
06	Bývanie a občian. vybavenosť	18 252	15 484	9 875	10 616
08	Rekreácia, kultúra, náboženstvo	29 171	40 831	39 664	42 467
09	Vzdelávanie	16 230	15 930	16 752	17 594
10	Sociálne zabezpečenie	10 798	15 518	16 604	17 767
<b>CELKOM</b>		<b>209 688</b>	<b>287 160</b>	<b>282 539</b>	<b>303 191</b>
<b>RO spolu</b>		<b>169 549</b>	<b>191 700</b>	<b>199 774</b>	<b>208 134</b>
<b>Bežné výdavky CELKOM</b>		<b>379 237</b>	<b>478 860</b>	<b>482 313</b>	<b>511 325</b>

Zdroj: Interné materiály MsÚ

#### 4.3. Zahraničné investície

V posledných rokoch investovalo na území mesta Liptovský Mikuláš viacero zahraničných investorov, ktorých prehľad uvádza tabuľka.

**Tabuľka 45: Najvýznamnejší zahraniční investori**

investor	krajina pôvodu	spoločnosť	odvetvie priemyslu
Swedwood	Švédsko	Swedwood Slovakia Závažná Poruba	Nábytkársky
Gabor	Rakúsko	Gabor Slovakia Liptovský Mikuláš	Obuvnícky
Schafstall Handelsgesellschaft	Nemecko	Schafstall Liptovský Mikuláš	Kožiarsky
BMBeteiligung Management	Nemecko	Tatra - Leder Liptovský Mikuláš	Kožiarsky
Paul Craemer GmbH	Nemecko	Craemer Liptovský Mikuláš	Strojárske
Bongrain Europe	Francúzsko	Liptovská mliekareň Liptovský Mikuláš	Potravinársky

Zdroj: interné materiály ŽSK



#### 4.4. Priemyselné parky

Oficiálne schválený priemyselný park sa nachádza na ľavom brehu Váhu, pri ceste z Okoličného do Závažnej Poruby. Hlavným podnikom je Swedwood Slovakia. Na priemyselnú zástavbu bola zároveň vyhradená plocha aj v priestore medzi pravým brehom Váhu a cestou č. 18, od Okoličného až k Uhorskej Vsi.

**Tabuľka 46: Priemyselné parky v ŽSK**

okres	obec	názov lokality-PP	výmera (ha)	druh plochy
Liptovský Mikuláš	L. Mikuláš, Závažná Poruba	L. Mikuláš - Liptov	150	K

Vysvetlivky: Z – zelená plocha, K – kombinovaná plocha

Zdroj: MŽP SR

**Tabuľka 47: Priemyselné parky v ŽSK - etapa návrh do roku 2015**

ozn.	okres	názov	druh plochy	plocha (ha)	záber PPF (ha)	katastrálne územie	význam	vhodný typ PP	obmedzujúce faktory
9/5	LM	PP Liptovský Mikuláš	K	150	22	Liptovský Mikuláš, Okoličné, Závažná Poruba	C	PP	záber ornej pôdy v 6.skupine, blízkosť nadregionálneho biokoridoru Váh, malé voľné plochy
10/5	LM	PP Liptov II	Z	107	100	Beňadiková, Okoličné, Uhorská Ves	C	PP TP	záber ornej pôdy v 6.skupine, blízkosť nadregionálneho biokoridoru Váh

Zdroj: Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC Žilinského kraja 2005

Vysvetlivky :

H - zastavané plochy (hnedé plochy)

Z - voľné plochy (zelené plochy)

K - kombinované plochy

C - celoštátny význam

R - regionálny význam

L - lokálny význam

PP - priemyselný park

TP - technologický park

VTP – vedecko-technologický park

LC - logistické centrum

PPF - poľnohospodársky pôdny fond

TTP - trvalé trávne porasty

V roku 2006 bol zlikvidovaný areál bývalého závodu Maytex (v minulosti najväčší podnik v meste), na jeho mieste vznikajú menšie prevádzky. Podobná situácia je s podnikom Glejona v Palúdzke, kde má vyrásť obytná štvrť. Súčasným trendom v meste je vytlačanie priemyselných podnikov do okrajových častí a do priemyselného parku. V posledných rokoch došlo k postupnému prebudovaniu areálov bývalých podnikov na obchodné i obytné účely (napr. na mieste jednej z prevádzok Kožiarskych závodov na Garbiarskej ulici vzniklo nákupné centrum Nicolaus Shopping Center).



#### 4.5. Poľnohospodárstvo

Všeobecne počet subjektov podnikajúcich v odvetví poľnohospodárstva na území mesta klesá. Tržby za predaj poľnohospodárskych výrobkov spolu majú klesajúci trend.

**Tabuľka 48: Počet podnikov a živnostníkov v poľnohospodárstve**

okres	počet podnikov v poľnohospodárstve, poľovníctve a lesníctve v roku 2005	počet živnostníkov podnikajúcich v poľnohospodárstve, poľovníctve a lesníctve v roku 2005
Liptovský Mikuláš	70	65

Zdroj: ŠÚ SR

#### 4.6. Stavebníctvo

Z územného hľadiska Žilinského samosprávneho kraja, najväčšiu produkciu výkonov vykonaných vlastnými zamestnancami v stavebníctve vykazujú podniky a živnostníci okresov Žilina, Liptovský Mikuláš a Kysucké Nové Mesto.

**Tabuľka 49: Prehľad ukazovateľov v stavebníctve za podniky s 20 a viac zamestnancami**

OKRES Liptovský Mikuláš	2001	2002	2003	2004	2005
Produktivita práce na zamestnanca zo stavebnej produkcie vykonanej vlastnými zam	568 475	679 102	825 361	1 004 725	1 307 439
Produktivita práce na zamestnanca zo stavebnej produkcie podľa dodávateľských zm	774 161	933 628	1 094 816	1 484 571	1 719 945
Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami (mil. Sk)	559	614	731	879	1 194
Stavebná produkcia podľa dodávateľských zmlúv (mil. Sk)	761	844	970	1 299	1 570
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Sk)	11 555	13 254	14 434	16 764	18 337
Priemerný evidenčný počet zamestnancov (fyz. os.)	983	904	886	875	913

Zdroj: ŠÚ SR

#### Hlavné problémy v oblasti ekonomiky a podnikania :

##### 1. Podnikateľské prostredie

- nedostatočná komunikácia mesta s podnikateľmi, chýbajúci monitoring potrieb podnikateľov
- chýbajúca prezentácia investičných možností pre potenciálnych investorov a proaktívny prístup pri hľadaní investorov
- chýbajúca podpora podnikania pre malé a stredne veľké subjekty
- chýbajúci poradenský servis pre podnikateľov v oblasti čerpania zdrojov z EU
- neprítomnosť veľkého investora
- nedostatočná spolupráca so SARIO a agentúrami, ktoré by prilákali veľkého investora
- nedostatočné stanovenie priorít – rozvojových projektov mesta
- neprepojenosť atraktivít mesta a okolia, nekoordinácia – spolupráca, propagácia, nedostatočný informačný systém, chýba vitálne centrálné námestie, nízka úroveň služieb



- existencia tieňovej ekonomiky

## **2. Technická infraštruktúra**

- nedobudovaný priemyselný park a technická infraštruktúra
- nevyužitie zóny na zriadenie „brown-field“ (hnedých) priemyselných parkov
- komplikácie majetkového vysporiadania zeleného priemyselného parku

## **3. Ľudské zdroje a podnikanie**

- tradícia v priemysle so stagnujúcou perspektívou
- nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily, pozostatky negatívnych návykov pracovnej sily (jednostrannosť, slabá aktivita a pod.)
- nedostatočná flexibilita na požiadavky pracovného trhu, nedostatočná spolupráca školstva s podnikateľmi, nedostatočná jazyková a PC pripravenosť
- slabšia kúpyschopnosť väčšiny obyvateľstva
- nepriaznivý demografický vývoj, z neho plynúce starnutie obyvateľstva, odliv kvalifikovaných pracovníkov do Bratislavy a zahraničia
- nedostatok zdrojov na ich modernizáciu

## **5. Cestovný ruch**

Liptovský Mikuláš, ako stredisko cestovného ruchu má svoje špecifické postavenie. Na jednej strane je, cieľovým miestom účastníka CR (napr. obchodní cestujúci, účastníci kultúrnych, či športových podujatí), no vo väčšej miere jeho infraštruktúra uspokojuje potreby účastníkov CR, ktorých cieľové miesto pobytu je v okolitých strediskách CR, prevažne v Nízkych Tatrách, Vysokých Tatrách, Liptovskom Trnenci. Mesto má najväčšiu ponuku obchodných služieb, zdravotníckych služieb, čerpacích staníc, možnosti kultúrneho vyžitia a pod. Rozvoj cestovného ruchu v meste Liptovský Mikuláš je veľmi úzko prepojený s rozvojom CR v regióne stredného Liptova a nemožno ho ponímať izolovane.

### **5.1.1. Primárna ponuka CR**

Primárna ponuka cestovného ruchu dáva mestu a jeho okoliu výborné predpoklady na rozvoj CR:

- prírodné predpoklady ( prírodná scenéria a atrakcie, termálne pramene), mesto je vstupnou bránou do Nízkych, Západných, Vysokých Tatier
- predpoklady pre rozvoj letnej a zimnej turistiky (relaxačných pobytov pri vode, skalného lezenia, skialpinizmu, zjazdového lyžovania, raftingu, paraglidingu a pod.)
- kultúrno-historický potenciál



### 5.1.2. Sekundárna ponuka cestovného ruchu

Sekundárna ponuka cestovného ruchu umožňuje účastníkom CR účasť na primárnej ponuke cestovného ruchu, ktorá je podmienkou jeho realizácie.

- a) **supraštruktúra cestovného ruchu** - ubytovacie zariadenia a stravovacie zariadenia
- b) **infraštruktúra cestovného ruchu** - služby informačného centra, cestovných kancelárií, zmenárne, osobné horské dopravné zariadenia, horská služba, vodná záchranná služba, športovo-rekreačné zariadenia (ihriská, krytá plaváreň, sauny, fitnesscentrá, zimný štadión, lyžiarsky vlek, cyklotrasy, náučné chodníky, tematické trasy), rybolov, jazda na koni, požičovne športových potrieb a pod., ďalej sú to kultúrno-spoločenské zariadenia, relaxačné centrá, predaj suvenírov, ukážky ľudových remesiel a pod.
- c) **všeobecná infraštruktúra** - MHD, autobusová, železničná doprava, autoservisy, autoumyvárne, čerpacie stanice PHM, obchodné služby, taxi služba, služby kaderníctiev a holičstiev, nemocnica, poliklinika, polícia, pošta, telekomunikácie, banky, bankomaty a pod.

#### a) Supraštruktúra cestovného ruchu

#### Ubytovacie zariadenia

Tabuľka 50: Štruktúra a lôžková kapacita ubytovacích zariadení v meste Liptovský Mikuláš

Ubytovacie zariadenia			
Kategória	Počet	Počet lôžok	
		stále	prístelky
Hotel	9	368	50
Penzión	13	249	56
Turistická ubytovňa	6	493	21
Chatová osada	1	592	144
Ubytovanie v súkromí	264	952	225
<b>SPOLU</b>	<b>293</b>	<b>2654</b>	<b>496</b>

Zdroj: Interné materiály MsÚ LM

Ponuka je sústredená do ubytovacích zariadení nižšej kategórie a triedy. V štruktúre ubytovania prevláda ubytovanie v súkromí. Ich súčasná štruktúra vyhovuje najmä menej náročným a menej solventným návštevníkom. Chýbajú ubytovacie zariadenia pre náročnú klientelu požadujúcu vysokokvalitné, nadštandardné služby.

V centre mesta je viacero ubytovacích zariadení hotel Jánošík, Elan, Steve, Palazzo, Villa Bianca v centre mesta, hotel Bocian v Palúdzke, hotel Pyramída v Liptovskej Ondrašovej, hotel Klar, hotel Cestár, hotel Lodenica na Nábřeží, Športhotel Tatran na Podbrezinách. Penzióny a ubytovanie v súkromí je sústredené prevažne v mestských častiach.



### Stravovacie zariadenia

- **Odbytové strediská so základnou stravovacou funkciou**

**Tabuľka 51: Štruktúra zariadení poskytujúcich služby reštauračného stravovania, služby rýchleho stravovania a občerstvenia**

Stravovacie zariadenia			
Kategória	Počet	Počet miest pri stoloch	
		stále	sezónne
Reštaurácia	32	1156	549
Denný bar	14	354	105
Pizzéria, fast food, bistro	12	443	200
Jedáleň so samoobsluhou	1	80	40
<b>SPOLU</b>	<b>59</b>	<b>2033</b>	<b>894</b>

Zdroj: interné materiály MsÚ LM

Ponuka stravovacích služieb nie je celkom postačujúca, hlavne čo sa týka ich štruktúry. Tak isto ako u služieb prechodného ubytovania, chýbajú odbytové strediská reštauračného stravovania vyššej kategórie a skupiny. V ponuke chýbajú tradičné jedlá liptovskej kuchyne, medzery sú vo vystupovaní a komunikácii obsluhujúceho personálu, jazyková vybavenosť personálu, v niektorých zariadeniach nejednotné oblečenie obsluhujúceho personálu a pod. Problémom je dĺžka otváracích hodín letných terás v čase turistickej sezóny.

Stravovacie zariadenia reprezentujú reštaurácie Liptovská izba, Atlas, Gurmán, Iron, Rotunda, Route 66, Ohnivý drak, vinárne Green Club (Bellova ul.) a U Muzikantov (Lipt. Ondrašová), pizzéria Central Park (pri Hypernove), Rotunda, Cordoba a mnohé ďalšie.

- **Odbytové strediská so spoločensko-zábavnou funkciou a funkciou doplnkového stravovania**

**Tabuľka 52: Odbytová kapacita zariadení so spoločensko-zábavnou funkciou podľa ich štruktúry**

Kategória	Počet	Počet miest pri stoloch	
		stále	sezónne
Kaviareň	14	478	398
Vináreň	2	108	0
Denný bar	14	354	105
Disco-club	3	166	0
Hostinec	9	363	246
Pohostinstvo, pub	24	928	795
Bufet	10	304	122
Cukráreň	6	164	160
<b>SPOLU</b>	<b>82</b>	<b>2865</b>	<b>1826</b>

Zdroj: interné materiály MsÚ LM

Počet, ale hlavne štruktúra odbytových stredísk so spoločensko-zábavnou funkciou je z hľadiska uspokojovania potrieb účastníkov cestovného ruchu neuspokojivý. Chýba napríklad klasický nočný bar, štýlové kaviarne, či odbytové strediská poskytujúce špičkové gastronomické služby.



**b) Infraštruktúra cestovného ruchu**

Na území mesta pôsobí informačné centrum, ktorého zriaďovateľom je Mesto Liptovský Mikuláš a je členom AICES. Mesto vlastní a prevádzkuje zimný štadión a krytú plaváreň. Na rafting je využívaný areál vodného slalomu. Z doplnkových služieb športového zamerania je v ponuke mestského cestovného ruchu bowling hala, tenisové a squashové kurty, ako aj relaxačné centrum, ktoré vlastní a prevádzkujú súkromné podnikateľské subjekty.

**c) Všeobecná infraštruktúra**

Je dôležitou súčasťou sekundárnej ponuky CR z hľadiska komplexného uspokojenia potrieb návštevníkov mesta Liptovský Mikuláš a jeho okolia.

**Doplnkové služby cestovného ruchu**

Doplnkové služby sú dôležitou súčasťou uspokojovania potrieb účastníkov cestovného ruchu. Možno konštatovať, že spolu s primárnou ponukou CR motivujú subjekt CR k účasti na aktivitách cestovného ruchu.

Poskytovateľmi doplnkových služieb CR sú vo všeobecnosti zariadenia infraštruktúry cestovného ruchu a všeobecnej infraštruktúry

V tejto oblasti má mesto Liptovský Mikuláš značné rezervy. Nedostatočný rozsah a úroveň doplnkových služieb však nie len problémom mesta Liptovský Mikuláš, či regiónu Liptov, ale celoslovenským problémom.

Základné štatistiky cestovného ruchu v meste Liptovský Mikuláš sú uvedené v **prílohe č. 2** - Základné štatistiky cestovného ruchu v meste Liptovský Mikuláš

**Hlavné problémy v oblasti cestovného ruchu:**

- nekoordinované budovanie infraštruktúry a služieb cestovného ruchu,
- atomizácia zariadení cestovného ruchu, nedostatočná komunikácia mestskej samosprávy s podnikateľmi v cestovnom ruchu
- chýbajúce štatistické údaje o výkonoch cestovného ruchu, prieskumy potrieb účastníkov a podnikateľov v cestovnom ruchu
- chýbajúca legislatíva cestovného ruchu, absencia postupov boja proti nelegálnym ubytovateľom
- málo atraktívne historické centrum mesta pre turistov a návštevníkov, chýbajúce produkty trávenia voľného času, zážitková turistika
- nedobudovaná infraštruktúra cestovného ruchu a chýbajúce doplnkové služby, prepojenie turistických centier : Jasná, Tatralandia, centrum mesta
- nekoordinovaná marketingová podpora mestského cestovného ruchu a cestovného ruchu na úrovni regiónu Liptov
- nie je zabezpečený bezbariérový prístup do väčšiny zariadení CR



## 6. Cezhraničná spolupráca mesta Liptovský Mikuláš

Cezhraničná spolupráca mesta sa v súčasnosti realizuje podľa uzavretých partnerských zmlúv s niektorými mestami štátov Európy. Mesto Liptovský Mikuláš má podpísané partnerské zmluvy s mestami Annecy vo Francúzsku a Kemi vo Fínsku, Dinkelland v Holandsku, Kalamaria v Grécku a Kiskőrös v Maďarsku a Galanta v SR. Tieto partnerské vzťahy nezakladajú pre mesto Liptovský Mikuláš možnosť čerpania prostriedkov z programu INTERREG. Územie Žilinského kraja ako územie NUTS III je územím oprávneným na čerpanie programu INTERREG a to v rámci cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Česká republika, Slovenská republika - Poľská republika. Smerom do týchto krajín má mesto partnerské vzťahy iba s mestom Opava v Moravskoslezskom kraji v ČR, ktorý je v rámci programu INTERREG oprávneným územím pre cezhraničnú spoluprácu medzi SR – ČR a partnerom pre celý Žilinský kraj.

Aj keď z geografického hľadiska má mesto Liptovský Mikuláš najbližšiu hranicu s Poľskou republikou, v tejto krajine nemá v súčasnosti žiadneho partnera, s ktorým by rozvíjalo spoluprácu a vytvorilo tak podmienky pre čerpanie prostriedkov cezhraničnej spolupráce z programu INTERREG Slovenská republika - Poľská republika. V predošlom programovacom období 2004-2006 mesto z tohto programu prostriedky nečerpalo, aj keď v rámci regiónu Liptova bol program INTERREG SR-PL úspešne využívaný. Vo väzbe na Poľskú republiku sú oprávnenými regiónmi a partnermi pre program INTERREG Slovenská republika – Poľská republika pre Žilinský kraj Sliezske vojvodstvo a Malopolskie vojvodstvo. V týchto regiónoch bude potrebné hľadať partnerov pre spoluprácu.

**Tabuľka 53: Súčasný stav spolupráce, úroveň a aktivity s partnerskými mestami**

Štát	Mesto	Partnerstvo	Podpísaná zmluva	Status	- Oblasti spolupráce v roku 2007
CZ	Opava	1964	2002	Aktívna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Bezručova Opava, výstava Príbeh mesta v Opave</li> <li>- športová Olympiáda mládeže v LM</li> <li>- výmena delegácií samospráv</li> <li>- „Týždeň opavskej kuchyne“</li> </ul>
H	Kiskőrös	1976	1994	Aktívna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- výmena delegácií samospráv Stoličné dni, Národnostné dni</li> <li>- spolupráca v oblasti kultúry, slovenská komunita</li> <li>- dlhoročné kontakty na úrovni rodín, škôl</li> </ul>
GR	Kalamaria	-	1988 /20.výročie/	Aktívna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- výmenné pobyty detské tábory v Kalamarii a LM</li> <li>- vystúpenie FS z Kalamárie na Kultúrnom lete v LM</li> </ul>
F	Annecy	1992	2003	Aktívna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- jazykové stáže pre 4 študentov v Annecy</li> <li>- návšteva primátora a zástupcu na Sviatkoch jazera v Annecy</li> </ul>
NL	Dinkelland	1992	2004	Aktívna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- výmena delegácií samospráv, výmena skúseností v sociálnej oblasti</li> <li>- návšteva primátora a prednostu v Dinkellande, otvorenie novej radnice</li> </ul>
SK	Galanta	1991	2006	Aktívna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- výmena delegácií samospráv Stoličné dni, Galantské trhy</li> </ul>
FIN	Kemi	1984	-	Pasívna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- žiadne aktivity v roku 2007</li> <li>- 90-te roky výmena študentov</li> <li>- 2006 vystúpenie mužský spevácky zbor</li> </ul>
SLO	Slovinské Konjice	-	1995	Pasívna	Žiadne aktivity

Zdroj: Interné materiály MsÚ LM



#### **6.1.1. Zameranie cezhraničnej spolupráce**

- spolupráca pri príprave spoločných projektov s partnerskými mestami v oblasti kultúry, športu, školstva a mládeže
- zapájanie partnerov do tradičných akcií a podujatí
- aktívna spolupráca medzi inštitúciami, spolkami, združeniami a klubmi družobných miest
- spolupráca na úrovni regiónu /ZMOL/
- spolupráca na úrovni kraja
- spolupráca s veľvyslanectvami partnerských miest na území SR
- podpora akcií a podujatí, ktoré napomáhajú vzájomnej prezentácii družobných miest doma a v zahraničí
- organizovanie výmenných pobytov mládeže
- organizovanie študijných pobytov v zahraničí, výmena poznatkov a skúseností
- realizácia projektov medzi partnerskými mestami /CBC, Town-twinning/
- podpora projektov s cezhraničným významom na území mesta
- recipročné návštevy delegácií partnerských miest, recipročné pobyty poslancov MZ, pracovníkov samosprávy
- účasť mesta na veľtrhoch cestovného ruchu partnerských miest

#### **Hlavné problémy v oblasti cezhraničnej spolupráce:**

- chýba partner v Poľskej republike
- nízke čerpanie prostriedkov na cezhraničnú spoluprácu zo štrukturálnej pomoci EU
- nie sú vyčerpané všetky možnosti spolupráce a výmeny s partnerskými mestami

## **7. Mestský marketing**

Mesto doposiaľ nerealizovalo žiaden reprezentatívny ucelený prieskum spokojnosti občanov s kvalitou života v meste a úrovňou poskytovaných služieb. Máme k dispozícii len čiastkové prieskumy spokojnosti občanov s možnosťami kultúrneho vyžitia v meste, prieskum detí a mládeže o možnostiach trávenia voľného času. **Príloha č. 3** - Výsledky prieskumu obl. kultúra

Mesto realizovalo intuitívne aktivity na zlepšenie kvality života a zatriktívnenie životného prostredia pre občanov a návštevníkov mesta a zlepšovanie podnikateľského prostredia pre podnikateľov.

Propagácia mesta sa realizovala príležitostne bez vopred pripraveného plánu propagácie a definovaných cieľov. Nebol vybudovaný jednotný vizuálny štýl mesta a mestských inštitúcií, dizajn manuál. Mesto sa prezentovalo na výstavách v expozíciách ŽSK, na športových podujatiach (hokej, futbal, vodný slalom), kultúrnych podujatiach, web stránke mesta a prostredníctvom propagačných materiálov, prezentačných kníh Príbeh mesta a Liptovský Mikuláš. Absentujú mestské produkty, ktoré by boli nositeľom nadregionálnej marketingovej komunikácie.

Komunikácia mesta smerom k občanom bola roztrieštená, bez definovanej komunikačnej stratégie a komunikačného plánu. Z hľadiska cieľových skupín môžeme komunikáciu rozdeliť:



- **komunikáciu regionálnu, smerom k občanom mesta:** mesto využíva vlastné komunikačné kanály: mesačník Mikuláš, TV Liptov, internetová stránka mesta, ktoré zabezpečujú informovanie občanov o aktivitách MsÚ a mestských inštitúcií, o daniach v meste a slúžia na propagáciu podujatí. Činnosť týchto mediálnych inštitúcií sa neustále inovuje, tak aby sa zlepšovala kvalita poskytovaných informácií pre občanov
- **komunikáciu celoslovenskú, smerom k odbornej verejnosti a návštevníkom:** v tejto oblasti má mesto značné rezervy, slabú komunikáciu s celoslovenskými médiami, tlačovými agentúrami SITA, TASR, chýbajú pravidelné tlačové konferencie.

#### **Hlavné problémy v oblasti mestského marketingu:**

- Chýbajú prieskumy spokojnosti občanov s kvalitou života v meste
- Nedostatočná informovanosť občanov o daniach v meste, o strategických zámeroch mesta a možnostiach kultúrneho a športového vyžitia
- Chýba jednotný vizuálny štýl mesta a jeho inštitúcií
- Chýba plán marketingovej komunikácie a propagácie mesta a produkty mestského marketingu

## **8. Kultúra**

V Liptovskom Mikuláši s počtom obyvateľov cca 33 000 je v súčasnosti ekonomicky aktívnych cca 17 000 občanov, na druhej strane je cca 2000 občanov v hmotnej núdzi. Tieto faktory veľmi výrazne ovplyvňujú možnosti dosahovania vyšších príjmov z vlastnej činnosti v kultúre. V snahe zabezpečiť kultúrne služby čo najväčšiemu počtu obyvateľov je nutné znižovať vstupné, prípadne zavádzať zľavy, čo má negatívny vplyv na hospodárenie kultúrnych inštitúcií na území mesta.



## 8.1. Základné štatistiky v oblasti kultúry na území mesta

Tabuľka 54: Profesionálne kultúrne inštitúcie

<b>Profesionálne kultúrne inštitúcie</b>	
<b>zriaďovateľ ZSK</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liptovské múzeum v Ružomberku - expozícia NKP Čierny orol</li> <li>Liptovské kultúrne stredisko v Liptovskom Mikuláši</li> <li>Knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši</li> <li>Galéria P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši</li> </ul>
<b>zriaďovateľ MO SR</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Posádkový klub OS SR</li> </ul>
<b>zriaďovateľ MŽP SR</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>SMOPaJ - Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva</li> </ul>
<b>zriaďovateľ mesto Liptovský Mikuláš</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Dom kultúry - KVČ, profiprogramy, ZČ, Kino Nicolaus, propagácia</li> <li>Múzeum Janka Kráľa</li> </ul>
<b>Spolková, mimovládna, komunitná kultúrna činnosť</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Matica slovenská - MO MS Lipt. Mikuláš a Dom Matice slovenskej</li> <li>Komunitná nadácia Liptov - integrátor spolupráce a alternatívny zdroj financovania so sídlom v Liptovskom Hrádku</li> <li>Spolok Martina Rázusa</li> <li>Spolok priateľov MUDr. Pavla Straussa</li> <li>Spoločnosť Kolomana Sokola</li> </ul>
<b>Záujmová činnosť - podľa oblastí</b>	
<b>Divadlo</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Divadlo G. F. Belopotockého</li> <li>Divadlo REA</li> <li>Bábkové divadlo KUK, Združenie priateľov BS</li> <li>LDO ZUŠ (Literárno-dramatický odbor)</li> <li>Štúdio Kasprzyk - pantomíma</li> </ul>
<b>Folklór, uchovávanie a rozvoj tradičnej kultúry</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>DFS Dumbier</li> <li>DFS Pramienok</li> <li>L'H Cibirovci</li> <li>Združenie priateľov FS Váh</li> </ul>
<b>Hudba</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>HS C.I.T. (Celkom inteligentný tím)</li> <li>HS Hammerhearth</li> <li>HS Off The Point ?!?</li> <li>HS Mince vo fontáne</li> <li>HS Ploštín Punk</li> <li>HS Venusta</li> <li>Komorný umelecký súbor Nicolaus</li> <li>Mestský dychový orchester</li> <li>Art Collegium Nicolaus</li> <li>Základná umelecká škola J. L. Bellu</li> </ul>
<b>Zborový spev</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>DSZ Nicolaus</li> <li>CHSZ Tatranskí sláviaci</li> <li>Laeto Animo</li> <li>Okresný spevokol Tatran</li> </ul>
<b>Tanec</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Klub hip-hop a moderné tance - pri CVČ</li> <li>Liptovské tanečné centrum Lipt. Mikuláš</li> <li>ROMANI RUŽA Kamas Chceme - rómsky tanečný súbor - pri DK LM</li> <li>Klub spoločenského tanca a roztľieskavačky - pri CVČ</li> <li>Oxumare Capoeira Nicolao - tanec, boj. umenie, spev, hudba - pri PK Liptovský Mikuláš</li> <li>Súkromná základná umelecká škola Lipt. Hrádok - tanečný odbor Lipt. Mikuláš</li> <li>TROOP tanečná skupina PK Liptovský Mikuláš</li> <li>Beating dance group – PK Liptovský Mikuláš</li> </ul>
<b>Výtvarné umenie, fotografia, film</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Galéria P&amp;P Petráš</li> <li>Park umenia, n. o.</li> <li>Dom fotografie</li> <li>Amafilm Nicolaus</li> </ul>
<b>Podujatia regionálneho a nadregionálneho charakteru</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Zlatý štít Liptova (LOS LM)</li> <li>Rázusovie Vrbica (LOS LM)</li> <li>Kridla Ivana Laučíka (Knižnica G. F. Belopotockého)</li> <li>Popoludnie so spevokolmi (LOS LM)</li> <li>FOLK&amp;ROCK TATRY - hudobný festival OS SR (PK LM)</li> <li>FF Východná - medzinárodný folklórny festival (LOS LM)</li> <li>PAN - (LOS LM)</li> </ul>

Zdroj: interné materiály MsÚ LM



## 8.2. Múzeá

### 8.2.1. Liptovské múzeum v Ružomberku s NKP Čierny orol v Liptovskom Mikuláši

- **Expozícia: poľovníctvo a rybárstvo v Liptove**
- **činnosť:** propagácia poľovníctva, rybárstva a ľudovej kultúry v regióne. Nezamerané len na dospelého návštevníka, ale i na mládež a deti z mesta i blízkeho okolia. Organizované podujatia, sú vhodným doplnením vyučovacieho procesu v školách. Na tvorivých dielňach deti majú možnosť rozšíriť si svoje teoretické vedomosti o praktické ukážky, prejsť svoju vlastnú tvorivosť. Tvorivé dielne sú doplnkovým programom každej výstavy.

Tabuľka 55: Štatistika návštevnosti podujatí NKP Čierny orol

	Rok 2005 celkom					Rok 2006 celkom					Porovnanie r. 2005 a 2006				
	Plat.	Neplat.	Spolu	-	Tržba	Plat.	Neplat.	Spolu	-	Tržba	Plat.	Neplat.	Spolu	-	Tržba
Expozícia PaR	2910	828	3738	3738	38525	1830	537	2367	2367	37045	-1080	-291	-1371	-1371	-1480
Galéria E.L.	0	124	124	124	0	0	167	167	167	0	0	43	43	43	0
Výstavy	1365	7221	8586	8586	7925	2144	4955	7099	7099	11045	779	-2266	-1487	-1487	3120
Podujatia	399	593	992	992	2620	546	278	824	824	5060	147	-315	-168	-168	2440
Besedy	1110	58	1168	1168	11025	1033	58	1091	1091	9520	-77	0	-77	-77	-1505
Tvorivé dielne	565	36	601	601	4695	917	100	1017	1017	7440	352	64	416	416	2745
Spolu	6349	8860	12601	15209	64790	6470	6095	12565	12565	70110	121	-2765	-2644	-2644	5320

Zdroj: interné materiály MsÚ LM

- **prednášky:** Tatranský národný park, Ryby, rybky, rybičky, Z poľovníckej kapsy, Srnčia zver, Jeleň – kráľ lesov, Veľké šelmy, Malé šelmy, Apríl mesiac lesov atď.
- **príležitostné výstavy:** Fašiangové masky, Ľudové kožuchy, Liptovská keramika, Modrotlač v Liptove, Sakrálné umenie Liptova
- **vyučovacie hodiny dejepisu formou multimedialnej prezentácie:** autormi a lektormi sú odborní pracovníci múzea: Ako sa súdilo v stredovekom Uhorsku, Po stopách kráľa Ondreja, Úvod do archeológie, Odkiaľ prišli Kelti, Jarné zvyky Slovanov
- **podujatia:** Veľkonočné zvyky a tradície, Vianoce v Liptove, Nádvorie patrí deťom a Mikuláš na nádvorí.

### 8.2.2. Múzeum Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši

- V súčasnosti sa v priestoroch Múzea Janka Kráľa nachádza stála expozícia pod názvom Kapitoly z histórie mesta Liptovský Mikuláš. Expozícia prezentuje mestské dejiny od najstarších čias až po koniec druhej svetovej vojny. Jej súčasťou je aj kapitola o romantickom básnikovi a mikulášskom rodákovi Jankovi Kráľovi. V podzemných priestoroch je umiestnená Mikulášska mučiareň, približujúca vypočúvanie zbojníka a legendárneho ľudového hrdinu Juraja Jánošíka. Ďalšie stále expozície Múzea Janka Kráľa sa nachádzajú v priestoroch historickej evanjelickej fary na Tranovského ulici) Tatrín a Žiadosti slovenského národa) a v rodnom dome súrodencov Rázusovcov na Vrubickej ulici (Rázusovie dom). V správe múzea je i synagóga na Hollého ulici, v letných mesiacoch sprístupnená verejnosti.



- **činnosť:** prieskumná, výskumná, zbierkotvorná - akvizičná činnosť, edičná a publikačná činnosť, prezentácia výsledkov svojej práce /výstavy, expozície, prednášky, kultúrno-výchovné podujatia pre školy i širokú verejnosť/; spolupráca na podujatiach kultúrno-spoločenského, cirkevného i politického diania.

### 8.2.3. Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši

- Špecializované celoslovenské múzeum zamerané na ochranu prírody a jaskyniarstvo Slovenskej republiky Nachádzajú sa tu štyri expozície. Chránená príroda: Chránená fauna, Chránená flóra, Kras a jaskyne Slovenska, Minerály
- **činnosť:** Múzeum usporadúva výstavy a prednášky s tematikou ochrany prírody a jaskyniarstva. Nachádza sa tu špecializovaná knižnica a múzejný archív.
- Zriaďovateľom je Ministerstvo životného prostredia SR

## 8.3. Galérie

**Galéria P.M.Bohúňa v Liptovskom Mikuláši (GPMB)** s pobočkami 1. Galéria Petra Michala Bohúňa Liptovský Mikuláš, 2. Galéria Jána Halu Važec a 3. Centrum Kolomana Sokola Liptovský Mikuláš

- **poslanie:** zbierkotvorná činnosť, vedecko-výskumná, prezentačná a popularizačná kultúrno - výchovná činnosť. Zberateľský program Galérie P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši sa zameriava na tvorbu Petra Michala Bohúňa a Jozefa Božetecha Klemensa, predstaviteľov slovenského národného obrodu.

**Tabuľka 56: Najvýznamnejšie podujatia GPMB 2003 –2006**

Najvýznamnejšie podujatia GPMB 2003 –2006		
Stále expozície, periodické podujatia a výstavné cykly:	Výstavy:	Iná činnosť:
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Expozícia Staré umenie</li> <li>▪ Expozícia Slovenské výtvarné umenie 19. storočia</li> <li>▪ Expozícia Slovenské výtvarné umenie 1. polovice 20. storočia</li> <li>▪ Expozícia Osobnosti</li> <li>▪ Expozícia Koloman Sokol Expozícia Važecká drevenica – NKP</li> <li>▪ Trienále textilu – medzinárodná prehliadka textilnej tvorby</li> <li>▪ Letná fotoškola Domu fotografie – medzinárodný workshop a výstava</li> <li>▪ Pocta Kolomanovi Sokolovi – cyklus</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Alojz Stróbl 1856 – 1926 – prvá rozsiahla prezentácia diela najvýznamnejšieho slovenského sochára konca 19. storočia</li> <li>▪ G design – dvojročný projekt spolupráce s ateliérom grafického dizajnu VŠVU Bratislava</li> <li>▪ Prezentácie zbierky fotografií M. Martinčeka</li> <li>▪ Miroslav Ksandr: Socha a kresba</li> <li>▪ Ester M. Šimerová – Kamey, výstavy v GPMB, na Slovensku a vo Francúzsku</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Odevné variácie – pravidelná každoročná prezentácia odevného dizajnu</li> <li>▪ Pravidelné veľké kultúrne podujatia pre deti pri príležitosti Dňa MaG, MDD, Vianoc.</li> <li>▪ 5 zmyslov pre umenie – nová forma práce s verejnosťou</li> <li>▪ pravidelné tvorivé dielne – pre organizované skupiny aj jednotlivcov, zamerané na rôzne výtvarné techniky</li> </ul>



<p>výstav</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Slovenské osobnosti v zahraničí – cyklus výstav</li> <li>▪ Magická záhrada – letná výstava veľkorozmerných svetelných objektov v záhrade GPMB</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Koloman Sokol – génius Slovenského výtvarného umenia,</li> <li>▪ Dana Sochorová – výstava autorky</li> <li>▪ Present – výstava mladých umelcov pochádzajúcich z Liptova</li> </ul>	
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--

Zdroj: interné materiály MsÚ LM

#### 8.4. Liptovské kultúrne stredisko

##### Liptovské kultúrne stredisko v Liptovskom Mikuláši

- **poslanie:** vytváranie podmienok pre rozvoj miestnej kultúry, záujmov - umeleckej činnosti, zachovávanie tradícií a zabezpečovanie kultúrnych a vzdelávacích aktivít pre široký okruh občanov v rámci svojej územnej pôsobnosti; poskytovanie poradenstva a pomoci pri realizácii kultúrnych aktivít, organizácii súťaží, prehliadok, festivalov a výstav; organizovanie vzdelávacích podujatí pre pracovníkov v kultúre; evidencia a sprostredkovanie informačnej databázy o kultúrnom zázemí v územnej oblasti pôsobenia; uchovávanie, ochrana, rozvoj a sprístupnenie hodnoty tradičnej remeselnej výroby, umelecko - remeselnej výroby, ľudovej kultúry a amatérskej tvorby.

#### 8.5. Knižnice

##### Knižnica G.F. Belopotockého v Liptovskom Mikuláši

- **poslanie:** budovanie a výpožičky knižničného fondu; poskytujú kompletne knižničné a informačné služby; pôsobia ako koordinačné, metodické a vzdelávacie centrá pre verejné knižnice v okresoch; poskytujú bibliografické, rešeršné a odborné informácie; poskytujú špecializované služby zdravotne postihnutým občanom.

#### 8.6. Dom kultúry

##### Dom kultúry v Liptovskom Mikuláši

- **poslanie:** vytváranie podmienok pre spoločensky hodnotné tvorivé kultúrne aktivity občanov a návštevníkov mesta, sprístupňovanie umeleckých hodnôt, vytváranie podmienok pre organizovanie a zabezpečovanie voľnočasových aktivít detí, mládeže a dospelých. Organizačne a obsahovo zabezpečovať pre potreby mesta oslavy a spoločenské podujatia, vzdelávacie a výchovno-vzdelávacie podujatia pre všetky vekové a záujmové skupiny občanov.
- Zvyšovanie kultúrnej úrovne obyvateľov a návštevníkov, prehlbovanie ich estetického cítenia, podnecovanie a prehlbovanie ich záujmov, vytváranie podmienok na rôzne kultúrne aktivity, sprostredkovanie umeleckých hodnôt, organizovanie spoločenského života, zabezpečovanie



kultúrnej rekreácie a relaxácie, podporovanie činnosti záujmových krúžkov a útvarov a podľa možností vytváranie podmienok na ich činnosť.

#### **Hlavné problémy v oblasti kultúry:**

- atomizácia a slabá koordinácia kultúrnych inštitúcií v meste,
- absencia centralizovanej koordinovanej ponuky kultúrnych podujatí
- málo atraktívna ponuka kultúrnych podujatí
- nízka informovanosť a slabá propagácia kultúrnych a športových podujatí
- stav kultúrnych pamiatok a ich nedostatočné využívanie pre potrebu cestovného ruchu
- technický stav Domu kultúry LM a kultúrnych domov v mestských častiach
- málo podujatí pre mládež
- slabá pripravenosť na čerpanie finančných zdrojov EÚ (projekty)
- nedostatočné technické vybavenie kultúrnych organizácií
- slabšia všeobecná kvalifikácia pracovníkov - práca s PC, cudzie jazyky
- nedostatok zariadení a možností aktivít pre mládež (kluby mládeže), deti s rodinami (detské zóny)
- nedostatočná dostupnosť kultúry vo väčšej vzdialenosti od centier
- nedostatočná realizácia inovácií v kultúre
- nedostatočná kvalita a rozsah prezentácie činnosti kultúrnych organizácií.
- nevyhovujúci technický stav a atraktivita prostredia domu kultúry
- nie je zabezpečený bezbariérový prístup do kultúrnych zariadení na území mesta
- chýbajúce zdroje na vhodné využívanie Domu kultúry pre rozvoj kultúrneho života obyvateľov mesta rôznych vekových kategórií

### **8.7. Výsledky prieskumu návštevnosti kultúrnych podujatí**

#### **Metodika prieskumu:**

Prieskum sa vyhodnotil na základe rozhovorov podľa dotazníka. Prieskumu sa zúčastnilo 300 respondentov v kategóriách:

15-30 : 169 respondentov

31-50 : 80 respondentov

51 a viac: 51 respondentov

Výsledky prieskumu sú uvedené v **prílohe č.3** - Výsledky prieskumu obl. kultúra

#### **Záver:**

- zatraktívniť ponuku kultúrnych podujatí pre jednotlivé cieľové skupiny
- optimalizovať mix podujatí
  - 15 – 30 rokov : rockové koncerty a tanečné vystúpenia
  - 31 – 50 rokov : divadelné prestavenia, folklórne vystúpenia
  - 50 + rokov : koncerty dychovej hudby, folklór, divadelné vystúpenia
- zlepšiť propagáciu podujatí a informovanosť prostredníctvom všetkých dostupných komunikačných kanálov
- neustále zlepšovať informovanosť občanov o dianí v meste, kvalitu komunikačných médií



## 9. Školstvo

Podľa demografických prognóz v materských a základných školách celkový počet detí bude mať klesajúci trend.

Materské školy nemajú určené školské obvody a predškolská výchova nie je povinná. Z toho vyplýva, že je veľmi ťažko predpokladať, koľko detí bude jednotlivé predškolské zariadenia navštevovať. Prevádzkovanie materských škôl je originálnou kompetenciou mesta. Mesto Liptovský Mikuláš má v zriaďovateľskej pôsobnosti 10 materských škôl z toho 1 materská škola je spojená so základnou školou.

**Tabuľka 57: Stav materských škôl v meste Liptovský Mikuláš**

Materská škola	Projektovaný počet tried	Kapacita ŠZU	Spolu detí	Triedy	Priemer detí na triedu	Voľná kapacita detí	Počet pedag. zam.	Počet prevádz. zam.
MŠ Agátová	7	180	132	6,5	20,3	48	13	5,8
MŠ A. Stodolu	6	144	96	4	24	48	8	4,0
MŠ 4. apríla	6	162	151	6	25,1	11	13	4,5
MŠ Kláštorňa	3	72	56	2,5	22,4	16	5	3,5
MŠ Čs. brigády	8	166	160	8	20	6	17	16,0
MŠ Komenského	3	75	73	3	24,3	2	6	2,0
MŠ Palúčanská	2	38	37	2	18,5	1	4	1,0
MŠ Vranovská	4	87	76	4	19,0	11	8	11,5
MŠ Ondrašová	2	40	38	2	19	2	4	2,0
ZŠ s MŠ P.J.Kerna	2	40	37	2	18,5	3	4	1,5
<b>SPOLU</b>	<b>46</b>	<b>1064</b>	<b>856</b>	<b>40</b>	<b>21,1</b>	<b>148</b>	<b>75</b>	<b>53,8</b>

Zdroj: Interné materiály MÚ 2007

**Tabuľka 58: Súkromná materská škola STONOŽKA**

Materská škola	Projektovaný počet tried	Kapacita ŠZU	Spolu detí	Triedy	Priemer detí na triedu
MŠ T. Vansovej	3	60	57	3	19

Zdroj: Interné materiály MÚ 2007



**Tabuľka 59: Stav základných škôl v meste Liptovský Mikuláš**

Lokalita	Základná škola	Forma hospodárenia	Počet žiakov spolu	Počet tried
Podbreziny	Janka Kráľa, Žiarska ul. 679/13	PS	493	20
Okoličné	Okoličianska ul.404	PS	336	14
Nábřežie A.Stodolu	Nábřežie A.Stodolu 1863	PS	300	14
Nábřežie 4.apríla	M.R.Martákovej, Nábřežie 4.apríla 1936/23	PS	534	23
Staré mesto	Ul. Čs.brigády 4	PS	532	23
Palúdzka	Demänovská cesta 5	PS	440	18
Demänová	Ul. P.J.Kerna 76	PS spojená s MŠ	53	4
<b>Spolu</b>			<b>2688</b>	<b>116</b>

*Zdroj: Interné materiály MÚ 2007*

*Poznámka:*

PS = právna subjektivita. V meste Liptovský Mikuláš sú ďalšie 2 základné školy (cirkevne), ktorých zriaďovateľom nie je mesto

Pokles žiakov oproti školskému roku 2006/2007 je o 139 žiakov a 8 tried. V školskom roku 2007/2008 dochádza z mimo mestských obvodov do základných škôl v meste viac ako 280 žiakov. Z mestskej časti Podbreziny dochádza do ostatných škôl 264 žiakov.

**Tabuľka 60: Prehľad demografického vývoja na základných školách v meste L. Mikuláš**

Základná škola	Počet 6-ročných detí v školských obvodoch jednotlivých škôl						
dátum narodenia	1.9.1998 31.8.1999	1.9.1999 31.8.2000	1.9.2000 31.8.2001	1.9.2001 31.8.2002	1.9.2002 31.8.2003	1.9.2003 31.8.2004	1.9.2004 31.8.2005
nástup do 1.roč.	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
ZŠ Janka Kráľa	46	50	51	50	45	43	40
ZŠ Okoličné	29	31	26	26	25	25	25
ZŠ Čs. Brigády	44	49	62	40	40	40	40
ZŠ A. Stodolu	14	17	27	17	18	20	20
ZŠ M.R. Martákovej	62	66	64	64	60	60	60
ZŠ Dem. Cesta	49	50	49	50	45	47	47
ZŠ Demänová	12	14	15	12	13	12	15
<b>Spolu školy</b>	<b>256</b>	<b>277</b>	<b>294</b>	<b>259</b>	<b>246</b>	<b>247</b>	<b>247</b>

*Zdroj: Interné materiály MÚ 2007*



## **9.1. Stav stredných škôl na území mesta Liptovský Mikuláš**

---

V zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja sú nasledovné stredné školy:

### **Gymnázia:**

- Gymnázium, M. M. Hodžu 13

### **Stredné odborné školy**

- Obchodná akadémia, Nábrežie K. Petroviča 1571
- Stredná zdravotnícka škola, Štúrova 1989

### **Spojené školy**

- Spojená škola, Vrbická 632
- Spojená škola, Demänovská cesta 669

### **Združené stredné školy**

- Združená hotelová a obchodná škola, Čs. brigády 1804
- Združená stredná škola stavebná, Školská 8

### **Školské zariadenia**

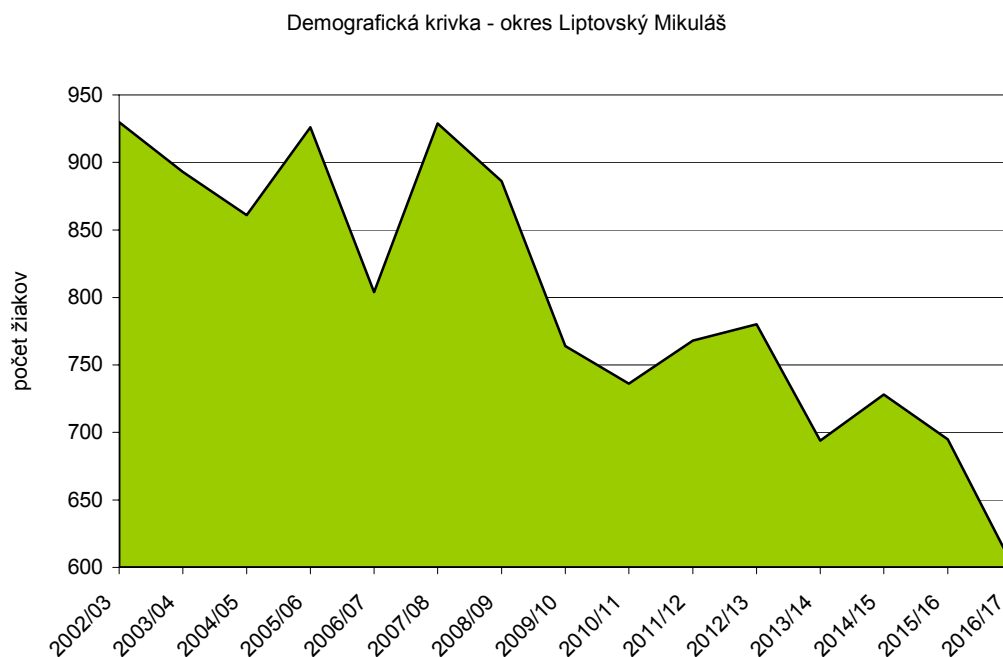
- Domov mládeže. Nábrežie K. Petroviča 1777
- Školský Majetok, Kútina 281

### **Stredné školy v inej zriaďovateľskej pôsobnosti na území mesta**

- Spojené školy, Komenského



**Graf 10: Vývoj počtu žiakov stredných škôl v okrese Liptovský Mikuláš**



Zdroj: Interné materiály MsÚ 2007

## 9.2. Vysoké školstvo na území mesta Liptovský Mikuláš

### 9.2.1. Akadémie ozbrojených síl M.R. Štefánika a Národná akadémia obrany maršala A. Hadíka

Vo vojenskom vysokom školstve Ozbrojených síl Slovenskej republiky je v súčasnosti vykonávaný transformačný proces v rámci ktorého sa predpokladá integrácia Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadíka a Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, ktoré sú na území mesta Liptovský Mikuláš od 1.9.2008

**Tabuľka 61: Akadémie ozbrojených síl generála M.R. Štefánika**

Akademický rok	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011
Počet študentov	301	378	297	208	100
Počet vychádzajúcich študentov	-	81	89	108	100
Predpokladaný počet študentov 1. ročníka	120	100			
Pokles, rast počtu študentov* + resp. -	-	+ 77	- 121	- 89	- 108
Počet študijných odborov	3				
<b>Počet študijných skupín</b>	<b>18</b>	<b>26</b>	<b>20</b>	<b>14</b>	<b>20</b>

Zdroj: Interné materiály MÚ 2007



### 9.2.2. Žilinská univerzita

Vysoké školstvo na území mesta zastupuje Žilinská univerzita so svojimi dvomi fakultami.

Výhľadovým cieľom pobočky Žilinskej univerzity v Liptovskom Mikuláši zabezpečiť vysokoškolské štúdium v druhom stupni (inžinierske štúdium) aspoň v jednom študijnom programe, pričom trvalou úlohou je zvýšiť počet uchádzačov o štúdium.

**Tabuľka 62: Žilinská univerzita**

Akademický rok	2006/2007	2007/2008
Počet študentov EF/FPV/Ext	192/130 /306	179/77 /240
Počet vychádzajúcich študentov	104	251/81
Predpokladaný počet študentov 1. ročníka	120	100
Pokles, rast počtu študentov* + resp. -	235	111
Počet študijných odborov	<b>3</b>	
<b>Počet študijných skupín</b>	<b>17</b>	<b>15</b>

Zdroj: Interné materiály MÚ 2007

### 9.2.3. Bankovní institut vysoká škola Praha, Detašované pracovisko Liptovský Mikuláš, Komenského 10

Akademický rok	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Počet študentov	376	487	621	746	866	949	1044
Počet vychádzajúcich študentov	120	146	175	210	266	285	313
Predpokladaný počet študentov 1. ročníka	158	258	280	300	330	363	380
Pokles, rast počtu študentov* + resp. -		+111	+134	+127	+120	+83	+115
Počet študijných odborov	<b>5</b>	<b>5</b>	<b>5</b>	<b>6</b>	<b>7</b>	<b>7</b>	<b>8</b>
<b>Počet študijných skupín</b>	<b>8</b>	<b>11</b>	<b>13</b>	<b>15</b>	<b>16</b>	<b>17</b>	<b>17</b>

Zdroj: RNDr. Haraga Rastislav riaditeľ detašovaného pracoviska BIVŠ v Liptovskom Mikuláši

#### **Poznámka k oblasti školstva:**

Zhodnotenie technického stavu školských zariadení nie je k dispozícii. Vo všeobecnosti si stav všetkých škôl vyžaduje rekonštrukciu.

#### **Hlavné problémy v oblasti školstva:**

- nedostatočná kvalita koncepcií rozvoja jednotlivých škôl,
- chýbajúce učebné osnovy, spĺňajúce nové požiadavky
- nedostatočné využívanie školských objektov v odpoľudňajších hodinách a počas prázdnin,
- zvyšujúci sa vekový priemer učiteľov a vychovávateľov,
- nedostatok moderných učebných pomôcok,



- klesajúci trend počtu žiakov v jednotlivých školských zariadeniach na území mesta
- zlý technický stav školskej infraštruktúry a jej vybavenosti na území mesta vrátane vonkajších priestorov
- vysoká energetická záťaž školskej infraštruktúry
- prevláda tradičná škola nad modernou
- slabé vybavenie škôl informačnými a komunikačnými technológiami a nízky stupeň ovládania práce s informačnými technológiami
- zvýšená pozornosť školskej infraštruktúre na úkor skvalitňovania vzdelávacieho procesu
- slabá pozornosť venovaná vzťahu: podnikatelia – školstvo – trh práce

### **9.3. Práca s mládežou**

---

V meste Liptovský Mikuláš tvoria podľa grafu č. 1 deti od 0 – 15 rokov 13,86 %, čo je 4.510 obyvateľov. Mládež od 15 – 26 rokov tvorí 17,78 %, čo je 5.788 obyvateľov. Spolu táto skupina tvorí 31,64 % z celkového počtu obyvateľov v meste Liptovský Mikuláš .

#### **9.3.1.Kompetencie v oblasti práce s mládežou v Slovenskej republike:**

- celoštátna, ktorú plánujú a uskutočňujú ústredné orgány štátnej správy. Koordinátorom jej uskutočnenia je Ministerstvo školstva SR,
- regionálna, ktorú plánujú a uskutočňujú vyššie územné celky v úzkej súčinnosti s regionálnymi radami mládeže,
- miestna, ktorú plánujú a uskutočňujú obce v úzkej súčinnosti so zástupcami mládeže.

#### **9.3.2.Kompetencie samosprávy v oblasti práce s mládežou**

V súčasnej dobe neexistuje legislatíva, ktorá vymedzuje samospráve konkrétne právomoci a kompetencie v oblasti práce s mládežou.

Obec, napriek základným európskym dokumentom a národným dokumentom Slovenskej republiky, ktorých predmetom je práca s mládežou a kladú hlavný dôraz na obce a mestá pri zlepšovaní ekonomických, kultúrnych a sociálnych podmienok, nemá v platnej legislatíve taxatívne vymedzenú prácu s mládežou.

V organizačnej štruktúre MsÚ je zriadený študentský parlament, ktorý je poradným orgánom vo veciach riešenia otázok práce mládeže a voľno-časových aktivít tejto skupiny občanov mesta.

#### **Piliere miestnej mládežníckej politiky**

- rozvoj participácie mládeže a výchova k aktívnemu občianstvu,
- rozvoj dobrovoľníctva ako prirodzenej formy angažovanosti mladých ľudí a prejav iniciatívy a solidarity,
- cielené informácie pre mládež a o mládeži,
- systematická spolupráca všetkých subjektov zaoberajúcich sa prácou s deťmi a mládežou



#### Hlavné problémy v oblasti práce s mládežou:

- chýba miesto stretávania sa mladých ľudí
- žiadne projekty realizované z programu „Mládež v akcii“ na území mesta
- zvýšené riziko výskytu patologických javov na území mesta
- nízka aktivita a zapájanie sa mladých ľudí do riešenia celospoločenských problémov

#### 9.3.3. Prieskum spokojnosti mládeže s kvalitou života v meste

##### Metodika prieskumu:

Prieskum bol zameraný na zistenie potrieb mládeže od 15 do 30 rokov

Prieskum sa vyhodnotil na základe rozhovorov podľa dotazníka a zúčastnilo sa ho 220 respondentov vo veku medzi 16 a 19 rokov.

Výsledky prieskumu sú uvedené v **prílohe č.4** - Výsledky prieskumu obl. Školstvo - Mládež

#### 9.3.4. Prieskum spokojnosti detí s kvalitou života v meste

##### Metodika prieskumu:

Prieskum bol zameraný na zistenie potrieb detí do 15 rokov

Prieskum sa vyhodnotil na základe rozhovorov podľa dotazníka a zúčastnilo sa ho 333 detí

Výsledky prieskumu sú uvedené v **prílohe č.5** - Výsledky prieskumu obl. Školstvo - deti

### 9.4. Pasportizácia športových klubov

Zásluhou klubu MHk 32 Liptovský Mikuláš sa v Liptovskom Mikuláši hrá slovenská hokejová extraliga v ľadovom hokeji. Miestny futbalový klub MFK Tatran Liptovský Mikuláš hrá v druhej futbalovej lige, v skupine Východ. V meste sa tiež nachádza najstarší areál vodného slalomu na Slovensku, Areál vodného slalomu Ondreja Cibáka na Váhu na južnom okraji mesta, kde sa v dňoch 14.-17. júna 2007 uskutočnili Majstrovstvá Európy vo vodnom slalome seniorov. V meste sídli aj kanoistický klub KTK Dukla Liptovský Mikuláš, z ktorého už vzišlo viacero úspešných športovcov. V Liptovskom Mikuláši stojí zimný štadión a krytá plaváreň.

**Tabuľka 63: Pasportizácia športových klubov**

p.č.	Športová oblasť	Športový subjekt
1	Atletika	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ TJ Kriváň Liptovský Mikuláš</li> <li>▪ ŠK Copy servis Liptovský Mikuláš</li> </ul>
2	Basketbal	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Mestský basketbalový klub Liptovský Mikuláš</li> </ul>
3	Bikros a cyklistika	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Klub BMX Podbreziny Liptovský Mikuláš</li> <li>▪ Športový klub CYKLOSUN 96 LM</li> </ul>
4	Fitnes a kulturistika	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ LaMH Fitness body club LM</li> <li>▪ Mgr. Jerguš Bača – Fitness B LM</li> <li>▪ Fitstudio HANKA LM</li> <li>▪ Army club LM</li> <li>▪ Fitness Cestár Liptovský Mikuláš</li> </ul>
5	Futbal	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Mestský futbalový klub Tatran NAO LM</li> <li>▪ Futbalový klub FC 34 LM – Palúdzka</li> </ul>
6	Hokej	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Mestský hokejový klub 32 LM, a.s</li> </ul>



		<ul style="list-style-type: none"> <li>Mestský hokejový klub 32 LM, o.z.</li> <li>Hokejový klub mládeže LM, o.z.</li> </ul>
7	Hokejbal	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mestský hokejbalový klub LM</li> </ul>
8	Karate	<ul style="list-style-type: none"> <li>Karate klub Sokrates LM</li> <li>Taekwondo klub RI LM</li> <li>Klub aikido – sebaobrana LM</li> </ul>
9	Kick box	<ul style="list-style-type: none"> <li>Street prof kick box klub LM</li> </ul>
10	Krasokorčuľovanie	<ul style="list-style-type: none"> <li>Klub krasokorčuľovania LM</li> </ul>
11	Jazdecko	<ul style="list-style-type: none"> <li>Jazdecký klub Equišport, Liptovský Mikuláš</li> </ul>
12	Kynológia	<ul style="list-style-type: none"> <li>Agility klub Aport LM</li> <li>Liptovský agility klub LM</li> <li>Kynologický klub Podbreziny LM</li> </ul>
13	Lukostreľba	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liptovský školský lukostrelecký klub LM</li> </ul>
14	Lyžovanie	<ul style="list-style-type: none"> <li>Združenie športových klubov Jasná LM</li> <li>Klub alpského lyžovania ZŠK Jasná LM</li> <li>Klub bežeckého lyžovania ZŠK Jasná LM</li> <li>Lyžiarsky klub Jasná LM</li> <li>Lyžiarsky zväz Liptova LM</li> </ul>
15	Modelári	<ul style="list-style-type: none"> <li>Leteckomodelársky klub PDA LM</li> <li>Raketomodelársky klub LM</li> </ul>
16	Moderná a športová gymnastika	<ul style="list-style-type: none"> <li>Klub športovej gymnastiky LM</li> </ul>
17	Moderný päťboj	<ul style="list-style-type: none"> <li>Športový klub Grafon LM</li> </ul>
18	Plávanie	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mestský plavecký klub Delfín LM</li> </ul>
19	Rybári	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mestská organizácia SRZ LM</li> </ul>
20	Skateboard	<ul style="list-style-type: none"> <li>Skateboard klub LM</li> </ul>
21	Stolný tenis	<ul style="list-style-type: none"> <li>Športový klub – stolný tenis LM</li> </ul>
22	Squash	<ul style="list-style-type: none"> <li>Športový klub Squash Liptov LM</li> </ul>
23	Šach	<ul style="list-style-type: none"> <li>Šachový klub Liptov LM</li> <li>Liptovský šachový zväz LM</li> <li>Centrum talentovanej mládeže v šachu LM</li> </ul>
24	Športová streľba	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mikulášsky airsoftový klub LM</li> <li>Paintbalový športový klub – Xtreme LM</li> <li>Športový klub polície LM</li> </ul>
25	Tenis	<ul style="list-style-type: none"> <li>Liptovský tenisový klub LM</li> <li>Tenisový klub Relax LM</li> <li>Relax tenis club – tenis LM</li> </ul>
26	Turistika	<ul style="list-style-type: none"> <li>Turistický oddiel mládež MOTÁCI LM</li> <li>Klub slovenských turistov Jasná LM</li> <li>Klub slovenských turistov SKALKÁ LM</li> </ul>
27	Vodáci	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kanoe tatra klub LM</li> </ul>
28	Telovýchovné jednoty a športové kluby	<ul style="list-style-type: none"> <li>Športový klub Kriváň Ondrašová</li> <li>Telovýchovná jednota Iľanovo</li> <li>Združenie športových klubov Jasná LM</li> <li>Horolezecký klub Jasná LM</li> <li>Oddiel RTVŠ pri ZŠK Jasná LM</li> <li>Športový klub Demänová LM</li> <li>Športový klub Liptovský Mikuláš</li> <li>Telovýchovná jednota Snaha Ploštín LM</li> <li>Telovýchovná jednota Fatran LM</li> </ul>
29	Olympijský klub Liptova	
30	Krytá plaváreň	
31	Zimný štadión	

Zdroj: Interné materiály MsÚ 2007

#### Hlavné problémy v oblasti športu:

- nevyrovnaná podpora v rámci prioritných športov
- nekonceptné riešenie rozvoja Areálu vodného slalomu
- čiastočné riešenie cyklotrás



## 10. Životné prostredie

### 10.1. Kanalizácia a ČOV

Najväčšia kanalizácia a ČOV v správe SVS a.s. – OZ Liptovský Mikuláš je Skupinová kanalizácia a ČOV Liptovský Mikuláš, ktorá sa začala budovať v roku 1957. Hlavné zberače sú trasované cez mesto do okrajových mestských častí. V mestských častiach, ktoré nie sú zrastené s mestom, kanalizácia zatiaľ nie je vybudovaná s výnimkou mestskej časti Ploštína.

V meste je vybudovaná jednotná stoková sieť a ČOV, ktorá čistí komunálne i priemyselné odpadové vody mesta a mestských častí. Celkový rozsah kanalizácie v meste je 70,3 km profilu DN 300 – 1500. V mestských častiach kde nie je kanalizácia vybudovaná sa plánuje delená stoková sieť

**Tabuľka 64: Celkový prehľad jestvujúcej a navrhovanej kanalizácie v meste Liptovský Mikuláš :**

Kanalizácia Lipt. Mikuláš	Jedn.	Jestvujúci stav	Návrh výstavby	Projekt ISPA	Celkový stav	Poznámka
Stoka DN 300 -600	m	28 900	-	7 926	36 826	
DN 700 – 1500	m	21 400	-	-	21 400	
Odľahčovacie komory	ks	5	-	-	5	
Čerpacie stanice	ks	1	-	-	1	Q=2 949,7 l/s
Výtlačné potrubie	m	-	-	-	-	
Podchod pod železnicou	ks	-	-	-	-	
Podchod pod št. cestami	ks	-	-	-	-	
Počet kanalizačných prípojk	ks	2651	410	374	3 435	
Dĺžka kanalizačných prípojk	m	15 700	2 910	2 438	21 048	
MČ Stošice	m	-	1 280	-	1 280	
MČ Benice	m	-	1 400	-	1 400	Výtlač do
MČ Andice	m	-	1 150	-	1 150	ČOV
MČ Il'anovo	m	-	4 440	-	4 440	Gálovany
MČ Ploštín	m	2 400	1 600	-	4 000	

Zdroj. Interné materiály MsÚ 2007

Rozšírenie kanalizácie sa navrhuje v týchto mestských častiach: Ploštín, Il'anovo, Benice, Andice, Stošice. V horeuvedenej tabuľke sú uvedené navrhované rekonštrukcie a návrh rozšírenia stokovej siete v meste a v mestských častiach. Tabuľka tiež obsahuje návrh výstavby a rekonštrukcie navrhnuté v PD Horný tok Váhu – ekologizácia regiónu Liptov, ktorá sa týka aj mesta Lipt. Mikuláš (projekt ISPA ).

### 10.2. Čistiareň odpadových vôd

ČOV bola v Liptovskom Mikuláši pripravovaná už v 60tych rokoch minulého storočia. Výstavba bola ukončená v roku 1976. Trvalá prevádzka funguje od roku 1980. Momentálne sa pracuje na rekonštrukcii IV. Etapy ČOV, kde po jej ukončení bude ČOV Liptovský Mikuláš čistiť 711,4 l/s na úrovni požadovanej NV SR č. 491/2002Z.z. Táto čistiareň slúži aj ako regionálna ČOV po napojení



stokovej siete obcí od Liptovského Hrádku po Liptovský Mikuláš po realizácii projektu financovaného z programu predvstupovej pomoci Európskej Únie ISPA. Tento projekt je významný aj z hľadiska predpokladu pre realizáciu ďalších aktivít v riešení otázky odpadových vôd.

**Tabuľka 65: Ukazovatele prípustného stupňa znečistenia vypúšťaných OV podľa NV SR č. 49/2002 Z.z. – príloha č. 3 pre ČOV nad 100 000 E.O.**

Veľkosť zdroja	CHSK <sub>Cr</sub> mg.l <sup>-1</sup>		BSK <sub>5</sub> mg.l <sup>-1</sup>		NL mg.l <sup>-1</sup>		N – NH <sub>4</sub> mg.l <sup>-1</sup>		N <sub>celk.</sub> mg.l <sup>-1</sup>		P <sub>celk.</sub> mg.l <sup>-1</sup>	
	p	m	p	m	p	m	p	m	p	m	p	M
Nad 100 000	90	125	15	25	20	40	5	10	15	25	2	4

Zdroj: Interné materiály MsÚ 2007

p – koncentračné hodnoty zlievanej vzorky

m – koncentračné hodnoty kvalifikovanej bodovej vzorky

### 10.3. Zásobovanie vodou

Skupinový vodovod Liptovský Mikuláš je najväčší v okrese a pozostáva z 15 obcí (Liptovský Mikuláš, Pavčina Lehota, Závažná Poruba, Liptovský Hrádok, Liptovský Peter, Liptovská Porúbka, Podtúreň, Dúbrava, Ľubeľa, Liptovské Kľačany, Vlachy, Gôtovany, Bobrovník, Malatíny, Partizánska Ľupča) a jeho vodovodná sieť je rozdelená do 3 tlakových pásiem. Najvýznamnejšie vodné zdroje, z ktorých sa odoberá voda sú pri Liptovskom Hrádku – Liptovská Porúbke a úpravovňa vody v Demänovskej doline.

Zo skupinového vodovodu Liptovský Mikuláš sa v súčasnosti dodáva voda do okresu Ružomberok samostatným potrubím napojeným na vodojem Krmeš v obci Vlachy.

Do skupinového vodovodu Lipt. Mikuláš patrí aj zásobovanie rekreačnej lokality medzi mestom Liptovský Mikuláš – lokalitou Ráztoky s aquaparkom Tatralandia a obcou Liptovský Trnovec. V danej lokalite sa uvažuje s rozšírením rekreačnej vybavenosti a čo spôsobí zvýšenie požiadaviek na dodávku pitnej vody.

Z hľadiska bilancie potreby vody a krytia zdrojov má skupinový vodovod Liptovský Mikuláš značné prebytky vody.

**Tabuľka 66: Dĺžka vodovodnej siete v okrese Liptovský Mikuláš v km**

okres	dĺžka vodovodnej siete bez prípojk	
	2002	2003
Liptovský Mikuláš	506	509

Zdroj: VÚVH

**Tabuľka 67: Dĺžka a počet vodovodných prípojk za vodárenské závody v Liptovskom Mikuláši**

závod	2001		2003	
	počet vodovod. prípojok	dĺžka vodovod. prípojok (km)	počet vodovod. prípojok	dĺžka vodovod. prípojok (km)
Liptovský Mikuláš	13 003	140	12 635	136

Zdroj: VÚVH



## 10.4. Ovzdušie

V meste nie sú v súčasnosti v prevádzke veľké zdroje znečistenia ovzdušia (energetické). Sú v prevádzke len malé a stredné zdroje, pre ktoré vyhláška stanovuje limity, ktoré kontroluje príslušný úrad.

S touto problematikou súvisí aj kapitola 11. Tepelná energetika.

**Tabuľka 68: Emisie zo všetkých energetických zariadení v meste Liptovský Mikuláš za roky 2003 až 2005.**

- 0.0.01 - Tuhé znečisťujúce látky
- 0.0.02 - Oxidy síry ako SO<sub>2</sub>
- 0.0.03 - Oxidy dusíka ako NO<sub>2</sub>
- 0.0.04 - Oxid uhoľnatý
- 0.0.05 - Organické látky – celkový organický uhlík - COÚ

	<b>TZL</b>	<b>SO<sub>2</sub></b>	<b>NO<sub>x</sub></b>	<b>CO</b>	<b>Celkom C</b>
	<b>(t)</b>	<b>(t)</b>	<b>(t)</b>	<b>(t)</b>	<b>(t)</b>
<b>Rok 2003</b>	26,36356	30,72839	45,77303	76,11383	15,51805
<b>Rok 2004</b>	25,60927	168,1227	143,9384	65,9428	17,81388
<b>Rok 2005</b>	9,196276	13,61952	56,44355	37,837	5,411014

*Zdroj: Koncepcia rozvoja mesta Liptovský Mikuláš v oblasti tepelnej energetiky*

### 10.4.1. Vplyv dopravy na životné prostredie

Na znečisťovaní ovzdušia sa v najväčšej miere podieľa cestná doprava. Každoročný nárast počtu osobných motorových vozidiel zvyšuje produkciu emisií. Od roku 2003 je však vývoj ukazovateľov k životnému prostrediu priaznivejší. K priaznivému vývoju produkcie emisií prispela popri poklese spotreby pohonných hmôt aj pokračujúca obnova vozidlového parku generácie novými environmentálne a energeticky priaznivejšími vozidlami. Okrem emisií je významným rizikovým faktorom, ovplyvňujúcim kvalitu života a zdravia ľudí, hluk z dopravy. Hlukovými vplyvmi sú postihnuté najmä územia tesne ležiace pri prieťahu cesty č. I/18 a č. II/584. Z ostatných území je hlukom zaťažovaná zástavba na prejazdnom úseku cesty III. triedy v m. č. Liptovská Ondrašová a územia v tesnej blízkosti dopravného priestoru s intenzívnou dopravou (v CMZ - Janoškova ulica, Rumanova ulica, Kuzmányho ulica, Štefánikova; v m. č. Demänová – Kernova ulica a Dlhá; v m. č. Bodice – ulica Cez vody). Hlukom z diaľnice D 1 je ovplyvňovaná južná časť sídliska A. Stodolu. Hlukom zo železničnej dopravy najmä ulica Podtatranského a sídlisko Podbreziny. Pre znižovanie nepriaznivých hladín akustického tlaku sú tri reálne alternatívy (okrem premiestnenia trasy s intenzívnou dopravou, čo je prípad železnice – jej umiestnenie do novej trasy v súbehu s diaľnicou D 1 odstráni zdroj hluku)

- zníženie hlučnosti u zdroja (modernizácia infraštruktúry, zníženie hlučnosti dopravných prostriedkov),
- opatreniami u exponovaných objektov (zvýšenie nepriezvučnosti obvodového plášťa stavby),
- výstavba umelých prekážok medzi zdrojom a príjemcom (protihlukové bariéry).



## 10.5. Odpadové hospodárstvo

Mesto má priamy vplyv na odpadové hospodárstvo týkajúce sa komunálneho odpadu a je zodpovedné za nakladanie s ním. Pri nakladaní s odpadom sa vychádza z § 39 zákona č. 233/2001 Z.z. o odpadoch. Zber, prepravu a zneškodnenie odpadu na území mesta v roku 2006 vykonávali Verejnoprospešné služby mesta Liptovský Mikuláš a vzniknutý komunálny odpad sa likvidoval na skládke TKO. Skládka odpadu, ktorú vybudovalo mesto Liptovský Mikuláš na rozhraní katastrálnych území mesta Liptovský Mikuláš a obcí Smrečany a Veterná Poruba, je na mieste, kde sa pred rokmi spontánne začala vytvárať divoká skládka všetkých druhov odpadov.

**Tabuľka 69: Parametre a životnosť pôvodnej skládky a po rozšírení skládky**

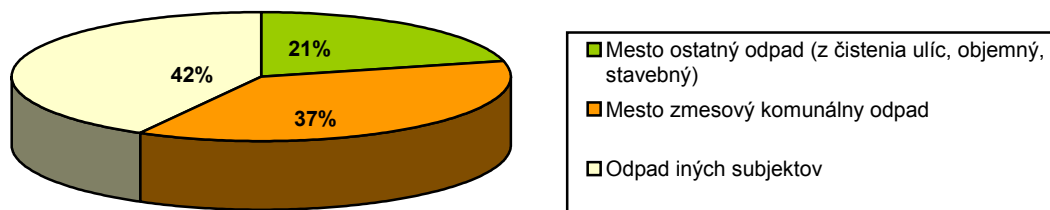
Parameter	Pôvodná skládka	Rozšírenie	Konečný stav
Plocha skládky	35 412 m <sup>2</sup>	10 867 m <sup>2</sup>	46 279 m <sup>2</sup>
Objem odpadu	347 687 m <sup>3</sup>		
Objem odpadu – rozšírenie – I. etapa		86 500 m <sup>3</sup>	434 187 m <sup>3</sup>
Objem odpadu navrhnutia starej skládky – II. etapa		259 250 m <sup>3</sup>	693 437 m <sup>3</sup>
Konečný objem odpadu skládky spolu			693 437 m <sup>3</sup>
Množstvo skládkovaného odpadu za rok (750kg/m <sup>3</sup> )	20 000 t/rok (26 666,66 m <sup>3</sup> )		
Životnosť skládky – rozšírenie I. etapy	cca 3,2 roka		
Životnosť skládky – rozšírenie II. etapy	cca 9,7 rokov		
Predpokladaná životnosť skládky po rozšírení	cca do roku 2019		

Zdroj: Interné materiály MsÚ LM 2007

Zo skládky vyteká kontaminovaná voda. Tá sa zachytáva a predčisťuje v čistiarni odpadových vôd, ktorú mesto vybudovalo v roku 2001, pretože spätne prečerpávaná priesaková voda do skládky sa neodparovala podľa pôvodne projektovaných predpokladov. Z ČOV sa tlakovým kanalizačným potrubím odvádza odpadová voda do mestskej čistiarny odpadových vôd v Lipt. Ondrašovej. Na skládke sa priebežne sleduje kvalita odpadových vôd a jej parametre, monitoruje sa vznik skládkových plynov.

Pre zvýšenie životnosti skládky ju bude potrebné rozšíriť.

**Graf 11: Pomer množstva odpadov ukladaných na skládku TKO v roku 2006 (t/%)**



Zdroj: Interné materiály MsÚ LM 2007



### 10.5.1. Separovaný zber

K prvej separácii komunálnych odpadov dochádza už v domácnostiach. Obyvateľom v meste je k dispozícii 242 zvonových kontajnerov na sklo, 49 na plasty, 81 na papier, 3 veľké kombinované kontajnery pre 3 druhy odpadu, 39 kontajnerov na papier, 12 na sklo, 197 na plasty, 7 na žiarivky, 13 na batérie, 18 na kovové obaly. Kontajnery na zber plastov slúžia aj na zber tetrapakových obalov a kovových obalov. V kontajneroch na separovaný zber bolo v minulom roku oddelene vyzbieraných 537,3 t skla a 135,7 t plastov spolu s tetrapakovými a kovovými obalmi.

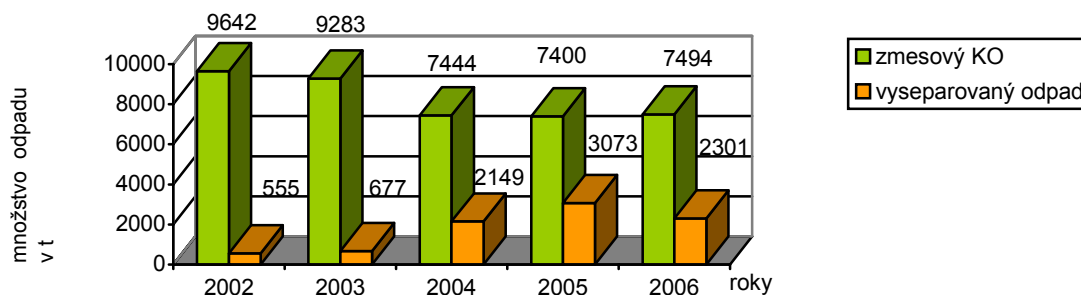
Od jari do jesene sa od obyvateľov odoberá zelený odpad, ktorý sa ukladá na kompostovisko na skleníkoch v Okoličnom. V roku 2006 bolo na kompostovisku uložených 1339 t zeleného odpadu.

**Tabuľka 70: Porovnanie vyprodukovaného množstva zmesového komunálneho a separovaného odpadu v jednotlivých rokoch**

rok	2002	2003	2004	2005	2006
<b>Zmesový komunálny odpad (t)</b>	9 642	9 283	7 444	7 400	7 494
Vyseparovaný odpad - VO - (t)	555	677	2 149	3 073	2 301
Počet obyvateľov	33 004	33 420	33 250	33 166	33 013
Percento vyseparovaných zložiek VO/zmesový KO (%)	5,4	6,8	22,4	29,3	23,5
Vyprodukované množstvo KO v kg na 1 obyvateľa	309	298	289	316	297
VO/obyvateľa v kg	16,8	20,3	64,6	92,6	69,7

Zdroj: Interné materiály MsÚ LM 2007

**Graf 12: Tvorba zmesového komunálneho odpadu a separácia za 5 rokov**



Zdroj: Interné materiály MsÚ LM 2007

### 10.5.2. Triediace stredisko - Podbreziny

Do veľkej haly sa zväža odpad z kontajnerov na separovaný zber. Tu sa z kontajnerov na plasty triedia tetrapackové obaly a kovové obaly. Oddelujú sa tu samostatne plastové fľaše biele, farebné a nevyužiteľné, ktoré idú s vytriedeným odpadom na skládku.

### 10.5.3. Mobilný zber nebezpečných odpadov (NO)

Najväčšie množstvo z nebezpečných odpadov (6,741 t) bolo odovzdaného elektronického šrotu, batérií, starých farieb a obalov znečistených škodlivinami. Časť uvedených odpadov išla na



spracovanie a zhodnotenie, časť na skládku určenú pre nebezpečné odpady a časť bola likvidovaná spálením.

**Tabuľka 71: Zloženie komunálneho odpadu 2004 - 2006**

Vybrané zložky v tonách	2004	2005	2006
Zmesový komunálny odpad	7444	7400	7494
Biologicky rozložiteľný odpad	1553	2181	1339
Objemný odpad	2264	1846	2659
Odpad z čistenia ulíc	1483	1284	984
Sklo	301	344	446
Papier	145	307	335
Plasty, tetrapacky	129	118	157
Batérie	8,6	15,9	14,7
Elektronický šrot	3,2	45,1	49,4
Ostatné vyseparované nebezpečné odpady	2,2	1,9	4,9

*Zdroj: Interné materiály MsÚ LM 2007*

Jedná sa o zložky vyprodukovaného komunálneho odpadu, ktoré boli oddelene evidované a likvidované. Z uvedenej tabuľky je vidieť, že množstvo zmesového komunálneho odpadu je za posledné tri roky na porovnateľnej úrovni, pričom komodity, ktoré je možné separovaním oddeliť, narastajú. Tvorbu biologicky rozložiteľného odpadu a odpadu z čistenia ulíc ovplyvňuje počasie. Narastá množstvo objemného odpadu, na ktorého tvorbe sa podieľa z najväčšej časti osada Hlboké, časť Palúdzky a Zberné stredisko mesta.

#### 10.5.4. Kompostovanie

V Meste Liptovský Mikuláš je komunálne kompostovanie s využitím mechanizácie na prehŕňanie a drvenie vstupných surovín zriadené v Okoličnom. Na hromadách sa tam ukladá pokosená tráva, vyhrabané lístie a podrvené konáre z vyrúbaných stromov. Pridávajú sa k tomu ďalšie komponenty a po dobe vyzretia sa tento kompost využíva zatiaľ pri úpravách verejných plôch. Pri vyššej tvorbe bude k dispozícii aj obyvateľom.

#### 10.6. Ochrana prírody

V katastrálnom území mesta sa nachádzajú dve chránené územia. Obe ležia v južnej časti mesta v ochrannom pásme NAPANT-u. Prvým je chránený areál Bodický rybník s ochranou lúčnych a brehových porastov podhorskej krajiny na brehoch Demänovky. Druhým je prírodná rezervácia Jelšie, predmetom ochrany je súvislý komplex porastov jelše lepkavej ako najväčšieho zachovaného areálu tejto dreviny v Liptovskej kotline. V severnej časti mesta existoval tiež chránený areál Háj Nicovô s porastom smreka obyčajného v okolí miestneho pamätníka. Od 1. 12. 2001 bol zrušený z dôvodu zániku predmetu ochrany. Mestské časti Andice, Benice, Bodice, Demänová, Iľanovo a Ploštín ležia v ochrannom pásme NAPANT-u, hranica prechádza po štátnej ceste I/18 a diaľnici D1.



#### Hlavné problémy v oblasti životného prostredia:

- nedobudovaná vodovodná a kanalizačná sieť okrajových mestských častí a zlý technický stav vodovodov a kanalizácií na území mesta
- nevyhovujúci technický stav ČOV
- chýba riešenie efektívnosti odpadového hospodárstva a osvedy o tejto problematike
- chýba určenie alternatívnych plôch pre vytvorenie novej skládky komunálneho odpadu
- nízka využitelnosť alternatívnych zdrojov energie všetkých druhov

## 11. Tepelná energetika

### 11.1. Analýza existujúcich sústav tepelných zariadení

Skupiny tepelných zariadení pre výrobu a rozvod tepla rozdelené (metodické)

1. zariadenia na výrobu a dodávku tepla bytový a verejný sektor,
2. zariadenia na výrobu a spotrebu tepla pre priemyselný resp. podnikateľský sektor,
3. zariadenia na výrobu tepla pre individuálnu bytovú výstavbu (rodinné domy).

#### 11.1.1. Zariadenia pre bytový a verejný sektor

Dodávka tepla pre hromadnú bytovú výstavbu v meste:

1. **systém centrálného zásobovania teplom (SCZT)** z jednotlivých zdrojov tepla (plynových kotolní), na ktoré je napojená podstatná časť bytových domov, objektov občianskej vybavenosti (verejný sektor) a časť objektov alebo priestorov podnikateľskej sféry.
2. **samosťatné blokové domové kotolne**
3. **individuálne vykurovanie bytov**

**Hlavný dodávateľ tepla** pre vykurovanie a teplú úžitkovú vodu (TÚV) je **mestský podnik „BYTOVÝ PODNIK** Liptovský Mikuláš, a.s.“, ktorý vznikol 01.01.2006.

V správe spoločnosti Bytový podnik Liptovský Mikuláš, a.s. je :

- 25 centrálnych plynových kotolní s výkonom nad 300 kW,
- 8 blokových kotolní s výkonom do 300 kW
- 1 výmenníková stanica VS – 1 Nábřežie.

V meste pôsobia ešte ôsmi menší výrobcovia a dodávateľia tepla s licenciou, sú to :

1. SLOVMONT družstvo, ul. Sv. Anny č. 1, 034 01 Ružomberok
2. PPA CONTROLL, a.s., ul. Vajnorská č. 137, 830 00 Bratislava
3. Slov Tan Contract Tannery, spol. s r. o., Priemyselná č.1, 031 01 Lipt. Mikuláš
4. Národná diaľničná spoločnosť, a.s., ul. Miletičova č. 19, 826 19 Bratislava
5. JOHNSON CONTROLS INTERNATIONAL, spol. s r. o. Seberínho 1, 821 03 Bratislava 2



6. Železnice Slovenskej republiky, železničná energetika, ul. Klemensova č. 8, 813 61 Bratislava 1
7. Nemocnica s poliklinikou, ul. Palučanská č. 25, 031 01 Liptovský Mikuláš
8. ST. NICOLAUS, a.s., ul. 1. mája č. 113, 031 01 Liptovský Mikuláš

#### **11.1.2. Zdroje tepla pre objekty verejného sektoru**

V rámci koncepcie tepelnej energetiky medzi objekty verejného sektoru zaraďujeme vykurované objekty občianskej vybavenosti: školské zariadenia, úrady a športoviská, objekty sociálnej starostlivosti, ostatné budovy ( kultúra, zdravotníctvo, mestské podniky a pod. )

Tieto objekty sú zásobované tepelnou energiou z vlastnej kotolne, alebo z centrálnych kotolní, ktoré sú v správe spoločnosti Bytového podniku Lipt.Mikuláš, a.s.

#### **11.1.3. Zariadenia pre podnikateľský sektor**

Existujúce sústavy tepelných zariadení pre dodávky tepla do podnikateľského sektoru v meste môžeme rozdeliť nasledovne :

- podnikatelia, ktorí majú vlastné objekty, alebo prenajaté objekty, resp. priestory (napr. nebytové priestory v bytových domoch a pod.) s potrebou tepla do 300 kW,
- ostatné podnikateľské subjekty s potrebou tepla nad 300 kW.

Obe skupiny podnikateľov sú zásobované teplom buď z existujúcich kotolní spoločnosti Bytový podnik Liptovský Mikuláš a.s., alebo majú vybudované vlastné kotolne.

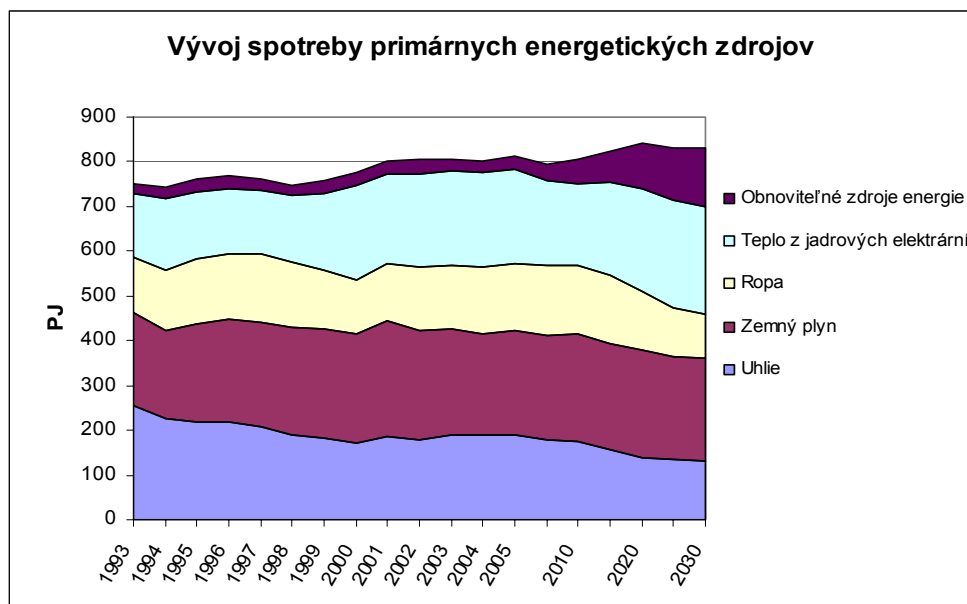
#### **11.1.4. Zariadenia pre individuálnu bytovú výstavbu**

Z celkového počtu rodinných domov je cca. 90 % vybavených ústredným vykurovaním a cca. 10 % má lokálne vykurovanie a prípravu TÚV. Zásobovanie teplom IBV je zabezpečované z individuálnych zdrojov na zemný plyn, tuhé palivo a elektrickú energiu.



## 11.2. Analýza dostupnosti palív a energie na území mesta

Graf 13: Vývoj spotreby primárnych energetických zdrojov



Zdroj: Koncepcia rozvoja mesta Liptovský Mikuláš v oblasti tepelnej energetiky

**Zásobovanie elektrickou energiou** mesta má celoštátny charakter a realizuje sa z elektrizačnej sústavy, ktorú tvoria zdroje elektrickej energie, prenosová a distribučná sústava.

Sídlný útvar je zásobovaný elektrickou energiou z napájacích uzlov 110/22kV transformovne Liptovský Mikuláš I. osadenej 2x40 MVA transformátormi a 110/22 kV rozvodne Liptovský Mikuláš II., v ktorej sú inštalované transformátory s výkonom 2x40 MVA.

### **Zásobovanie zemným plynom**

Liptovský Mikuláš, Liptovská Ondrašová, Okoličné, Palúdzka a Demänová sú zásobované zemným plynom o výhrevnosti 33,5 MJ/m<sup>3</sup>. Zemný plyn je dodávaný z veľmi vysokého tlakového plynovodu „Severné Slovensko“ DN 500 cez veľmi vysokú plynovodnú prípojku DN 200, ktorá je zaústená do dvoch regulačných staníc a to regulačnej stanice lokalizovanej na Podbrezinách a regulačnej stanice vybudovanej pri Mútniku. Obidve regulačné stanice sú prepojené plynovodným rozvodom PN 0,3 DN 300.

### **Zásobovanie teplom**

Najrozšírenejší spôsob zásobovania teplom je ústredné vykurovanie s dodávkou tepla z mimobytových zdrojov (87 % bytového fondu), ostatné byty majú etážové, resp. lokálne vykurovanie. V nízko podlažnej zástavbe rodinnými domami sa realizuje individuálne vykurovanie z drobných domových kotolní (výkon do 50 kW). Pokiaľ je k dispozícii plyn, sú tieto zdroje tepla komfortné a hygienicky nezávadné aj v prípade etážového či lokálneho vykurovania.

V centre mesta sú jednotlivé objekty, zariadenia, obchodná a občianska vybavenosť zásobované teplom z domových kotolní (výkon do 0,5 MW). Bytové domy a objekty občianskeho vybavenia sú zásobované teplom z okrskových kotolní s výkonom do 5 MW, alebo centrálnych



kotolní s výkonom nad 5 MW. Priemyselné závody si zaistujú tepelnú energiu z vlastných zdrojov potrebného výkonu.

Dominantným palivom pre výrobu tepla v meste je zemný plyn a taktiež dominantné postavenie vo výrobe tepla má Bytový podnik Liptovský Mikuláš a.s. ako je uvedené vyššie.

Z uvedených tepelných zdrojov Bytový podnik Liptovský Mikuláš, a.s. ( BPLM ) zabezpečuje vykurovanie a dodávku teplej úžitkovej vody pre bytový fond 6.818 b. j.

### **11.2.1. Obnoviteľné zdroje energie**

Využitie obnoviteľných zdrojov energie patrí k hlavným cieľom zlepšenia životného prostredia a zlepšenia energetickej samostatnosti riešeného územia.

Z hľadiska dostupnosti obnoviteľných zdrojov energie je najaktuálnejšia solárna energia, veterná energia, tepelné čerpadlá a biomasa. Z hľadiska využiteľnosti je však veterná energia málo rentabilná.

### **Biomasa**

Pre praktické využitie prichádza v súčasnosti do úvahy najmä rastlinná časť biomasy, tzv. dendromasa (t.j. lesná biomasa a priemyselný resp. komunálny drevný odpad).

Biomasa je OZE, ktorý v budúcnosti postupne nahradí významnú časť fosílnych palív využívaných na výrobu tepla. Celkový ročný potenciál Slovenska v produkcii lesnej biomasy vhodnej na energetické využitie do roku 2010 dosiahne približne 1.810 tisíc ton. Po roku 2010 sa bilancia lesnej biomasy môže reálne zvýšiť vyššou ťažbou dreva a pestovaním energetických porastov na výmere cca 45.400 ha.

Priemerný energetický obsah v jednom kilograme suchého dreva ( slamy ) je cca 4,5 kWh, čo je o cca 20 % vyššia hodnota ako energia obsiahnutá v jednom kg hnedého uhlia.

### **Slnčná energia**

Množstvo dopadajúcej slnečnej energie na územie Slovenska je zhruba 200 krát väčšie ako je súčasná potreba zo všetkých primárnych zdrojov energie v krajine. Celkový potenciál slnečnej energie pre celé územie Slovenska je na úrovni 54.000 TWh. Priemerné ročné žiarenie na území je 1.055 kWh/m<sup>2</sup> za rok (z toho približne 800 kWh/m<sup>2</sup> sa dosahuje v mesiacoch apríl – september).

Do roku 1997 bolo v SR aktívne využívaných približne 30.000 m<sup>2</sup> slnečných kolektorov.

Koncom roku 2004 je odhadované množstvo v SR pracujúcich slnečných kolektorov na úrovni cca 50.000 m<sup>2</sup>, prevažne slúžiacich ako zdroj tepla na prípravu TÚV a ohrev vody v bazénoch.

Predpokladá sa, že inštalácia slnečných kolektorov v nasledujúcich rokoch bude dosahovať viac ako 5.000 m<sup>2</sup>/rok.

### **Geotermálna energia**

Geotermálny výskum územia Slovenska začal v 70 – tých rokoch, na základe jeho výsledkov bolo vymedzených 26 oblastí perspektívne vhodných pre získavanie geotermálnej energie. V 90-tych rokoch bol zahájený regionálny geologický výskum a prieskum jednotlivých perspektívnych oblastí, vrátane výpočtov množstiev geotermálnych vôd a geotermálnej energie. V súčasnosti sa geotermálna



energia na Slovensku využíva na cca 36 lokalitách, s tepelne využiteľným výkonom 131 MWt. Sumárny tepelnoenergetický potenciál geotermálnych vôd vo všetkých perspektívnych oblastiach Slovenska reprezentuje 5.538 MWt. Súčasný stav v oblasti využívania geotermálnej energie je nedostatočný vzhľadom na potenciál, ktorý obsahuje tento obnoviteľný zdroj.

Geotermálny vrt Liptovský Trnovec na brehu vodného diela Liptovská Mara v súčasnosti slúži na rekreačné účely ako Aquapark Tatralandia.

### **Veterná energia**

Tento druh energie je zaradený medzi OZE bez priameho dopadu na životné prostredie.

Potenciál veternej energie SR je odhadnutý na cca 600 GWh/r, čo je v porovnaní s potenciálom ostatných obnoviteľných zdrojov energie, ako je biomasa alebo voda, veľmi nízky.

### **Vodná energia**

Jedným z významných obnoviteľných zdrojov energie, ktorý má na území Slovenska dostatočne veľký nevyužitý potenciál, je **hydroenergetický potenciál vodných tokov**.

Celkový technický využiteľný hydroenergetický potenciál je vyčíslený na 6.607 GWh ročne. Z celkového technicky využiteľného hydroenergetického potenciálu sa malé vodné elektrárne (MVE) podieľajú hodnotou 1.034 GWh. Z toho potenciálu sa v súčasnosti využíva 245 GWh (24,5 %).

Z vodných tokov, ktorých hydroenergetický potenciál je možné využiť pre výrobu elektrickej energie, cez MVE sú aj vodné toky v okolí Liptovského Mikuláša.

### **Tepelné čerpadlá**

Naliehavosť hospodárne využívať energiu každého druhu sa preniesla aj do oblasti využívania nízko-potenciálnej energie. Nízko potenciálnej energie je síce dostatok, ale nízky potenciál bráni jej využitiu. Prostredie v ktorom žijeme je dostatočnou zásobárňou tepla, ide len o to, previesť ho na teplotu, ktorú práve potrebujeme. A toto dokáže zabezpečiť **tepelné čerpadlo**.

Tepelné čerpadlo pracuje v princípe ako chladiace zariadenie, ktorého hnacím prvkom je kompresor poháňaný elektromotorom. Tepelné čerpadlo odoberá teplo z prostredia (vzduch, voda, pôda) a odvádza ho do vykurovacieho média.

Tepelné čerpadlo nepracuje celkom bez dodanej energie. Jeho tepelný výkon je, ale vždy väčší ako energia vynaložená na pohon.

Tepelné čerpadlá sa môžu využívať tak na prípravu TÚV, ako aj na ústredné vykurovanie pre bytové domy, rodinné domy a tiež objekty občianskej a inej vybavenosti.

### **Hlavné problémy v oblasti tepelnej energetiky:**

- Využívanie energie patrí medzi najvýznamnejšie zdroje znečisťovania ovzdušia na území mesta.
- Nevyužitie naddimenzované kapacity vo väčšine zdrojov tepla CZT vyvoláva vyššiu energetickú náročnosť prevádzky.
- Prerušované dodávky tepla na ohrev TÚV v letných odstavkách u CZT.



- Vysoký stupeň centralizácie, resp. sieťového spôsobu zásobovania územia mesta energiami, najmä v prípade existencie len jednocestného zastúpenia niektorého zo sieťovo viazaných médií pre krytie potreby energií.
- Nedostatok politickej podpory pre realizáciu ÚEK.
- Nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu ÚEK.
- Personálny a inštitucionálny nedostatok zaisťovania realizácie ÚEK.

#### **Zhodnotenie:**

Rozvojová koncepcia mesta v oblasti tepelnej energetiky sa na základe analýz je zameraná na:

1. modernizáciu súčasného stavu s cieľom úspory nákladov na teplo pre konečného odberateľa najmä v bytovej sfére a občianskej vybavenosti.
  - modernizáciu a zefektívnenie prevádzky 33 kotolní v správe spoločnosti Bytový podnik Liptovský Mikuláš, a.s. vrátane rekonštrukcie vonkajších rozvodov tepla
  - vybudovanie minimálne jednej kotolne na biomasu,
  - dopracovanie systému prípravy TÚV vrátane využívania solárnej energie,
  - odpojovanie od centrálnych kotolní umožniť len tým objektom, ktoré sú nevhodné zásobované tepelnou energiou.
2. Zásobovanie objektov občianskej vybavenosti teplom, ktoré patria pod správu mesta postupne modernizovať s cieľom riadenia všetkých zdrojov tepla cez centrálny energetický dispečing spoločnosti Bytový podnik L.M., a.s.
3. Výrobu a spotrebu tepla pre podnikateľský a priemyselný sektor ponechať na rozhodnutí majiteľov firiem s príslušným stavebným povolením mesta.
4. Zásobovanie rozvojových oblastí tepelnou energiou priebežne prehodnocovať

## **12. Doprava**

Doprava je jedným z dôležitých faktorov rozvoja modernej spoločnosti pričom sama o sebe nie je cieľom, ale prostriedkom dynamického hospodárskeho rozvoja a nevyhnutným predpokladom k dosiahnutiu sociálnych, regionálnych i nadregionálnych väzieb.

### **12.1. Dopravná infraštruktúra**

#### **12.1.1. Cestná sieť**

Pre mesto Liptovský Mikuláš má cestná sieť rozhodujúci význam. Cez sídelný útvar mesta prechádza diaľnica D1 a cesta I. triedy v smere východ – západ. Západnou časťou mesta prechádza cesta II. triedy v smere sever – juh. Cesta spája Oravu s Liptovom. Diaľnica a cesta č. I/18 v prevažnej miere zabezpečujú tranzitnú dopravu, cesta č. II/584 pozitívne ovplyvňuje rozvoj cestovného ruchu v oblasti Liptovskej Mary, v Demänovskej doline, ako aj v samotnom sídelnom útvare mesta Liptovský



Mikuláš. Cesty III. triedy zabezpečujú obslužnosť niektorých mestských častí (bývalých obcí), resp. obslužnosť súčasných príslušných obcí. Obslužnosť územia zabezpečujú aj miestne komunikácie I. až IV. triedy a účelové komunikácie verejné i neverejné.

Prieťahy ciest č. I/18 a č. II/584 sa postupne stávajú, vplyvom funkčných prvkov monofunkčného charakteru z pohľadu uličnej štruktúry, mestskými triedami. Z hľadiska dopravného sa stávajú rýchlostnými uličnými tangentami kde dominuje automobilová doprava a z hľadiska funkčnosti zbernými komunikáciami s funkciou dopravno-obslužnou.

**Tabuľka 72: Základné údaje o spravovanom majetku mesta Liptovský Mikuláš**

Sieť miestnych komunikácií a ich súčastí tvoria	
miestne komunikácie I. triedy	16 094 m
miestne komunikácie II. triedy	42 747 m
miestne komunikácie III. triedy	23 338 m
miestne komunikácie IV. triedy (chodníky, cestičky, samostatné cyklistické cestičky, samostatné chodníky, a pod.) samostatné chodníky	13 063 m
príslušné k cestám I., II. a III. triedy	16 315 m
príslušné k miestnym komunikáciám I., II. a III. triedy	25 145 m
parkovisko Dom služieb	1 989 m <sup>2</sup>
parkovisko Moyzesova	1 400 m <sup>2</sup>
parkovisko Katolícky dom	1 155 m <sup>2</sup>
parkovisko COOP Jednota, ulica 1. mája	807 m <sup>2</sup>
parkovisko Belopotockého	351 m <sup>2</sup>
parkovisko Čierny orol	1 287 m <sup>2</sup>
parkovisko Železničná stanica	779 m <sup>2</sup>
Námestie mieru	1 200 m <sup>2</sup>
Pešia zóna	spevnené plochy 19 800 m <sup>2</sup> + zelené plochy 3 160 m <sup>2</sup>

Zdroj: Interné materiály MsÚ LM 2007

Výrazným krokom k redukcii priemernej rýchlosti motorových vozidiel bolo zriadenie príslušného cyklistického pruhu na prejazdnom úseku cesty č. I/18 od Rachmaninovho námestia po m. č. Okoličné na úkor jedného priebežného jazdného pruhu. Pozitívne výsledky v počte nehôd, najmä ich závažnosť a výška materiálových škôd, ktoré sú v súčasnosti zaznamenávané, však môžu, pri prognóze ďalšieho rastu intenzity dopravy (na základe výhľadových koeficientov rastu), stratiť na účinnosti. Z aktuálnych dopravných prieskumov totiž vyplýva, že na prejazdnom úseku cesty č. I/18 hrozí v priebehu niekoľkých rokov prekročenie dopravnej výkonnosti.

Doprava do priemyselného areálu v Okoličnom, do obce Závažná Poruba a jej rekreačného zázemia je vedená nevyhovujúcou križovatkou na ceste č. I/18 s cestou III/018134 a následne mostom cez Váh, ktorého technický stav bol ešte donedávna havarijný. Jeho sanácia mala charakter nevyhnutnej opravy, ktorá krátkodobo rieši havarijný stav, ale bez možnosti zvýšenia technických parametrov mosta.

Pripojenie križovatky so svetelnou signalizáciou na Hollého ulici na koordinované riadenie s križovatkami so svetelnou signalizáciou na prieťahu cesty č. I/18 (ulica Garbiarska) pozitívne ovplyvnilo vývoj nehodovosti. Pokračovať v humanizácii obytných plôch na tejto dopravne zaťaženej komunikácii však nie je možné izolovane, pre efekt, s okamžitým vytváraním zón s upokojenou dopravou a s likvidáciou pohybu vozidiel. Dôležitým faktorom bezpečnosti je aj stavebno-technický



stav pozemných komunikácií. Na nevyhovujúcom stave sa podpisuje nedostatok finančných prostriedkov na uskutočnenie prijatých opatrení (rozvoj, údržba a prevádzka).

Nevyhnutnou súčasťou cestnej infraštruktúry je aj verejné osvetlenie. V súčasnosti prebieha na celom území mesta realizácia modernizácie verejného osvetlenia, ktoré po ukončení 08/2008 bude spĺňať požadované parametre na osvetlenie verejných priestranstiev a dopravných plôch. Výrazne sa tým zvýši jednak bezpečnosť cestnej premávky a jednak bezpečnosť občanov a ochrana majetku.

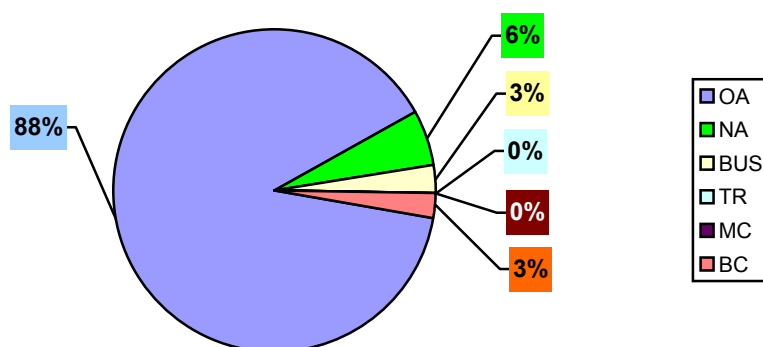
## 12.2. Cestná doprava

### 12.2.1. Motoristická doprava

#### Automobilová doprava

Najvýraznejším trendom v doprave za uplynulé roky je výrazný rast individuálnej automobilovej dopravy (ďalej len „IAD“) na úkor verejnej osobnej dopravy. IAD je environmentálne najnepriaznivejšia, pretože v meste spôsobuje zhusťovanie a spomaľovanie dopravy. Tento trend je z hľadiska ochrany životného prostredia veľmi negatívny. IAD v roku 2003 zaznamenala až 40 % nárast oproti roku 1995, pričom sa predpokladá, že prepravné výkony IAD naďalej narastajú.

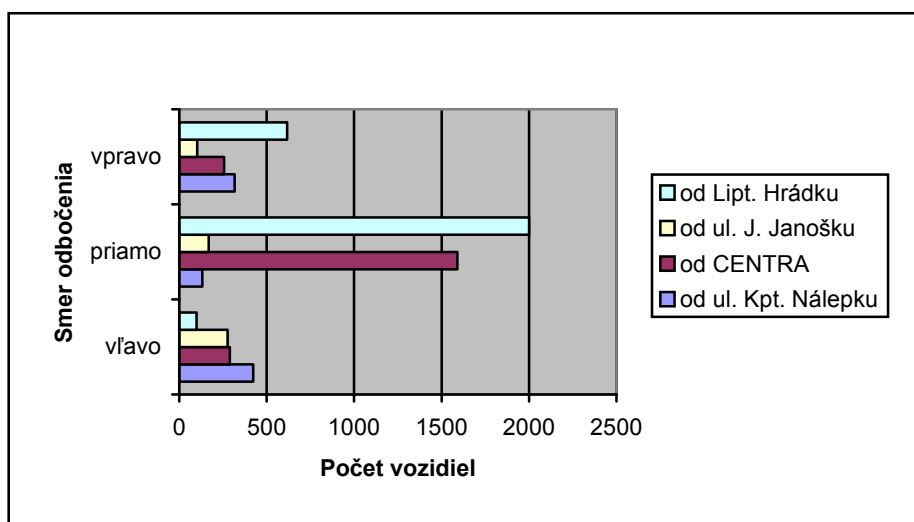
**Graf 14: Zloženie automobilovej dopravy podľa typu vozidiel**



Zdroj: Interné materiály MsÚ LM 2007



Graf 15: Počty vozidiel v jednotlivých smeroch



Zdroj: Údaje o štruktúre a počte vozidiel v profile križovatky Rachmaninovo námestie (dáta z dopravného prieskumu: december 2004 - január 2005 v rámci ročníkovej práce AOS gen. M. R. Štefánika, katedra logistiky, Lipt. Mikuláš).

Automobilová doprava je vyvolaná aktivitami a rôznymi funkciami rozmiestnenými v území – obytnou funkciou začínajúc, prepravou osôb a produktov končiac. Rozmiestnenie aktivít, spolu s veľkosťou ich dopravného nároku, určujú smerovanie a veľkosť dopravných prúdov. Osadenie objektov do skoro neobslužiteľných polôh, tolerujúc nepodložené argumenty o jedinečnosti príslušného návrhu v danej lokalite, spôsobovalo a naďalej spôsobuje problémy v priepustnosti a plynulosti dopravných prúdov. Tieto problémy však nie spôsobené samotnou dopravou. Prejazdný úsek cesty č. I/18 je dopravne najviac zaťaženým úsekom. Pre tento dopravný koridor je charakteristické, že umiestňovanie aktivít sa konalo najmä z hľadiska ich vlastných potrieb, ale nie z hľadiska možností priestoru, a to tak pre potreby dynamickej dopravy ako aj pre potreby zaparkovania, či odstavenia vozidiel. Pre komplexné riešenie sú v prvom rade potrebné znalosti objektívnych nárokov človeka, spoločnosti, ale aj priestoru. To vyžaduje sústavnú evidenciu a analýzu vývoja potrieb.

### Verejná autobusová doprava

Základný systém prepravy osôb tvorí mestská autobusová doprava (ďalej len „MAD“). Ten je doplnený v zastavanej časti mesta o prímestskú autobusovú dopravu, pre ktorú je mesto Liptovský Mikuláš cieľovou – konečnou zastávkou. Pre diaľkovú autobusovú dopravu je v prevažnej miere nácestnou zastávkou. Od roku 2005 zaznamenávame v MAD postupný pokles prepravených osôb. Ten evidentne súvisí s nárastom IAD na jednej strane a spôsobom financovania MAD, ktoré je nedostatočné k tomu, aby bola zabezpečená potrebná kvalita (dostatočná kapacita v dopravných špičkách, prepravná príležitosť mimo dopravných špičiek aj v mestských častiach s nižšími prepravnými nárokmi, dobrý technický stav dopravných prostriedkov, dobrý stavebno-technický stav pozemných komunikácií a infraštruktúry). Základná sieť autobusových zastávok MAD je až na výnimky



v optimálnej dostupnosti. V záverečnej fáze je aj modernizácia autobusových prístreškov na nácestných zastávkach.

### **12.2.2. Nemotoristická doprava**

#### **Cyklistická doprava**

Predstavuje ekologický druh dopravy, ktorý zaznamenáva nárast. Ten však, žiaľ, nie je na úkor IAD, ale v prevažnej miere na úkor poklesu prepravných nárokov v MAD. Cyklistické cestičky sú vybudované na sídlisku Podbreziny a to ako samostatné, resp. s pešou dopravou. Ako súčasť dopravného priestoru v úrovni motorovej dopravy je vyčlenený cyklistický pruh na prejazdnom úseku cesty č. I/18. Komunikačne spája sídlisko Podbreziny a m. č. Okoličné s centrom mesta. Napriek tejto skutočnosti deficitom hlavnej komunikačnej kostry v CMZ sú cyklistické komunikácie. Šírkové usporiadanie uličného priestoru však nevytvára podmienky na ich realizáciu v dopravnom priestore každej komunikácie pri súčasnom spôsobe ich využívania motorovými vozidlami.

Je vypracovaný realizačný projekt cyklotrasy regionálneho významu (Žiar-Smrečany-Liptovský Mikuláš-Trnovec). Tá sa pripája na cykloturistickú magistrálu nadregionálneho významu.

#### **Pešia doprava**

Tvorí ju najzraniteľnejšia skupina účastníkov cestnej premávky a to chodci. V CMZ je sieť chodníkov zodpovedajúca intenzite premávky. Obdobná situácia je aj na sídlisku Podbreziny. Nedostatok chodníkov je na Nábr. A. Stodolu v smere východ – západ a v m. č. (bývalé obce) v mieste pôvodnej IBV. Z hľadiska bezpečnosti chodcov je zložitejšia situácia v mieste križovania peších ťahov s pozemnými komunikáciami s intenzívnou automobilovou dopravou. Chýbajú bezbariérové úpravy chodníkov a priechody pre chodcov, ktoré by mohli byť užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie ŤŽPO.

#### **Statická doprava**

Je priamo závislá od stupňa automobilizácie. Podiel IAD na území mesta a to najmä v CMZ a na sídliskách vyvoláva zvýšené nároky na odstavné plochy. Kým v CMZ v blízkosti koncentrácie cieľov dopravy sa javí potreba odstavných plôch využiteľných v priebehu dňa, v obytných zónach mesta najmä v nočných hodinách a v dňoch pracovného pokoja. Tieto lokality dlhodobo trpia na nedostatok parkovacích stojísk.

### **12.3. Železničná doprava**

---

Územím mesta Liptovský Mikuláš vedie dvojkoľajná železničná trať č. 180 Bratislava-Žilina-Košice nadregionálneho významu. Podľa aktuálneho grafikonu železničnej dopravy je Liptovský Mikuláš významným strediskom cestovného ruchu a z pohľadu zámerov ďalšieho rozvoja vojenského školstva aj centrom vzdelávania profesionálnej ASR. V súčasnosti sa pripravuje modernizácia železničnej trate, ktorá vo svojom schválenom zámere počíta s novou trasou železničnej trate, vrátane



novej železničnej stanice, a to v súbehu s diaľnicou D1 z južnej strany. V novom koridore budú vylúčené úrovňové križovania s pozemnými komunikáciami, čo výrazne zvýši bezpečnosť dopravy.

#### **Hlavné problémy v oblasti dopravy:**

- chýba dlhodobý strategický dokument územného plánovania - Generel dopravy (v súčasnosti je v štádiu vypracovania)
- nedobudovaná dopravná infraštruktúra mesta:
  - komunikačne nie sú prepojené mestské časti (bývalé obce), čo znemožňuje optimalizovať verejnú autobusovú dopravu,
  - chýba obchvat mesta, ktorý by segregoval dopravu - presmeroval nepotrebnú tranzitnú dopravu mimo CMZ.
- problémy s krátkodobým parkovaním motorových vozidiel:
  - v CMZ, v m. č. Bodice, Demänová a Liptovská Ondrašová počas letnej a zimnej turistickej sezóny,
  - na sídliskách celoročne.
- stavebno-technický stav prevažnej väčšiny pozemných komunikácií nezodpovedá ich skutočnému dopravnému zaťaženiu - nevyhnutná potreba ich rekonštrukcií.
- kľúčovým problémom je nevysporiadané vlastníctvo pod miestnymi komunikáciami a ich súčasťami
- chýbajúce bezbariérové úpravy na miestnych komunikáciách

### **13. Verejná zeleň**

V meste absentuje centrálny mestský park na väčšej ploche. Parkmi menších rozmerov sú Park M. R. Martákovej pri svetelnej križovatke na Rachmaninovom námestí, Park Martina Rázusa pri mestskom úrade s pamätníkom Martina Rázusa a Park mládeže (Rohonciho záhrada) za Domom služieb. Ďalšími plochami parkového charakteru sú nepomenované parky pri kaštieli Vranovo v Palúdzke, park pri kaštieli v Okoličnom (dnes súkromný pozemok), park v Demänovej, park v záhrade Galérie P.M. Bohúňa a iné.

#### **Hlavné problémy v oblasti verejná zeleň:**

- chýbajúce detské ihriská v parkoch
- chýbajúce zóny pre psov v parkoch
- chýbajúca verejná zeleň popri cestných komunikáciách
- nezrekultivované staršie parky na území mesta
- nedostatočné a neudržiavané plochy verejnej zelene a chýbajúce relaxačné zóny na sídliskách



## **14. Územné plánovanie**

Územný rozsah územného plánu sídla Liptovský Mikuláš je územie ohraničené jeho katastrálnymi hranicami. Územný plán mesta spracovaný spoločnosťou AUREX s.r.o. Bratislava v roku 1995 je platný odo dňa nadobudnutia účinnosti Uznesenia Mestského zastupiteľstva v Liptovskom Mikuláši a Všeobecne záväzného nariadenia č.6/VZN/1996 schváleného Mestským zastupiteľstvom dňa 16.5.1996. Jeho schválením sa zrušila platnosť územného plánu sídla Liptovský Mikuláš spracovaného v roku 1977 URBIONON Bratislava. UPNSÚ bol vypracovaný s platnosťou do roku 2010.

Zatiaľ bolo schválených dvanásť doplnkov UPNSÚ a pripravuje sa trinásty.

V súčasnosti sa pracuje na Genereli dopravy, ktorý má byť spracovaný do 31.8.08. Po jeho zapracovaní bude následne vypracovaný nový UPNSÚ s platnosťou do roku 2030.

### **Hlavné problémy v oblasti územného plánovania:**

- akútna potreba riešenia nového územného plánu mesta Liptovský Mikuláš
- chýba koncepčné rozčlenenie mesta na rozvojové zóny a riešenie regenerácie verejných priestranstiev vrátane rekonštrukcie historických objektov a objektov občianskej vybavenosti
- chýba koncepcia budovania mestskosti územia mesta, zvýšenia jeho atraktívnosti pre občanov aj turistov a zefektívnenie prepojenia funkčných plôch
- chýbajú oddychové miesta na trávenie voľného času pre občanov aj turistov
- pešia zóna nie je rozšírená o uličky a atraktívne zákutia



## ZHODNOTENIE PLNENIA ROZVOJOVÝCH ZÁMEROV MESTA ZA OBDOBIE 2004 – 2006

### 15. Zhodnotenie plnenia zámerov PHSR za programovacie obdobie 2004 – 2006

Nasledujúce zhodnotenie obsahuje prehľad spracovaných, podaných a úspešných projektov financovaných z externých zdrojov, prevažne zo štrukturálnych fondov EÚ za Mesto Liptovský Mikuláš v programovacom období 2004-2006.

Tabuľka 73: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť doprava

Plánované zábery PHSR 04 – 06				Zrealizované zábery	
Oblasť	Zámer	Zrealizované	Úspešnosť		
DOPRAVA	21	10	48%	1	Rekonštrukcia miestnej komunikácie Ul. Bellova
				2	Modernizácia obslužnej komunikácie; Ul. Obchodná, m. č. Demänová
				3	Výstavba autobusovej zastávky Podbreziny-STRED
				4	Rekonštrukcia obslužnej komunikácie; Ul. Sihotská, m. č. Okoličné
				5	Rekonštrukcia zbernej komunikácie s dopravnou-obslužnou funkciou; Ul. Hollého
				6	Rekonštrukcia dopravnou-obslužnej komunikácie základného komunikačného systému; Ul. Hurbanova
				7	Rekonštrukcia zbernej komunikácie; Ul. Borbisova
				8	Výstavba dopravného priestoru so zreteľom na statickú dopravu Ul. Vrbická a priestor pred b. j. „K“
				9	Demänová – Demänovská cesta, pešia komunikácia, I. etapa
				10	Modernizácia prístupovej komunikácie k pohrebisku; Ul. Lidická, m. č. Liptovská Ondrašová

V oblasti dopravy bolo v PHSR za programovacie obdobie 2004 – 2006 stanovených 21 zámerov z toho bolo zrealizovaných 10, čo predstavuje 48 % úspešnosť pri plnení zadáných cieľov.

Tabuľka 74: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť školstvo a šport

Plánované zábery PHSR 04 – 06				Zrealizované zábery	
Oblasť	Zámer	Zrealizované	Úspešnosť		
ŠKOLSTVO	42	20	48%	1	Zrušené 2 materské škôlky a Stredisko služieb škole
				2	Zlepšenie infraštruktúry škôl najmä rekonštrukciou existujúcich budov a prístavby objektov
				3	Pokračuje sa v racionalizácii stredných škôl
				4	Zvýšenie štandardu a technologického zabezpečenia škôl s ohľadom na zvýšenie kvality vyučovania
				5	Spojenie ZŠ a MŠ Demänová
				6	Pripravené projektové dokumentácie k uskutočneniu rekonštrukčných prác základných a materských škôl.
				7	Centrum voľného času - presun do nových priestorov - ZŠ Nábr. A. Stodolu
				8	Centrum informácií pre mladých CiM - GPMB - YMCA Liptov a OZ LIPTOVIUM



			Vytvárajú sa podmienky na aktívne využitie telovýchovných priestorov škôl v meste v čase prázdnin ako aj počas školského roka,
			9
			10
			CiM - prieskum názorov mladých na život v meste LM
			<b>VODNÝ SLALOM</b>
			11
			oprava odberného objektu areálu
			12
			káblové prepojenie start - cieľ / štartovací box
			<b>HOKEJ</b>
			13
			plynifikácia výmenníkovej stanice, rekonštrukcia spŕch a rolby, rekonštrukcia osvetlenia, náter oceľových a drevených konštrukcií
			14
			projekt Letná hokejová škola
			<b>FUTBAL</b>
			15
			minifutbalové ihrisko s umelým povrchom - ZŠ Okoličianska - vybudovanie multifunkčného ihriska v areáli Združenej hotelovej a obchodnej školy, oplatenie futbalového ihriska FC 34 Palúdzka
			<b>LYŽOVANIE</b>
			16
			úprava bežeckej trate "Stopa zdravia" - Háj-Nicovô, Háj-Podbreziny
			<b>MASOVÝ ŠPORT</b>
			17
			FUTBALOVÝ KLUB TATRA NAO - výmena okien, plážové ihrisko, ŠPORTOVÝ KLUB ONDRAŠOVÁ - šatne, TJ SNAHA PLOŠTÍN - rekonštrukcia šatní a strechy, KRYTÁ PLAVÁREŇ - palubovka, výmena okien, rekonštrukcia detského bazéna, podlahové kúrenie, rekonštrukcia strechy bazéna, rekonštrukcia soc. zariadení, výmena vchodových dverí
			18
			Mestská športová olympiáda ZŠ a SŠ aj za účasti mesta Opava
			19
			Podpora občianskych združení s obsahom činnosti – šport
			20
			priebežne - dobudovanie atletického areálu Gymnázia M.M. Hodžu, areál ZŠ J.Kráľa

V oblasti školstvo a šport bolo v PHSR za programovacie obdobie 2004 – 2006 stanovených 42 zámerov z toho bolo čiastočne zrealizovaných alebo zrealizovaných 20, čo predstavuje 48 % úspešnosť pri plnení zadaných cieľov.

**Tabuľka 75: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť investičná a bytová výstavba**

Plánované zábery PHSR 04 - 06				Zrealizované zábery	
Oblasť	Zámer	Zrealizované	Úspešnosť		
INVESTIČNÁ A BYTOVÁ VÝSTAVBA	25	19	76%		Projektová dokumentácia
				1	PD kanalizácia Ondrašová
				2	PD Bytové domy
				3	PD skládka TKO - rozšírenie
				4	PD Pešia zóna L. Mikuláš, mesto
				5	PD Pešia zóna Podbreziny
					<b>Základná infraštruktúra</b>
				6	Plynifikácia Alexyho ulice
				7	Plynifikácia Guothova ulica
					<b>Kanalizácia/protipovodňové opatrenia</b>
				8	Kanalizácia Bodice
				9	Kanalizácia Okoličné
				10	Kanalizácia Ondrašová
				11	Protipovodňové opatrenia Ondrašová
					<b>Výstavba a oprava peších komunikácií</b>



				12	Nábrežie spevnené plochy
				13	Pešia komunikácia Demánová
				14	Pešia komunikácia Palúdzka
					<b>Bytový fond</b>
				15	Výstavba nájomných bytov
				16	Výstavba nájomných bytov
					<b>Skládka TKO V. Poruba</b>
				17	Ohrádzky, rozšírenie
					<b>Pešia Zóna</b>
				18	Pešia zóna mesto
				19	Pešia zóna Podbreziny

V oblasti investičná a bytová výstavba bolo v PHSR za programovacie obdobie 2004 – 2006 stanovených 25 zámerov z toho bolo čiastočne zrealizovaných alebo zrealizovaných 19, čo predstavuje 76 % úspešnosť pri plnení zadaných cieľov.

**Tabuľka 76: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť sociálne služby**

Plánované zámery PHSR 04 - 06				Zrealizované zámery	
Oblasť	Zámer	Zrealizované	Úspešnosť		
<b>SOCIÁLNE SLUŽBY</b>	<b>11</b>	<b>5</b>	<b>45%</b>	1	Realizácia projektu Nový svet - Hlboké
				2	Zriadenie detského domova
				3	nocľaháreň pre bezdomovcov pre 20 osôb - súčasť Komunitného centra v Hlbokom
				4	Dobudovanie domova dôchodcov v objekte nemocnice
				5	Zriadenie útulku pre matky s deťmi

V oblasti sociálnych služieb bolo v PHSR za programovacie obdobie 2004 – 2006 stanovených 11 zámerov z toho bolo zrealizovaných 5, čo predstavuje 46 % úspešnosť pri plnení zadaných cieľov.

**Tabuľka 77: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť kultúra**

Plánované zámery PHSR 04 - 06				Zrealizované zámery	
Oblasť	Zámer	Zrealizované	Úspešnosť		
<b>KULTÚRA</b>	<b>24</b>	<b>11</b>	<b>46%</b>	1	Zavedenie systému na získanie vedomostí o meste a okolí MŠ, ZŠ, SŠ
				2	Označovanie ulíc pomenovaných po významných osobnostiach mesta
				3	K okrúhlym výročiam významných osobností mesta (100. nar. 150 a pod.) vyhlasovanie roka venovaného osobnosti.
				4	Pomenovanie, škôl a inštitúcií po významných rodákoch
				5	Stabilizácia divadelného súboru pri DK
				6	Rozšírenie symbolického cintorína - priebežne
				7	Na zvýšenie angažovanosti občanov vyhlasovanie rôznych súťaží - (súťaž o najkrajší balkón v Meste)
				8	Zaviedlo sa mestské televízne vysielanie
				9	Zvýšil sa počet plagátovacích plôch
				10	V pešej zóne sa osadil smerovník s určením vzdialenosti do partnerských miest
				11	Posilňuje sa význam a úroveň kultúrno-spoločenských podujatí



V oblasti kultúry bolo v PHSR za programovacie obdobie 2004 – 2006 stanovených 24 zámerov z toho bolo zrealizovaných 11, čo predstavuje 46 % úspešnosť pri plnení zadaných cieľov.

**Tabuľka 78: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť cestovný ruch**

Plánované zábery PHSR 04 - 06				Zrealizované zábery
Oblasť	Zámer	Zrealizované	Úspešnosť	
<b>CESTOVNÝ RUCH</b>	<b>39</b>	<b>10</b>	<b>26%</b>	<b>1</b> spoločný propagačný materiál v 6 jazykoch
				Je schválené logo a slogan Liptova - využívané vo
				<b>2</b> všetkých prezentáciách mesta a regiónu
				Používajú sa mestské a regionálne marketingové materiály
				<b>3</b> zariadeniami cestovného ruchu a obcami
				<b>4</b> Zlepšil sa navigačný systém priamo v meste
				<b>5</b> Vytvárajú sa areály pre deti, ktoré môžu využívať turisti aj domáce obyvateľstvo
				<b>6</b> Vybudovali sa stánky na Námestí mieru, kde sa predávajú liptovské výrobky
				<b>7</b> Animačný program, pre návštevníkov na pešej zóne - len pri oslavách mesta, (Kultúrne leto)
				<b>8</b> Obnova kultúrnych, technických a priemyselných pamiatok pre ich využitie v cestovnom ruchu.
				<b>9</b> Skrášlenie a prestavba pešej zóny (Nábřeží a Podbreziny)
				<b>10</b> Rekonštrukcia plavárne, zimného štadióna, vybudovanie prenosnej ľadovej plochy, vzhľad mesta, oprava pamätníka na Háji, pomoc pri rekonštrukcii areálu vodného slalomu

V oblasti cestovný ruch bolo v PHSR za programovacie obdobie 2004 – 2006 stanovených 39 zámerov z toho bolo zrealizovaných alebo čiastočne zrealizovaných 10, čo predstavuje 26% úspešnosť pri plnení zadaných cieľov.

**Záver:**

Celkovo za všetky oblasti bolo naplánovaných **162** zámerov z ktorých bolo **zrealizovaných 75**, čo predstavuje **46%** úspešnosť v realizácii projektov za obdobie 04 – 06.



## 16. Žiadosti o nenávratný finančný príspevok z predstupových fondov a fondov EÚ podané Mestom Liptovský Mikuláš za programovacie obdobie 2004 - 2006

Tabuľka 79: Zoznam žiadostí o NFP za programovacie obdobie 2004 - 2006

Názov projektu	Operačný program	NFP schválený	NFP neschválený	náklady projektu celkom	výzva vyhlásená (mesiac/rok)
Letná hokejová škola	PHARE - Cross-Border Cooperation	757 018 Sk		zúčtované	04/03
Týždeň partnerských miest č.04/1434	Európska komisia, DG Vzdelávanie a kultúra, town-twinning	493 138 Sk		zúčtované	09/03
Zlepšenie výchovnovyučovacích podmienok a kvality v procese, zlepšenie hygienických podmienok žiakov ZŠ Čsl. brigády	OPZI, podopatrenie 3.1.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry		20 000 000 Sk	zásobník	03/04
Zmena palivovej základne a zníženie energetickej náročnosti MŠ Čsl. brigády	OPZI, podopatrenie 3.1.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry		4 063 500 Sk	zásobník	03/04
Skvalitnenie základných podmienok pre predškolskú a školskú výchovu v spoločnom zariadení ZŠ Demänová	OPZI, podopatrenie 3.1.1. Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry	4 639 000 Sk		zúčtované	03/04
Socializačné centrum Nový svet Hlboké	OPZI, podopatrenie 3.1.3. Budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry	7 233 800 Sk			03/04
Centrum Kolomana Sokola - II. etapa	OPZI, podopatrenie 3.1.4 Budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry	7 233 800 Sk			03/04
Infraštruktúra strediska CR medzinárodného významu LM-LM-Ráztocky	OP Priemysel a služby, Priorita 2, opatrenie 2.1, Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry CR, SOP PaS	170 000 000 Sk		189 091 000 SK	2005
ROLUZ Liptov	SOP Ľudské zdroje, Priorita: Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce	5 674 508 Sk		5 674 508 Sk	2005



<b>Poznávanie histórie a kultúry iných národov</b>	Európska komisia, DG Vzdelávanie a kultúra, town-twinning	8372 EUR	zúčtované		
<b>Vytvorenie siete partnerských inštitúcií a ich zapojenie do rozvojových stratégií a aktivít regiónu LIPTOV</b>	PHARE - Grant RR, mesto=partner		1 422 047 Sk		39542
<b>Štúdia revitalizácie prímestskej rekreačnej zóny pre rozvoj CR</b>	grantová schéma rozvoja CR		1 917 353 Sk		2005
<b>Športové ihrisko Hlboké</b>	FSR, grantová výzva 2, program Rozvoj lokálnej infraštruktúry	890 143 Sk		zúčtované	2005
<b>Komunitná práca v meste LM</b>	MPSVR - cez ÚPSVaR		1 512 385 Sk		2005
<b>Turistický marketing Liptova</b>	PHARE, grantová schéma rozvoja CR (TDGS)	603 110 Sk		zúčtované	
<b>Jánošík - karpatský zbojník</b>	Iniciatíva Spoločenstva INTERREG IIIA, PL-SR	743 488 Sk		zúčtované	2005
<b>Kompostáreň LM - obstaranie PD</b>	PHARE	572 693 Sk		zúčtované	2005
<b>PD Cyklochodník na trase Žiar - Smrečany - LM - Lipt. Trnovec</b>	INTERREG IIIA	3 307 170 Sk		5 056 000 Sk	2005
<b>Územný generel dopravy mesta LM</b>	OPZI opatrenie 3.3. budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti regionálnej politiky	2 497 000 Sk		2 497 000 Sk	2006
<b>Program HaSR LM ako centra regiónu Liptova do r. 2013 s výhľadom do r. 2020</b>	OPZI opatrenie 3.3. budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti regionálnej politiky	610 000 Sk		614 000 Sk	2006
<b>Participácia mládeže v Euroregióne Tatry</b>	INTERREG IIIA	419 550 Sk		366 000 Sk	2006
<b>Rozvoj regiónu Liptova a gminy Nowy Targ v r. 2007-2013</b>		705 000 Sk		v realizácii	2006



## Mesto Liptovský Mikuláš



Šanca pre kvalitu	SOP Ľudské zdroje, opatrenie 3.2.		3 683 000 Sk	zásobník	2006
Equalový petanque pre 3S	Európsky sociálny fond	290 304 Sk		290 304 Sk	2008
Hodnota zrealizovaných a prefinancovaných projektov za minulé progr. obdobie:			7 955 102 Sk	41 948 084,70	
Hodnota realizovaných a nezúčtovaných projektov z minulého progr. obdobia			13 055 705 Sk		
Celková hodnota projektov z minulého programovacieho obdobia:			21 010 807 Sk		

Zdroj: Interné materiály MsÚ



## 17. SWOT analýza mesta Liptovský Mikuláš, jej podstata a ciele

SWOT analýza mesta Liptovský Mikuláš je založená na existencii silných a slabých stránok a príležitostí a hrozieb. Silné a slabé stránky sú znakmi interných schopností mesta. Silné stránky sú internými schopnosťami, prostredníctvom ktorých je mesto schopné efektívne pôsobiť v externom prostredí. Slabé stránky znamenajú slabšiu spôsobilosť pre využitie externých príležitostí, ako i slabší ochranný potenciál proti možným hrozbám z externého prostredia.

Príležitosti a hrozby existujú mimo mesta v rôznych oblastiach. Patria k nim faktory pôsobiace z lokálneho i globálneho prostredia, z makroprostredia, a z interakčného prostredia. Typickým znakom príležitostí a hrozieb je, že vplyvajú na všetky subjekty vymedzeného prostredia, t.j. nielen na naše mesto.

### 17.1. Základné kroky a metodika SWOT analýzy

SWOT analýza nemá rozpracovanú jednotnú metodiku. Počas štyroch desaťročí jej uplatňovania bolo vyvinutých niekoľko modifikovaných postupov.

Východiskovým krokom SWOT analýzy bola identifikácia:

- a) externých faktorov, ktoré je nutné chápať ako kľúčové z pohľadu vytvárania príležitostí a hrozieb pre mesto Liptovský Mikuláš
- b) základných spôsobilostí a schopností, ktoré vytvárajú silné a slabé stránky mesta Liptovský Mikuláš.

Ku skúmaniu vplyvu externých a interných faktorov a identifikácii príležitostí, hrozieb, silných a slabých stránok sme využili spracované odborné koncepcie mesta Liptovský Mikuláš. Postupovali sme použitím už vytvorených SWOT analýz za každú oblasť a následne vytvorili súbor kľúčových externých a interných faktorov, ktoré tvoria prvky výslednej SWOT analýzy. (viď tab.47)

SWOT analýzy za jednotlivé oblasti sú zhrnuté v **prílohe č.6** - SWOT za jednotlivé oblasti

**Externá analýza** slúži na určenie strategických hrozieb a príležitostí v okolitom prostredí (a tiež v širšom národohospodárskom a globálnom rozsahu). Proces analýzy vonkajšieho prostredia sme prehodnotili na základe nasledovného postupu:

- a) Všeobecná charakteristika prostredia mesta Liptovský Mikuláš
- b) Skúmanie vplyvu externých trendov pomocou analýzy PEST.

Analýza PEST sa skladá zo štyroch faktorov: ekonomické faktory, politicko-právne faktory, sociálno-kultúrne faktory a technologické faktory

- c) Klasifikácia výsledkov



Výsledky externej analýzy sme rozčlenili na hrozby a príležitosti, a intuitívnymi metódami (brainstorming, brainwriting) určili 5 najdôležitejších príležitostí a 5 najzávažnejších hrozieb. (viď tab.47)

**Interná analýza** skúma a interpretuje vnútorné schopnosti mesta. Výsledky analýzy sa označujú ako silné a slabé stránky. Významnou úlohou tejto internej analýzy je vyhľadať z pomedzi silných stránok tie, ktoré sú na mimoriadnej úrovni a zároveň sú základom pre stratégiu.

Proces analýzy vnútorného prostredia bol nasledovný:

**a) Inventarizácia zdrojov**

Využili sme opäť obsah spracovaných koncepcií mesta Liptovský Mikuláš s čiastkových SWOT analýz a vybrali najvplyvnejšie faktory metódou preferencie a početnosti.

**b) Proporcionálna analýza**

Faktory sme rozčlenili na silné a slabé stránky a vzťahovou maticou určili ich váhy, aby sme následne mohli vylúčiť tie, ktorých váha je zanedbateľná oproti ostatným.

**c) Klasifikácia výsledkov**

Spomedzi silných stránok nám zostalo 5 kľúčových a taktiež slabé stránky mali zastúpenie v počte 5 ako kľúčové zraniteľnosti.

Následne sme vytvorili tabuľku kľúčových externých a interných faktorov pre numerické spracovanie SWOT analýzy.



**Tabuľka 80: Faktory SWOT analýzy mesta Liptovský Mikuláš**

	<b>S -silné stránky</b>		<b>W -slabé stránky</b>		<b>O -príležitosti</b>		<b>T -ohrozenia</b>
<b>S1</b>	Výhodná geografická poloha mesta, centrum regiónu Liptov	W1	Nekoordinované budovanie CR	O1	Marketing regiónu v zahraničí, na oslovenie klientely z vyššej strednej vrstvy	T1	Odliv kvalifikovanej pracovnej sily a následný odliv investorov, následný pokles pracovných príležitostí
<b>S2</b>	Atraktívne prostredie - zimná i letná sezóna	W2	Chýbajúci servis a poradenstvo v oblasti podpory z EU fondov a ich nízka hladina čerpania	O2	Poradenstvo, komunikácia a spolupráca medzi subjektami cestovného ruchu, MsÚ a regionál. organizáciami	T2	Nevysporiadané vlastníctvo k pozemkom a legislatívne prekážky
<b>S3</b>	Bohaté tradície, kultúrne dedičstvo	W3	Chýbajúce, produkty trávenia voľného času a propagácia voľnočasových aktivít	O3	Vyhľadávanie partnerstiev a vznik spoločných projektov medzi subjektami CR, kultúry, MÚ, podnikateľmi, tretím sektorom, zahraničím	T3	Sociologické problémy - rast sociálne patologických javov, starnutie obyvateľstva v regióne, rómska problematika
<b>S4</b>	Proaktívny prístup vedenia mesta k riešeniu kumulovaných problémov	W4	Slabá komunikácia s občanmi a informovanosť občanov o dianie v meste	O4	Rozvoj a ovplyvnenie mladej generácie	T4	Chýbajúca legislatíva, na podporu rozvoja cestovného ruchu, nelegálne podnikanie v cestovnom ruchu
<b>S5</b>	Prítomnosť vysokých škôl a vedeckého zázemia v meste	W5	Nedobudovaný priemyselný park, slabá prezentácia investorom	O5	Nová vízia mesta	T5	Neúspech pri žiadaní o EU fondy, legislatívne obmedzenia

## 17.2. Numerické spracovanie výslednej SWOT analýzy a výsledky

### Krok 1.

Zváženie vybraných znakov silných a slabých stránok pomocou rozhodovacej matice. Pri hodnotení sme porovnali dôležitosť jednotlivých znakov navzájom. Je vecou metodika akú škálu porovnávania zvolí. My sme zvolili hodnotenie pomocou troch stupňov:

1 ak je dôležitejší ako porovnávaný, 0 znak je menej dôležitý ako porovnávaný, 0,5 váha znakov je rovnaká. **príloha č.7** - Numerické spracovanie SWOT analýzy

### Krok 2.

Hodnotenie intenzity vzájomných vzťahov jednotlivých pohľadov navzájom.

Pre hodnotenie sme zostavili základnú maticu, v ktorej sme vzájomne posúdili relevantnosť a intenzitu vzťahov jednotlivých pohľadov, najmä však S – O; S – T, W – O a W – T. Pre hodnotenie vzájomných väzieb sme použili viacstupňovú škálu (1 – 5, pričom hodnota 1 označuje ambivalentnosť; hodnota 5 úzky vzťah), pri pozitívnom vzťahu pre hodnotený objekt sme zvolili kladné znamienko, pre negatívny znamienko záporné. **príloha č.7** - Numerické spracovanie SWOT analýzy



### **Krok 3.** Vyhodnotenie výsledkov súčasného stavu

Z nasledujúcich grafov je môžeme vidieť poradie jednotlivých faktorov ako vyšli po numerickom spracovaní SWOT analýzy.

#### **17.2.1. Výsledky Silné stránky**

- Z hodnotenia intenzity vzájomných vplyvov analyzovaných kritérií vyplýva, že najvýraznejšou silnou stránkou je **S4** (proaktívny prístup vedenia mesta k riešeniu kumulovaných problémov). V externom prostredí je dostatok príležitostí, aby sa táto silná stránka aj naďalej rozvíjala. Ohrozenia, ktoré boli definované, nemajú výraznejší vplyv na jej potláčanie.
- Táto silná stránka však nemá určenú vysokú váhu v rozhodovacej matici. Číselná hodnota váhy tejto silnej stránky je **15**, čo znamená, že pre výber stratégie a smeru rozvoja má menšiu dôležitosť ako silné stránky **S1** a **S2** (výhodná geografická poloha mesta, atraktívne prostredie - zimná i letná sezóna), ktoré dosiahli číselnú hodnotu váh **25**. Tieto dôležitejšie silné stránky sú výrazne oslabované vonkajšími faktormi. Ohrozenia sú intenzívne do takej miery, že nedávajú veľký priestor týmto silným stránkam výraznejšie ovplyvniť rozvoj mesta pozitívnym smerom.
- Najväčší vplyv na potláčanie silných stránok majú hrozby **T1** a **T3** (Odliv kvalifikovanej pracovnej sily a následný odliv investorov a Sociologické problémy - rast sociálne patologických javov). Ohrozenia môžu mať najväčší negatívny vplyv na silnú stránku **S5** (Prítomnosť vysokých škôl a vedeckého zázemia v meste).
- Príležitosti, ktoré môžu zvrátiť tieto hrozby sú **O1** a **O5** (MG regiónu i v zahraničí a Vízia mesta). Tieto príležitosti ak sa im v budúcnosti bude venovať dostatočná energia sú schopné potlačiť vonkajšie ohrozenia prostredia a posilniť pozíciu mesta a celého regiónu.

#### **17.2.2. Výsledky Slabé stránky**

- Najkritickejšou slabou stránkou je **W2** (Chýbajúci servis pre poradenstvo v oblasti podpory z EU fondov a ich nízku hladinu využívania). Taktiež kritická slabá stránka je **W1** (Nekoordinované budovanie CR) a **W5** (Nedobudovaný priemyselný park).
- Slabá stránky **W1** a **W5** majú určenú väčšiu váhu v rozhodovacej matici ako slabá stránka **W2**. Číselná hodnota váhy **W1** a **W2** je **30** a **W2** **20**. Tento malý rozdiel v dôležitosti slabých stránok vytvára potrebu venovať sa obom s patričnou pozornosťou.
- Spomenuté slabé stránky môžu byť potlačené najmä príležitosťami **O2** (Poradenstvo, komunikácia a spolupráca medzi subjektami CR, MÚ a LRRA), **O3** (Vyhľadávanie partnerstiev a vznik spoločných projektov medzi subjektami CR, kultúry, MÚ, podnikateľmi, 3.sektorom, zahraničím) a **O5** (vícia mesta). Tieto príležitosti určujú smer, ktorým by sa stratégia v plnení zámerov mesta mala v budúcnosti uberať, aby postupne znižovala negatívny vplyv slabých stránok na jeho rozvoj.
- Nesmie sa pritom zabúdať na externé ohrozenie **T5** (Neúspech pri žiadaní o EU fondy), ktoré zvyšuje riziko ďalšieho posilňovania vplyvu slabých stránok na rozvoj mesta. V stratégii sa musia prijať opatrenia, ktoré potlačia tieto negatívne externé faktory a znížia tak ich intenzitu.



### 17.2.3. Celkové výsledky

- Najdôležitejšou príležitosťou v konečnom hodnotení je **O5** (vizia mesta) a **O3** (vyhľadavanie partnerstiev a vznik spoločných projektov medzi subjektami CR, kultúry, MÚ, podnikateľmi, 3.sektorom, zahraničím). Tieto faktory dokážu zvýšiť intenzitu vplyvu silných stránok, zamedziť posilňovaniu negatívnych dopadov slabých stránok a zároveň potláčať zadefinované ohrozenia vonkajšieho prostredia.
- Zadefinovaná vizia mesta je dôležitou základňou pre vybudovanie efektívneho systému riadenia rozvojových zámerov mesta.
- Najkritickejšia hrozba je **T5** (neúspech pri žiadaní o EU fondy) a **T1** (odliv kvalifikovanej pracovnej sily a následný odliv investorov).
- Pri procese realizovania zámerov, ktoré si mesto vytýčilo bude podpora z EU fondov zohrávať v nasledujúcom období veľkú úlohu preto je nevyhnutné sústrediť sa a dôkladne zanalyzovať všetky možnosti čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a kohézneho fondu.
- Odliv kvalifikovanej pracovnej sily a odliv investorov môže výrazne narušiť rozvojové snahy mesta. Toto ohrozenie má tendenciu sa veľmi rýchlo zmeniť na slabú stránku práve preto, že sa mu mnohokrát prikladá menšia intenzita dopadu akú v skutočnosti má. Toto zatiaľ len ohrozenie v meste Liptovský Mikuláš je už výraznou slabou stránkou v iných mestách Slovenska, kde sa tento trend zdá byť už len veľmi ťažko napravitelný.
- **Výsledná hodnota SWOT analýzy (36) je kladné číslo z toho vyplýva že prevažujú silné nad slabými stránkami a príležitosti nad ohrozeniami to znamená , že sa subjekt nemusí báť zvoliť agresívnu stratégiu v plnení svojich zámerov a zamerať sa na čo najlepšie využitie príležitostí.**

príloha č.7 - Numerické spracovanie SWOT analýzy

### 17.3. Odporúčania vyplývajúce zo SWOT analýzy

---

#### Nová vizia mesta „ Mesto, ktoré žije a kde sa dobre žije“

- Posilnenie pozície mesta v regióne Liptov
- Vytvorenie jednotného imidžu mesta a regiónu
- Zlepšenie marketingových aktivít doma i v zahraničí
- Zvýšenie atraktivity prostredia pre občanov a návštevníkov
- Vytváranie kvalitného prostredia a služieb pre občanov mesta
- Vytvorenie možností trávenia voľného času v meste
- Obmedzenie sociálno-patologických javov zavedením vhodných modelov riešenia týchto problémov

#### Cestovný ruch a podnikanie

- Vyhľadavanie potenciálnych investorov a propagácia mesta v zahraničí
- Spájanie potrieb investorov , potenciálnych zamestnancov a školstva



## Mesto Liptovský Mikuláš



- Motivácia kvalifikovaných zamestnancov k zotrvaniu v meste
- Zavedenie poradenstva v oblasti čerpania podpory z fondov EU
- Zavedenie koordinácie CR a podnikania na úrovni regiónu
- Podpora spolupráce subjektov CR, MsÚ v koordinácii so subjektami zameranými na rozvoj regiónu
- Tvorba a propagácia kvalitných služieb pre vyššiu strednú vrstvu

### Partnerstvá

- Vyhľadávanie zahraničných partnerstiev a realizácia projektov v cezhraničnej spolupráci
- Budovanie partnerstiev a spolupráca na projektoch na úrovni MsÚ, podnikateľov a tretieho sektora



## **18. Vízia rozvoja mesta do roku 2020**

Mesto Liptovský Mikuláš do roku 2020, v optimálnom variante, môže zastaviť svoj negatívny demografický vývoj a prekročiť hranicu 35 000 obyvateľov za predpokladu zvýšenia atraktivity mesta vytvorením zaujímavých pracovných príležitostí najmä v terciárnom sektore, rozvojom bytovej výstavby a skvalitnením služieb. Do roku 2020 je cieľom postupne dostať do mesta také pracovné príležitosti, ktoré majú vyššiu pridanú hodnotu a ktoré sú atraktívne najmä pre mladých ľudí, ktorí pochádzajú z regiónu a sú vysťahovaní za prácou do zahraničia.

Cieľom mesta do roku 2020 je najmä vytvárať atraktívne prostredie, nie smerovať rozvojové aktivity na zvyšovanie počtu obyvateľov. Mesto je už dnes spádovým územím pre okolité obce, čo z neho robí prirodzené centrum s vybudovanou občianskou infraštruktúrou, ktorú je potrebné skvalitniť.

V súvislosti s celoslovenským trendom znižovania pôrodnosti a starnutia populácie, kedy do kategórie poproduktívneho veku začnú vstupovať početné ročníky narodené v 50. rokoch, je predpoklad ďalšieho spomalenia reprodukcie obyvateľstva, to zvýši nároky na dobudovanie sociálnej infraštruktúry v Meste. Predpokladá sa, že pracovná sila dosiahne najvyššie hodnoty v období 2010 - 2015 a následne sa začne jej početnosť znižovať.

Zmena trasovania železničnej dopravy k diaľnici D1, výrazne zmení fungovanie väzieb vo vnútri mesta a vytvorí sa tým nové rozvojové možnosti na dobudovanie infraštruktúry pre občanov aj návštevníkov mesta.

Ako prirodzené centrum Liptova sa bude rozvíjať najmä vďaka využívaniu prírodného potenciálu v okolí a profilovať sa ako podhorské mesto s rozvojom služieb a aktivít cestovného ruchu. Bude dobudovaná infraštruktúra, ktorá z mesta urobí prirodzené turistické centrum Liptova. Prílev turistov do mesta, pre ktorých bude mestské prostredie atraktívne a budú v ňom tráviť čas, zanechá pozitívny dopad na zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v meste, na zvyšovanie príjmov mesta aj občanov mesta a v konečnom dôsledku aj na zvyšovanie kvality života občanov mesta.

Cieľom mesta je rozvinúť cestovný ruch na báze partnerstva subjektov regionálneho cestovného ruchu do podoby, aby sa región Liptov stal regiónom Európy.



## **19. Vízia rozvoja mesta a štruktúra cieľov na roky 2007 - 2020**

**VÍZIA:** „Mesto, ktoré žije a kde sa dobre žije“

### **PRIORITY**

1. Trvale zlepšovať kvalitu života pre občanov všetkých vekových kategórií v súlade s ich potrebami, poskytovať im dostupné služby v oblasti vzdelávania, zdravotnej a sociálnej starostlivosti, bývania a trávenia voľného času a pravidelne informovať o dianí v meste
2. Oživiť historické korene a tradície mesta, dať mestu „svoj charakter“ s typickými ikonami a využiť hodnoty kultúrneho, historického a prírodného dedičstva Mesta pre zvýšenie jeho návštevnosti a podporu podnikania v cestovnom ruchu
3. Vytvoriť podnikateľom prostredie pre rozvoj podnikania s podporou inovácií a službami pre začínajúcich podnikateľov,
4. Vybudovať moderný Mestský úrad so sieťou inštitúcií, ktorý flexibilne zlepšuje kvalitu života občanov v súlade s ich potrebami a pravidelne informuje občana o dianí v meste
5. Priebežne budovať strategické partnerstvá so subjektmi súkromného sektora, verejného sektora aj organizáciami tretieho sektora

### **DEFINOVANÉ STRATEGICKÉ OBLASTI**

- |                                             |                                |
|---------------------------------------------|--------------------------------|
| 1. Územné plánovanie a infraštruktúra       | 5. Sociálne a zdravotné služby |
| 2. Podnikanie                               | 6. Kultúra                     |
| 3. Školstvo                                 | 7. Mestský cestovný ruch       |
| 4. Životné prostredie, bývanie a bezpečnosť | 8. Moderný mestský úrad        |



Tabuľka 81: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Územné plánovanie a infraštruktúra

Strategická oblasť	Strategické ciele	Špecifické ciele	ŽSK Špecifické ciele a opatrenia, Oblasť: Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	NSRR – Operačné programy
1. Územné plánovanie a infraštruktúra	1.1 Vypracovať nový územný plán rozvoja mesta a mestských častí v súlade s rozvojom cestovného ruchu a podnikania	1.1.1 Odborne posilniť útvary hlavného architekta Mesta	<b>1.1 Zvýšenie dopravnej dostupnosti a bezpečnosti dopravy v ŽSK</b>	<b>Regionálny Operačný Program</b>
		1.1.2 Vypracovať nový územný plán Mesta s posilnením mestských častí	1.1.1 Budovať a modernizovať diaľničný a cestný dopravný systém ŽSK	<b>OS 4. Regenerácia sídel</b> <b>OS 5. Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obslužnosť regiónov</b>
		1.1.3 Územne rozvíjať Mesto v rámci 12 rozvojových zón (Príloha č. 8 - UPN - rozvojové zóny) a priebežne informovať občana o projektových zámeroch v rámci týchto zón	1.1.2 Budovať a modernizovať medzinárodnú a regionálnu železničnú dopravu	
	1.2 Zabezpečenie trvalo udržateľnej mobility	1.2.1 Modernizácia cestnej infraštruktúry,	1.1.3 Vybudovaním systému integrovanej a kombinovanej dopravy zvýšiť dopravnú obslužnosť územia	<b>OP Doprava</b>
		1.2.2 Uspokojovanie prepravných požiadaviek prostredníctvom územného plánovania,	1.1.4 Podporovať zvýšenie bezpečnosti všetkých účastníkov dopravy	<b>OS 1. Železničná infraštruktúra</b> <b>OS 2. Cestná infraštruktúra (TEN-T)</b>
		1.2.3 Odbremeniť cestu č. I/18 v prietahu mestom od tranzitnej dopravy,	1.1.5 Zavedením ekologických druhov dopravy znížiť environmentálne zaťaženie územia exhalátmi	<b>OS 3. Infraštruktúra intermodálnej prepravy</b>
		1.2.4 Podpora verejnej osobnej dopravy (nemôže byť plne vystavená konkurenčnému prostrediu trhu osobnej dopravy voči ponuke individuálnej automobilovej dopravy),	1.1.6 Zabezpečiť obslužnosť územia funkčným systémom leteckej a riečnej dopravy	<b>OS 4. Infraštruktúra integrovaných dopravných systémov</b> <b>OS 5. Cestná infraštruktúra</b> <b>OS 6. Železničná verejná osobná doprava</b>
		1.2.5 Zabezpečenie vyššej kvality dopravy pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu alebo orientácie,	<b>1.3 Zvyšovanie úrovne občianskej vybavenosti vrátane občianskej infraštruktúry cestovného ruchu</b>	
			1.3.1 Zvýšiť energetickú efektívnosť a zlepšiť technický stav budov občianskej vybavenosti	
			1.3.2 Podporovať komplexné dobudovanie	



	1.2.6 bezpečnosť cestnej premávky (obnova dopravného značenia, modernizácia dopravných zariadení, konštrukčno-technické úpravy úrovňových križovatiek, stavebno-technický stav povrchu vozoviek pozemných komunikácií),	infraštruktúry v kľúčových oblastiach ČR 1.3.3 Zabezpečiť dostatočný a vyhovujúci bytový fond zodpovedajúci potrebám obyvateľstva 1.3.4 Zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľov v oblasti ochrany a tvorby krajiny	<b>Program cezhraničnej spolupráce SR – ČR 2007 - 2013</b>  <i>OS 1: Rozvoj dostupnosti cezhraničného územia a životného prostredia</i>  <b>Program cezhraničnej spolupráce SR - PL 2007 – 2013</b>  <i>OS 1: Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry</i>  Opatrenie 1.1 : Komunikačná a dopravná infraštruktúra
	1.2.7 ochrana dopravnej infraštruktúry (bezpečnosť cestujúcich v osobnej doprave, ochrana prepravovaného tovaru, ochrana jednotlivých komponentov zabezpečovacích dopravných zariadení),		
	1.2.8 znižovanie negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie,		
	1.2.9 tlmenie dopravy v obytných súboroch,		
	1.2.10 podpora nemotoristickej dopravy (cyklistická a pešia doprava – dobudovanie siete cyklistických a peších trás, zabezpečenie bezbariérovosti na miestnych komunikáciách).		



Tabuľka 82: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Podnikanie

Strategická oblasť	Strategické ciele	Špecifické ciele	ŽSK Špecifické ciele a opatrenia, Oblasť: Poznatková ekonomika	ŽASK Špecifické Ciele a opatrenia, Oblasť: Konkurencie- schopnosť regiónov	NSRR – Operačné programy
2. Podnikanie	2.1 Podporovať rozvoj podnikania a napomáhať vytváraniu nových pracovných príležitostí	2.1.1 Organizovať pravidelné stretnutia Vedenia Mesta s podnikateľmi na území Mesta	2B.2 Rozvíjanie vedomostnej základne podporujúcej konkurencie- schopnosť podnikov a služieb	4.3 Podpora ekonomickej výkonnosti odvetví závislých na využívaní prírodných zdrojov a kultúrno-historických daností subregiónov, tvorba a skvalitnenie miestnych produktov a služieb	OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia
		2.1.2 Pravidelne realizovať prieskum potrieb podnikateľov v Meste a promptne reagovať na ich potreby			OS 1. Podpora rastu zamestnanosti  Opatrenie 1.2 Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania
		2.1.3 Aktívne sa zapojiť do aktivít „Žilinskej inovačnej politiky“ (ZIP)	2B.2.1 Prispôsobiť vzdelávací systém a systém celoživotného vzdelávania pre poznatkovú ekonomiku	4.3.1 Vytvorenie systému udeľovania značiek kvality pre podporu marketingových aktivít v regióne  4.3.2 Vzdelávanie zamerané na kvalitný miestny produkt a výchova uvedomelého spotrebiteľa, ktorý oceňuje kvalitu	OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
		2.1.4 Na stredných školách iniciovať projekty prepojenia teórie s praxou prostredníctvom Rady podnikateľov	2B.3 Zabezpečenie rozvoja priemyslu a služieb na báze inovácií	4.3.3 Podpora konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesníctva s dôrazom na zachovanie krajinného rázu a dosiahnutie cieľovej kvality krajiny  4.3.4 Využitie bohatých vodných zdrojov, zdrojov pitnej minerálnej a termálnej vody ako strategickej suroviny budúcnosti pre posilnenie	OS 1. Inovácie a rast konkurencieschopnosti  Opatrenie 1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov  Opatrenie 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch
		2.1.5 Vytvárať atraktívne podnikateľské prostredie			
		• iniciovať vytvorenie podnikateľského inkubátora	2B.3.1 Zabezpečenie rozvoja priemyslu a služieb na báze inovácií  2B.3.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby a spotreby a zavedenie progresívnych technológií v energetike		OS 2 Energetika  Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych
		• vytvoriť poradenské centrum v Centre služieb občanom (CSO) pre rozvoj podnikania malých a stredných podnikateľov vrátane poradenského servisu v oblasti financovania rozvojových projektov z fondov EU			
		• zabezpečiť poradenské služby na web stránke mesta pre malých a stredných podnikateľov			
	2.2 Výstavba	2.2.1 Vytvárať investičné prostredie			



## Mesto Liptovský Mikuláš



	<b>priemyselného parku a prílev zahraničných investícií</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• dobudovať priemyselný park (3 priemyselné zóny – Skleníky, Okoličné; Za Váhom; Priemyselná ulica)</li></ul>		konkurencieschopnosti a špecifických čŕt regiónu	technológií v energetike
		<ul style="list-style-type: none"><li>• pripraviť atraktívnu ponuku pre investorov a vytvárať imidž mesta otvoreného pre investorov</li></ul>			
		<ul style="list-style-type: none"><li>• pripraviť zámer zeleného priemyselného parku v spolupráci so súkromným sektorom</li></ul>			



Tabuľka 83: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Školstvo mládež a šport

Strategická oblasť	Strategické ciele	Špecifické ciele	ŽSK Špecifické ciele a opatrenia, Oblasť: Poznatková ekonomika	ŽASK Špecifické Ciele a opatrenia, Oblasť: Ľudské zdroje	NSRR – Operačné programy
<b>3. Školstvo, mládež a šport</b>	<b>3.1 Vytvárať podmienky pre moderné vzdelávanie a atraktívne trávenie voľného času detí a mládeže</b>	<b>Sieť materských škôl</b>	<b>2B.2 Rozvíjanie vedomostnej základne podporujúcej konkurencieschopnosť podnikov a služieb</b>	<b>3.1 Premena tradičnej školy na modernú s cieľom zvyšovať kvalitu vzdelávania, vrátane podpory celoživotného vzdelávania a poradenstva</b>	<b>Regionálny Operačný Program</b>
		3.1.1 Vytváranie viactriednych materských škôl, za účelom zlepšenia výchovno - vzdelávacieho procesu a jeho riadenia.			<b>OS 1. Infraštruktúra vzdelávania</b>
		3.1.2 Nadbytočné priestory po MŠ poskytnúť mestu na iné účely			<b>OP Vzdelávanie</b>
		3.1.3 Právnu subjektivitou MŠ dosiahnuť vyšší stupeň riadenia			<b>OS 1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy</b>  Opatrenie 1.1 Premena tradičnej školy na modernú  <b>OS 2 Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov</b>  Opatrenie 2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania  <b>OS 3 Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami</b>  Opatrenie 3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít  Opatrenie 3.2 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími
		3.1.4 Vytvárať Občianske združenia na pomoc rodičov pri MŠ s cieľom podporovať výchovné a vzdelávacie aktivity v mimo pracovnom a mimoškolskom čase.			
		3.1.5 Vytvoriť Klub riaditeľiek MŠ za účelom zlepšenia metodickéj pomoci vo výchove a vzdelávaní.			
		<b>Základné školstvo a školské zariadenia</b>			
		3.1.6 Pokračovať v priestorovej a personálnej optimalizácii základného školstva na území mesta			
		3.1.7 Pravidelne organizovať pracovné porady s riaditeľmi škôl a školských zariadení na území mesta			
		3.1.8 Pravidelne sa zúčastňovať klubových stretnutí riaditeľov			
		3.1.9 Každoročne organizovať pracovné stretnutie riaditeľov škôl s vedením mesta a poslancami			
		3.1.10 Každoročne informovať o úrovni a stave školstva na stretnutia s občanmi. Zlepšiť vzájomnú kooperáciu základných a materských škôl			
			2.B.2.1 Prispôsobiť vzdelávací systém a systém celoživotného vzdelávania pre poznatkovú ekonomiku	3.1.1 Inovovať a prispôsobiť obsah a metódy výučby a skvalitniť výstupy vzdelávania pre všestranný rozvoj osobnosti a pre potreby trhu práce  3.1.2 Skvalitniť správu a manažment škôl a stimulovať ich k otvorenosti a riešeniu potrieb miestnych komunít  3.1.3 Zvyšovať kvalitu programov a inštitúcií celoživotného vzdelávania, uľahčiť prístup k celoživotnému vzdelávaniu a posilniť systém kontroly kvality  3.1.4 Podporovať priebežné dopĺňanie kvalifikácie osôb na trhu práce v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami	



	3.1.11 Každoročne zorganizovať koordinačnú poradu vedení stredných škôl za účelom voľby povolania žiakov základných škôl	spoločnosti	potrebami
	3.1.12 Pri príprave ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov postupovať podľa pripravovanej koncepcie celoživotného vzdelávania navrhovanej a gestorovanej MŠ SR.		
	3.1.13 Do roku 2010 zabezpečiť majetkovo právne vysporiadanie pozemkov pod školami		
	3.1.14 Zrekonštruovať čo najviac zo 14 objektov materských a základných škôl na území mesta, športoviská v areáloch škôl, zabezpečiť zmeny palivovej základne a bezbariérový prístup pre zdravotne postihnutých žiakov		
	3.1.15 Zrealizovať prieskum potrieb pre celoživotné vzdelávanie učiteľov, potrieb pre progresívne metódy výučby,		
	3.1.16 Presadzovať integrovanie zdravotne postihnutých detí do tried		
	3.1.17 Dovybaviť základné školy IKT, pedagogickými pomôckami, knižným fondom a na základe výsledkov prieskumu spracovať projekty na pokrytie týchto potrieb v rámci konceptu „Inovuj školu“		
	<b>Žilinská univerzita</b>		
	3.1.18 Pripraviť podmienky na vysokoškolské štúdium druhého stupňa aspoň v jednom študijnom programe, podporiť zvýšenie počtu uchádzačov o štúdium a v spolupráci s ŽU presadiť Univerzitu tretieho veku		
	3.1.19 Pripraviť laboratórne podmienky pre výučbu a spracovanie bakalárskych a diplomových prác		
	3.1.20 Pripraviť rekonštrukciu vonkajších a vnútorných priestorov	<b>3.2 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít a osôb s osobitými vzdelávacími potrebami</b>  3.2.1 Podporovať sociálnu inklúziu príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít a osôb s osobitými vzdelávacími potrebami prostredníctvom uľahčenia ich prístupu k formálnemu vzdelávaniu a k získavaniu zručností potrebných na trhu práce	<b>OP Informatizácia spoločnosti</b>  <b>OS 3. Zvýšenie prístupnosti k širokopásmovému internetu</b>  Opatrenie 3.1 Rozvoj infraštruktúry širokopásmového prístupu k internetu  <b>Program cezhraničnej spolupráce SR – ČR 2007 - 2013</b>  <i>OS: Podpora sociokultúrneho a hospodárskeho rozvoja cezhraničného regiónu a spolupráce</i>  <b>Program cezhraničnej spolupráce SR – PL 2007 – 2013</b>  <i>OS: Podpora miestnych</i>
	<b>Centrum voľného času</b>		



		<p>3.1.21 Vyprofilovať CVČ pre spontánnu záujmovú činnosť detí a mládeže mesta ako detské mládežnícke centrum. Zapájať CVČ do organizovania príležitostných ale aj pravidelných vzdelávacích, športových, kultúrnych a spoločenských podujatí mesta.</p> <p>3.1.22 Pripraviť elokované pracoviská v okrajových častiach mesta pre prácu s deťmi a mládežou. K tomuto využívať priestory základných škôl.</p> <p>3.1.23 Pravidelne realizovať prieskum potrieb detí na území mesta ( 1 x za 2 roky)</p> <p>3.1.24 Spracovať a publikovať pasportizáciu krúžkovej činnosti na území mesta a každoročne ju aktualizovať</p> <p>3.1.25 Spustiť pilotný projekt v oblasti regionálneho vzdelávania – „Poznaj svoj región“ a prepojiť ho s existujúcim programom „Poznaj svoje mesto“</p> <p><b>Mládež od 15 do 30 rokov</b></p> <p>3.1.26 Pravidelne realizovať prieskum potrieb mládeže na území mesta ( 1 x za 2 roky)</p> <p>3.1.27 Podporiť zriadenie Klubu mládeže a Informačného centra mladých</p> <p>3.1.27 Rozvíjať spoluprácu s vyškolenými mládežníckymi lídrami a podporovať fungovanie Študentského parlamentu</p> <p>3.1.28 Inicovať projekty „Mládež v akcii“ (minimálne štyri mládežnícke projekty ročne)</p> <p>3.1.29 Pokračovať v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami na rôznych mládežníckych projektoch</p> <p>3.1.30 Podporovať iniciatívy prevencie alkoholizmu a drogovej závislosti</p> <p>3.1.31 Angažovať mládež do verejného života v Meste s využitím ich kreatívnych záľub a voľnočasových aktivít</p> <p>3.1.32 Pripraviť vzdelávacie a školiace aktivity pre mládež a pracovníkov s mládežou.</p> <p><b>Šport</b></p> <p>3.1.33 Podporovať prioritné športy: hokej, futbal, vodný slalom a lyžovanie</p>			<i>iniciatív (Mikroprojekty)</i>
--	--	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--	--	----------------------------------



## Mesto Liptovský Mikuláš



		3.1.34 Podporiť kandidatúru Mesta na Majstrovstvá sveta vo vodnom slalome			
		3.1.35 Participovať na príprave Deaflympijských hier v roku 2011			
		3.1.36 Podporovať športové podujatia regionálneho, národného a medzinárodného významu, ktoré prispievajú k zvýšeniu návštevnosti Mesta			
		3.1.37 Vybudovať mestskú športovú halu			
		3.1.38 Dobudovať športoviská v rámci areálov škôl			
		3.1.39 Podporiť myšlienku „Mesta olympijských víťazov“ a zriadenie trvalej expozície výstavy „Od Korýtka ku kajaku“			
		3.1.40 Podporovať športové aktivity detí a mládeže a iniciovať vznik športových tried zameraných na iné druhy športov ako hokej			



Tabuľka 84: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Životné prostredie, bývanie a bezpečnosť

Strategická oblasť	Strategické ciele	Špecifické ciele	ŽSK Špecifické ciele a opatrenia, Oblasť: Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	ŽASK Špecifické Ciele a opatrenia, Oblasť: Poznatková ekonomika	NSRR – Operačné programy
4. Životné prostredie, bývanie a bezpečnosť	4.1 Zlepšovať kvalitu života a bývania, podporovať výstavbu nájomných bytov pre mladé rodiny	4.1.1 Spracovať a realizovať koncepciu využitia všetkých foriem obnoviteľných zdrojov energií v meste Liptovský Mikuláš	<b>1.2 Podpora zabezpečenia trvalej udržateľnosti kvality životného prostredia</b>	<b>2B 3 Zabezpečenie rozvoja priemyslu a služieb na báze inovácií</b>	<b>OP Životné prostredie</b>
		4.1.2 Zabezpečiť osvetu v oblasti využitia obnoviteľných zdrojov energie medzi občanmi Mesta a podporiť zriadenie centra energetického poradenstva pre občanov mesta	1.2.1 Zníženie objemu zmesového komunálneho odpadu a zefektívnenie recyklácie odpadu	2B.3.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby a spotreby a zavedenie progresívnych technológií v energetike	<b>OS 1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd</b>  Opatrenie 1.1 Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou  Opatrenie 1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd  Opatrenie 1.3 Zabezpečenie primeraného sledovania a hodnotenia stavu povrchových vôd a podzemných vôd  <b>OS 2 Ochrana pred povodňami</b>  Opatrenie 2.1 Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami  Opatrenie 2.2 Vybudovanie povodňového varovného a predpovedného  <b>OS 3 Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy</b>  Opatrenie 3.1 Ochrana ovzdušia Opatrenie 3.2 Minimalizácia
		4.1.3 Podporiť dobudovanie a potrebné rekonštrukcie kanalizačnej a vodovodnej siete na území mesta a rekonštrukciu ČOV Liptovský Mikuláš	1.2.2. Podporovať elimináciu existujúceho environmentálneho zaťaženia územia		
		4.1.4 Inicovať riešenie protipovodňových opatrení a úpravy brehov na vodných tokoch na území Mesta	1.2.3 Podporovať zníženie znečisťovania vodných tokov a zachovanie udržateľnosti kvality vodných tokov a vodných plôch		
		4.1.5 Podporovať zníženie znečisťovania vodných tokov a zachovanie udržateľnosti kvality vodných tokov a vodných plôch	1.2.4 Podporovať rozvoj technickej vybavenosti		
		4.1.6 Inicovať pravidelné jarné čistenie brehov vodných tokov na území mesta	1.2.5 Podporovať zvýšenie podielu využívania alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie		
		4.1.7 Zabezpečiť dobudovanie a uzavretie skládky komunálneho odpadu na území mesta a vybudovanie novej skládky	1.2.6 Podporovať		
		4.1.8 Podporovať využívanie alternatívnych zdrojov ekologickej likvidácie odpadov			
		4.1.9 Šíriť osvetu v oblasti odpadového hospodárstva a zapojiť deti a mládež do šírenia osvetu v oblasti separovania odpadov			
		4.1.10 Zefektívniť systém separovania odpadov pre podnikateľov, verejné inštitúcie, školské zariadenia, zariadenia cestovného ruchu a na voľných priestranstvách a zvýšiť podiel vyseparovaných zložiek z komunálneho odpadu			



	4.1.11 Podporovať všetky aktivity zamerané na likvidáciu starých objektov, ktoré ohrozujú životné prostredie	zachovanie biodiverzity a ekologickej stability krajiny		nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie
	4.1.12 Výrazne zväčšiť plochy parkov a mestskej zelene a rozvíjať ich ako mestské oddychové zóny			
	4.1.13 V rámci konceptu „Zelené mesto“ budovať na verejných priestranstvách „mikrozóny“ s detskými ihriskami a ihriskami pre psov			
	4.1.14 Podporovať budovanie zberných dvorov - doplnok celoplošných systémov zberu vybraných zložiek komunálneho odpadu			
	4.1.15 Vybudovať kompostáreň na likvidáciu biologicky rozložiteľného odpadu			
	4.1.16 Podporovať zachovanie biodiverzity a ekologickej stability krajiny			
	<b>Bývanie</b>			
	4.1.17 Priebežne dobudovať fond nájomných a štartovacích bytov			
	4.1.18 Vytvárať priestorové podmienky v rámci územného rozvoja sídel pre individuálnu bytovú výstavbu			
	4.1.19 Zlepšiť služby Bytového podniku vo vzťahu k občanom a v partnerstve so súkromným sektorom vybudovať kontaktné miesto s občanom vo veci riešenia otázok bývania			
	4.1.20 Podporovať projekty obnovy bytového fondu a ošetrovania systémových porúch			
	4.1.21 Zrealizovať projekty revitalizácie verejných plôch na sídliskách			
	4.1.22 Vytvárať podmienky na zabezpečenie dostupnosti bývania pre všetky vrstvy svojich obyvateľov,			
	4.1.23 Rozšíriť výstavbu bytov nižšieho štandardu, malometrážne byty pre občanov s nižšími príjmami a náhradné bývanie pre operatívne riešenie problematiky neplatičov			
	4.1.24 Vytvárať podmienky pre elimináciu segregácie jednotlivých sociálnych spoločenských skupín a bol zabezpečený sociálny mix obyvateľov			
	<b>Bezpečnosť</b>			
	4.1.25 Implementovať projekt „Bezpečné mesto“ aj čiastočným rozšírením kamerového systému			
				<p><b>OS 4 Odpadové hospodárstvo</b></p> <p>Opatrenie 4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu odpadov</p> <p>Opatrenie 4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov</p> <p>Opatrenie 4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie</p> <p>Opatrenie 4.4 Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania</p> <p>Opatrenie 4.5 Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov</p> <p><b>OS 5 Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny</b></p> <p>Opatrenie 5.1 Zabezpečenie priaznivého stavu biotopov a druhov prostredníctvom vypracovania a realizácie programov starostlivosti o chránené územia vrátane území</p> <p>Opatrenie 5.2 Zlepšenie infraštruktúry ochrany prírody a krajiny</p> <p>Opatrenie 5.3 Zlepšenie informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti, vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami</p>



**Mesto  
Liptovský Mikuláš**



		4.1.26 Zapojiť obyvateľov mesta do projektu „Bezpečné mesto“			
		4.1.27 Zvýšiť bezpečnosť chodcov, cyklistov a in-line korčuliarov na území mesta			<b>Program cezhraničnej spolupráce SR – ČR 2007 - 2013</b>
					<b>OS 1: Rozvoj dostupnosti cezhraničného územia a životného prostredia</b>
					<b>Program cezhraničnej spolupráce PL –SR 2007 – 2013</b>
					<b>OS 1: Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry</b>  Opatrenie 1.2 : Infraštruktúra životného prostredia  <b>OS 2: Socioekonomický rozvoj</b>  Opatrenie 2.2 Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva



Tabuľka 85: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Sociálne a zdravotné služby

Strategická oblasť	Strategické ciele	Špecifické ciele	ŽSK Špecifické ciele a opatrenia, Oblasť: Ľudské zdroje	NSRR – Operačné programy
5. Sociálne a zdravotné služby	5.1 Zabezpečiť komplexné sociálne služby, zdravotnú starostlivosť a dôstojnú starobu	5.1.1 Zvýšiť informovanosť občanov o sociálnych a zdravotných službách a zaviesť systém koordinácie subjektov poskytujúcich tieto služby na území Mesta	<b>3.2 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít a osôb s osobitými vzdelávacími potrebami</b>	Regionálny operačný program
		5.1.2 Iniciovat' v spolupráci s NsP rozšírenie kapacity doliečovacieho zariadenie	3.2.1 Podporovať sociálnu inklúziu príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít a osôb s osobitými vzdelávacími potrebami prostredníctvom uľahčenia ich prístupu k formálnemu vzdelávaniu a k získavaniu zručností potrebných na trhu práce	OS 2. <i>Infraštruktúra sociálnych služieb, soc. ochrany a soc. kurately</i> OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia
		5.1.3 Dobudovať a zatriktívniť areál Domova dôchodcov v Nemocnici a rozšíriť o Domov sociálnych služieb pre dospelých	<b>3.3 Rozvíjanie aktívnej politiky trhu práce</b>	OS 1. <i>Podpora rastu zamestnanosti</i> Opatrenie 1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti
		5.1.4 V spolupráci s organizáciami tretieho sektora podporovať rozvoj agentúr dennej ošetrovateľskej starostlivosti a subjektov tretieho sektora zameraných na prevenciu, poradenstvo a služby v sociálnej oblasti.	3.3.1 Vytvoriť systém účinnej spolupráce zainteresovaných aktérov pri riešení zamestnanosti	Opatrenie 1.2 Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania
		5.1.5 Podporovať koncept „Mesto bez bariér“ – odstraňovanie komunikačných a architektonických bariér v meste.	3.3.2 Podporovať aktivačné programy pre uchádzačov o zamestnanie	OS 2. <i>Podpora sociálnej inklúzie</i> Opatrenie 2.1 Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
		5.1.6 Podporiť projekt rekonštrukcie polikliniky	3.3.3 Podporovať rozvoj verejných služieb na miestnej úrovni	Opatrenie 2.2 Podpora
		5.1.7 Iniciaovať zlepšenie technického stavu budovy Inštrukčných detských jaslí zateplením, výmenou okien a modernizáciou interiéru	3.3.4 Podporovať služby zamestnanosti poskytované súkromnou sférou	
		5.1.8 Skvalitňovať výchovno-vzdelávací proces v DJ (nákupom a obmenou hračiek, detských kníh a učebných pomôcok)	3.3.5 Podporovať mobilitu a adaptabilitu pracovnej sily na trhu práce v regióne	
		5.1.9 V oblasti primárnej prevencie iniciovať a skvalitniť spoluprácu s inštitúciami pôsobiace na území mesta ( UPSVR, MsP, zariadenia VÚC, neštátne subjekty, štátna polícia...) s cieľom znižovať počet sociálno-patologických javov na území mesta.		
		5.1.10 Podporovať rozvoj Krízového strediska v Pálkovom centre		
		5.1.11 Podporovať činnosť klubov zdravotne postihnutých, ktorí sa schádzajú v priestoroch na Garbiarskej ulici		
		<b>Občania v poproduktívnom veku</b>	<b>3.5 Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce</b>	



	<div>5.1.12 Podpora spolupráce s Radou starších</div> <div>5.1.13 Podporiť zriaďovanie denných stacionárov pre seniorov a zdravotne postihnutých občanov</div> <div>5.1.14 Vybudovať nový (nad kapacitu 50) areál služieb dôchodcom s domovom dôchodcov a domovom sociálnych služieb pre dospelých</div> <div>5.1.15 Zaviesť „seniorské preukazy“ na zľavy na rôzne podujatia a služby (transparentná a solidárna podpora)</div> <div>5.1.16 Internetizácia klubov dôchodcov</div> <div>5.1.17 Informovať potencionálnych klientov a poskytnúť im sociálne poradenstvo</div> <div>5.1.18 Vytvárať podmienky na rozširovanie opatrovateľskej služby a sociálnych služieb, zavedením celodenných služieb</div> <div>5.1.19 Podporovať návaznosť domácej opatrovateľskej služby na ďalšie sociálne služby</div> <div>5.1.20 Rozširovať dostupnosť zariadení sociálnych služieb pre občanov mesta</div> <div>5.1.21 Spolupráca a výmena informácií s inými poskytovateľmi sociálnych služieb</div> <div>Rómska komunita</div> <div>5.1.22 Poskytnúť Rómom pracovné miesta vytvorené organizáciami Mesta</div> <div>5.1.23 Pokračovať v procese vzdelávania Rómov, ich integrácie do spoločnosti a tým prevencie sociálneho vylúčenia</div> <div>5.1.24 Skvalitňovať a rozširovať činnosť Komunitného centra „Nový svet Hlboké“</div> <div>5.1.25 Rozvíjať spoluprácu a podporovať životaschopnosť organizácií a združení zameraných na prácu s Rómami, pokračovať v projekte komunitných sociálnych pracovníkov</div> <div>5.1.26 Zvyšovať konkurencieschopnosť Rómov na trhu práce</div> <div>5.1.27 Zlepšiť zdravotný stav rómskeho etnika znížením výskytu rizikových faktorov</div> <div>5.1.28 Zlepšiť kvalitu bývania rómskeho obyvateľstva</div>	<div>3.5.1 Zvyšovať dostupnosť a skvalitnenie služieb zameraných na podporu zosúladenia rodinného a pracovného života</div> <div>3.5.2 Zlepšiť zamestnanosť skupín ohrozených sociálnym vylúčením. Podporovať sociálnu inklúziu a rovnosť príležitostí pri integrácii rizikových skupín do spoločnosti a na trh práce</div> <div>3.5.3 Podporovať budovanie a posilňovanie regionálnych a miestnych sietí zameraných na rozvoj komunit a podporu solidarity</div> <div>3.6 Podporovanie základnej úlohy rodiny, skvalitnenie vzťahov v rodine</div> <div>3.6.1 Podporovať programy zamerané na primárnu a sekundárnu starostlivosť</div> <div>3.6.2 Podporovať začínajúce a viacpočetné rodiny</div> <div>3.6.3 Podporovať materské centrá a vzdelávanie rodičov počas MD</div> <div>3.6.4 Zvýšiť dostupnosť a pružnosť systému starostlivosti o deti, starších občanov odkázaných na špeciálnu starostlivosť</div> <div>3.6.5 Podporovať aktívne starnutie</div>	<div>vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity</div> <div>Opatrenie 2.3 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života</div>
		<div>OP Vzdelávanie</div> <div>OS 3 Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami</div> <div>Opatrenie 3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit</div> <div>Opatrenie 3.2 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami</div> <div>Program cezhraničnej spolupráce SR – ČR 2007 - 2013</div>	



## Mesto Liptovský Mikuláš



	5.1.29 Podpora zvyšovania kultúrnej a národnej identity Rómov		<b>OS: Podpora sociokultúrneho a hospodárskeho rozvoja cezhraničného regiónu a spolupráce</b>
	5.1.30 Podpora zvyšovania akceptácie Rómov majoritou		<b>Program cezhraničnej spolupráce PL –SR 2007 – 2013</b>
	5.1.31 Realizovať detské letné tábory pre deti z málo podnetných rodín		<b>OS 2. Socioekonomický rozvoj</b> Opatrenie 2.3 Vytváranie sietí



Tabuľka 86: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Kultúra

Strategická oblasť	Strategické ciele	Špecifické ciele	ŽSK Špecifické ciele a opatrenia, Oblasť: Poznatková ekonomika	ŽSK Špecifické ciele a opatrenia, Oblasť: Ľudské zdroje	NSRR – Operačné programy
<b>6. Kultúra</b>	<b>6.1 Zlepšiť možnosti kultúrneho, športového a spoločenského života a trávenia voľného času</b>	6.1.1 Pravidelne zrealizovať prieskum potrieb občanov v oblasti kultúry	<b>2A.2 Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich infraštruktúry</b>	<b>3.8 Zachovanie a ďalší rozvoj kultúry a kultúrneho dedičstva, vytváranie podmienok pre športové a voľno časové využitie širokej verejnosti</b>	<b>Regionálny operačný program</b>
		6.1.2 Zrekonštruovať pamiatkové objekty vo vlastníctve Mesta ako Múzeum Janka Kráľa, Pongráčovskú kúriu a Župný dom, objekty Bytového podniku a bývalého Centra voľného času, podporiť rekonštrukcie sakrálnych pamiatok v meste vrátane židovskej Synagógy ako stánku kultúry a umenia			<b>OS 3. Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoja CR</b>
		6.1.3 Zrekonštruovať Dom kultúry a kultúrne domy v mestských častiach vrátane ich bezprostredného okolia	2A.2.1 Zlepšovať systémy získavania, spracovania a ochrany obsahu zo zdrojov pamäťových a fondových inštitúcií  2A.2 Digitalizovať obsah pamäťových a fondových inštitúcií, archivovať a sprístupňovať digitálne údaje	3.8.1 Podporiť tvorbu kultúrnych hodnôt, sprístupňovanie a zveľaďovanie duchovného a kultúrneho dedičstva, rozvoj a zachovávanie tradičnej kultúry a tradičných remesiel  3.8.2 Podporiť informovanosť obyvateľstva o kultúrnej ponuke a kultúrnom dedičstve regiónu  3.8.3 Skvalitniť spoluprácu a hľadať nové formy spolupráce medzi subjektami pôsobiace v oblasti kultúry, športu a voľného času  3.8.4 Podporiť podujatia a aktivity v oblasti	<b>OP Informatizácia spoločnosti</b>
		6.1.4 Podporiť rekonštrukciu Galérie P. M. Bohúňa a využitie jej záhrady ako súčasti pešej zóny			<b>OS 2. Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry</b>  Opatrenie 2.1 Zlepšenie systémov získavania, spracovania a ochrany obsahu zo zdrojov pamäťových a fondových inštitúcií  Opatrenie 2.2 Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie digitálnych dát
		6.1.5 Nadviazať dialóg so židovskou náboženskou obcou o možnosti vybudovania Múzea židovskej kultúry (holokaustu) v Meste			
		6.1.6 Koordinovať činnosť kultúrnych subjektov, spracovávať jednotný plán kultúrnych podujatí na území mesta a zlepšiť ich propagáciu			
		6.1.7 Každoročne vydávať kalendárium kultúrnych a športových podujatí na území mesta			
		6.1.8 Sprístupňovať občanom a návštevníkom históriu a tradície mesta formou tematických interaktívnych aktivít počas víkendov (Jánošíkove dni, Dni folklóru, Dni jazzovej hudby, Dni židovskej kultúry, Naši rodáci, kožiarske tradície, Dni Rómskej kultúry) a podujatí kultúrneho leta			
		6.1.9 Vytvoriť databázu žijúcich osobností rodákov Liptovského Mikuláša a ich prezentácia v rámci „Roka osobnosti mesta“			
		6.1.10 Vyhľadávanie možností finančného zabezpečenia a opätovného obnovenia tradície Belopotockého Mikuláša			



	6.1.11 Podieľať sa na modernizácii mestskej knižnice a obnove knižného fondu		kultúry, športu a využívania voľného času so zapojením širokej verejnosti v oblasti športu a voľnočasových aktivít	
	6.1.12 Vytvárať podmienky na presadenie technických inovácií v kultúre, podpora digitalizácie zbierok kultúrne, aktualizácia databázy existujúcich subjektov kultúry na území mesta a ich sprístupnenie širokej verejnosti a profesionálom			<b>Program cezhraničnej spolupráce SR – ČR 2007 - 2013</b>
	6.1.13 Zlepšenie technického stavu a vybavenia objektov a technológií Kultúrnych inštitúcií			<b>OS1 Podpora sociokultúrneho a hospodárskeho rozvoja cezhraničného regiónu a spolupráce</b>
	6.1.14 Klásť dôraz na ľudské zdroje ako najvýznamnejší faktor rozvoja kultúry			<b>Program cezhraničnej spolupráce PL –SR 2007 – 2013</b>
	6.1.15 Podporovať združovanie a partnerstvá subjektov a vytvorenie spoločných zdrojov za účelom ochrany a šírenia hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva			<b>OS 2. Socioekonomický rozvoj</b>  Opatrenie 2.2 Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva <b>OS 3. Podpora miestnych iniciatív (Mikroprojekty)</b>
	6.1.16 Vytváranie podmienok na zhodnocovanie, prezentáciu a podporu prírodného a kultúrneho dedičstva			



**Tabuľka 87: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Mestský cestovný ruch**

Strategická oblasť	Strategické ciele	Špecifické ciele	ŽSK Špecifické Ciele a opatrenia, Oblasť: Konkurencieschopnosť regiónov	NSRR – Operačné programy
<b>7. Mestský cestovný ruch</b>	<b>7. 1. Podporovať rozvoj mestského cestovného ruchu a a budovania náležitej infraštruktúry cestovného ruchu</b>	7.1.1 Koordinovať budovanie mestského cestovného ruchu na báze partnerstva subjektov cestovného ruchu	<b>4.3 Podpora ekonomickej výkonnosti odvetví závislých na využívaní prírodných zdrojov a kultúrno-historických daností subregiónov, tvorba a skvalitnenie miestnych produktov a služieb</b>	<b>Regionálny Operačný Program</b>
		<ul style="list-style-type: none"> <li>aktualizovať databázu subjektov cestovného ruchu a realizovať s nimi pravidelné stretnutia</li> </ul>		<b>OS 3. Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoja CR</b>
		<ul style="list-style-type: none"> <li>realizovať pravidelný prieskum potrieb subjektov cestovného ruchu a zber štatistických údajov o cestovnom ruchu</li> </ul>	4.3.1 Vytvorenie systému udeľovania značiek kvality pre podporu marketingových aktivít v regióne	<b>OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast</b>
		<ul style="list-style-type: none"> <li>podporovať legálnych ubytovávateľov a koordinovane postupovať voči nelegálnym zariadeniam</li> </ul>	4.3.4 Využitie bohatých vodných zdrojov, zdrojov pitnej minerálnej a termálnej vody ako strategickej suroviny budúcnosti pre posilnenie konkurencieschopnosti a špecifických črt regiónu	<b>OS 3. Cestovný ruch</b> Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu Opatrenie 3.2 Rozvoj informačných služieb cestovného ruchu, prezentácie regiónov a Slovenska
		<ul style="list-style-type: none"> <li>podporovať budovanie regionálneho cestovného ruchu na princípe partnerstva subjektov v regióne</li> </ul>	4.3.5 Zvýšenie významu poľovného a rybného hospodárstva v celkovej ekonomike regiónu a jeho konkurencieschopnosti	
		7.1.2 Podporovať oživenie pešej zóny a jej atraktivitu pre návštevníkov a turistov	4.3.6 Využitie vysokého potenciálu, súčasnej výkonnosti a dynamiky cestovného ruchu v tomto regióne pri rešpektovaní únosnosti a cieľovej kvality krajiny	<b>Program cezhraničnej spolupráce SR – ČR 2007 - 2013</b>
		<ul style="list-style-type: none"> <li>v pešej zóne podporovať otvorenie prevádzok ako športové obchody, suvenírové a darčkové obchody, obchody s tradičnými výrobkami, predĺžiť otváraciu dobu cez víkendy a vo večerných hodinách</li> </ul>		<b>OS 1: Podpora sociokultúrneho a hospodárskeho rozvoja cezhraničného regiónu a spolupráce</b>
		<ul style="list-style-type: none"> <li>podporovať rozvoj reštauračných zariadení v centre mesta s otvorenými terasami</li> </ul>		
		<ul style="list-style-type: none"> <li>organizovať kultúrne leto a interaktívne aktivity počas víkendov (ukážky ľudových remesiel)</li> </ul>		
		<ul style="list-style-type: none"> <li>premiestniť Informačné centrum mesta do historického centra, inovovať jeho činnosť a doplniť ďalšie dva informačné kiosky v strediskách CR stredného Liptova</li> </ul>		<b>Program cezhraničnej spolupráce PL – SR 2007 – 2013</b>



		7.1.3 Postupne realizovať projekt „Mestský cestovný ruch“ v rámci ktorého Mesto dobuduje infraštruktúru mestského CR		<p><b>OS 1 Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry</b></p> <p>Opatrenie 1.1 Komunikačná a dopravná infraštruktúra</p> <p><b>OS 2. Socioekonomický rozvoj</b></p> <p>Opatrenie 2.1 Rozvoj cezhraničnej spolupráce v oblasti turizmu</p> <p>Opatrenie 2.2 Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva</p> <p><b>OS 3. Podpora miestnych iniciatív (Mikroprojekty)</b></p>
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• pripraviť ďalšie komplexné projekty CR ako rozvojové zóny s doplnkovými službami CR (napr. golfový areál...) spoločne so súkromným sektorom</li> </ul>		
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• iniciovať komplexný projekt „Generelu rozvoja CR na Liptovskej Mare“ ako projekt regionálneho významu</li> </ul>		
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• pripraviť relaxačný park pri Liptovskej Mare (pláže, umelé mólo, promenáda, možnosti vodných športov a rybolovu) prepojený s Westernovým mestečkom a Aquaparkom Tatralandia</li> </ul>		
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• vybudovať sieť označených cyklistických trás do okolia mesta a náležitú infraštruktúru pre cyklistov</li> </ul>		
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• zaviesť poznávacie okruhy v centre mesta (Jánošíkova cesta, židovská cesta, cesta olympijských víťazov, národno-buditeľská cesta, cesta priemyselníkov atď.)</li> </ul>		
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• vybudovať zábavné centrum Liptov aréna (športová hala Ráztoky) prepojenie s Aquaparkom Tatralandia a Western city</li> </ul>		
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• zlepšiť prepojenie turistických centier Stredného Liptova – Jasná a Tatralandia s historickým centrom Mesta aj prostredníctvom cyklotrás</li> </ul>		
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• pripraviť športovo-oddychový areál Jasná s golfovým ihriskom, na území mestských častí Demänová a Bodice</li> </ul>		
		7.1.4 Budovať mestský cestovný ruch a podporovať ho mestským marketingom		



## Mesto Liptovský Mikuláš



		<ul style="list-style-type: none"><li>• pripraviť imidžové a informačné propagačné materiály a spolupráca s akreditovanými turistickými sprievodcami</li></ul>		
		<ul style="list-style-type: none"><li>• podporovať spoločnú účasť na výstavách a prezentácie mesta v rámci regiónu Liptov pre cestovné kancelárie a touroperátorov</li></ul>		
		<ul style="list-style-type: none"><li>• organizovať „Info cesty“ pre zahraničných touroperátorov a novinárov</li></ul>		
		<ul style="list-style-type: none"><li>• podporovať spoločnú prezentáciu subjektov CR na web stránkach a internetových prehliadačoch</li></ul>		
		<ul style="list-style-type: none"><li>• posilniť mediálnu podporu na domácom trhu a zahraničných príjazdových trhoch</li></ul>		
		<ul style="list-style-type: none"><li>• Podporovať investičné projekty súkromného sektora v oblasti CR</li></ul>		
		<b>Cezhraničná spolupráca</b>		
		7.1.5 Udržiavanie a prehľbovanie súčasných aktívnych partnerstiev		
		7.1.6 Rozšírenie partnerstiev spolupráce do Poľskej republiky s cieľom čerpania prostriedkov z programu cezhraničnej spolupráce		



**Tabuľka 88: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Moderný Mestský úrad**

Strategická oblasť	Strategické ciele	Špecifické ciele	ŽSK Špecifické ciele a opatrenia, Oblasť: Poznatková ekonomika	ŽSK Špecifické Ciele a opatrenia, Oblasť: Ľudské zdroje	NSRR – Operačné programy
<b>8. Moderný Mestský úrad</b>	<b>8.1 Inovovať činnosť MÚ, zlepšiť komunikáciu s občanmi a informovanosť občanov o dianí v meste</b>	8.1.1 Monitorovať spokojnosť občanov mesta vo všetkých oblastiach života (pravidelné prieskumy 1 x ročne)	<b>2A.1 Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb</b>  2A.1.1 Elektronizovať verejnú správu na regionálnej a miestnej úrovni  2A.2 Vytvoriť technologickú platformu pre rozvoj e-služieb pre spoločnosť	<b>3.4 Modernizácia verejnej správy</b>  3.4.1 Podporovať rozvoj inštitucionálnej kapacity a zlepšenie kvality verejnej správy  3.4.2 Vytvoriť systém účinnej spolupráce orgánov štátnej správy, samosprávy, mimovládnych organizácií a súkromného sektora	<b>OP Informatizácia spoločnosti</b>
		8.1.2 Reagovať na potreby občanov, zavádzať inovácie vo všetkých oblastiach života			<b>OS 1. Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb</b>  Opatrenie 1.1 Elektronizácia štátnej správy a rozvoj elektronických služieb na centrálnej úrovni  Opatrenie 1.2 Elektronizácia samosprávy a rozvoj elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni
		8.1.3 Inovovať činnosť MsÚ a mestských inštitúcií (Bytový podnik, VPS, Dom kultúry, Infomačné centrum) na moderné klientsky orientované inštitúcie s efektívnym systémom správy majetku			<b>OP Vzdelávanie</b>
		8.1.4 Zabezpečiť neustále zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v samospráve vzdelávaním			
		8.1.5 Zlepšiť služby miesta prvého kontaktu s občanom „Centra služieb občanom“			<b>OS 2 Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov</b>  Opatrenie 2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania
		8.1.6 Dať mestu jasnú identitu, nový dizajn manuál, jednotný vizuálny štýl a komunikovať občanom novú víziu mesta „Mesto pre všetkých“, využiť všetky dostupné kanály			
		8.1.7 Zlepšiť komunikáciu s médiami, organizovať pravidelné tlačové konferencie, iniciovať aktivity budovania vzťahov s verejnosťou (PR – public relations)			<b>OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia</b>
		8.1.8 zlepšiť obsahovú a vizuálnu kvalitu mesačníka Mikuláš, mestskej web stránky, vysielania TV Liptov			
		8.1.9 zaviesť moderné informačné a komunikačné technológie (e-government) do práce a fungovania samosprávy			



## Mesto Liptovský Mikuláš



		8.1.10 zriadiť nadačný fond Mesta a pravidelne organizovať grantové výzvy			<b>OS 4. Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy</b>  Opatrenie 4.1 Zlepšenie kvality služieb poskytovaných verejnou správou a neziskovými organizáciami  Opatrenie 4.2 Zavedenie systémov riadenia kvality vo verejnej správe a pre MVO v oblasti politiky zamestnanosti a sociálnej politiky
		8.1.11 v oblastiach športu, práce s mládežou, kultúry, životného prostredia, v sociálnej oblasti			
		8.1.12 v rámci spolupráce partnerských miest iniciovať projekty výmeny skúseností v oblastiach riadenia samosprávy a rozvoja mesta			
		8.1.13 iniciovať spoluprácu s univerzitami na Slovensku pri realizácii rozvojových zámerov Mesta			





## **IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC**

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) do roku 2013 s výhľadom do roku 2020 nadväzuje na prijatý strategický dokument Mesto pre všetky do roku 2010, ktorý špecifikuje rozvojové zámery mesta vo viacerých strategických oblastiach.

Do roku 2010 bude PHSR implementovaný konkrétnymi projektmi zahrnutými do akčného plánu na obdobie 2007 – 2010. Po roku 2010 sa vypracuje nový akčný plán na obdobie 2010 až 2013. Mesto na MsÚ a vo svojich inštitúciách zavedie projektové riadenie. Vedúci jednotlivých projektov budú pravidelne mesačne pripravovať správy o plnení projektových plánov vedeniu mesta a polročne informatívne správy Mestskej rade a Mestskému zastupiteľstvu.

K čerpaniu dotačných zdrojov, zdrojov štrukturálnych fondov EÚ a k prerozdeleniu zdrojov mestského rozpočtu v súlade PHSR využije Mesto dve inštitúcie - nadačný fond Mesta a služby Liptovskej regionálnej rozvojovej agentúry (LRRRA).



## Použité zdroje

1. **Demografia mesta Liptovský Mikuláš (2008)** (Vypracovaná na základe štatistických údajov ŠÚ SR a údajov lokálnej pobočky ŠÚ v Liptovskom Mikuláši):  
Iveta Ječmeňová
2. **Návrh koncepcie rozvoja mesta Liptovský Mikuláš v sociálnej oblasti (2007)**  
Ľubomíra Gloneková
3. **Analýza podnikania na území mesta Liptovský Mikuláš a rozvojové možnosti v tejto oblasti (September 2007)**  
Ing. Ján Krajčí
4. **Koncepcia rozvoja mesta v oblasti mestského marketingu, podnikania a cestovného ruchu (2007)**  
Ing. Darina Bartková, Ing. Marta Jančoková
5. **Návrh koncepcie zahraničnej spolupráce mesta Liptovský Mikuláš (február 2008)**  
Ing. Darina Bartková, Peter Prochazka, Marcela Herichová
6. **Koncepcia rozvoja mesta Liptovský Mikuláš v oblasti kultúry (2007)**  
Antónia Papčová
7. **Koncepcia rozvoja školstva v meste Liptovský Mikuláš (september 2007)**  
Školský úrad (PaeDr. Július Lichardus)
8. **Koncepcia rozvoja mesta Liptovský Mikuláš v oblasti športu a práce s mládežou (2007)**  
PhDr. Dana Guráňová
9. **Správa pre MsZ: Návrh systémových riešení problémov v oblasti životného prostredia pre roky 2007-2013**  
predkladal Ing. Miroslav Todák
10. **Koncepcia rozvoja mesta Liptovský Mikuláš v oblasti tepelnej energetiky (september 2006)**  
KNITECH s.r.o. Šándorova č. 17, 821 03 Bratislava
11. **Situačná analýza pre PHSR mesta Liptovský Mikuláš v oblasti dopravy (február 2008)**  
Ing. Miroslav Tuli
12. **Strategický dokument Mesto pre všetkých (2007)**  
V strategickej časti
13. **Návrh PHSR ZSK na roky 2007-2013**  
V strategickej časti
14. **Národný strategický referenčný rámec 2007 - 2013**  
V strategickej časti

### Spracovateľ dokumentu:

Liptovská regionálna rozvojová agentúra



Ing. Iveta Niňajová  
Mgr. Mária Tóthová



## **Zoznam príloh**

- Príloha č.1 - Zoznam kultúrnych pamiatok mesta
- Príloha č.2 - Základné štatistiky cestovného ruchu v meste Liptovský Mikuláš
- Príloha č.3 - Výsledky prieskumu oblasť kultúra
- Príloha č.4 - Výsledky prieskumu oblasť školstvo – mládež
- Príloha č.5 - Výsledky prieskumu oblasť školstvo – deti
- Príloha č.6 - SWOT za jednotlivé strategické oblasti
- Príloha č.7 - Numerické spracovanie SWOT analýzy
- Príloha č.8 - UPN - rozvojové zóny
- Príloha č.9 – AKČNÝ PLÁN na roky 2008-2010
- Príloha č.10 – Pripomienkový formulár
- Príloha č.11 – Zoznam pripomienok



## Zoznam použitých skratiek

MsÚ	- Mestský úrad
NKP	- Národná kultúrna pamiatka
SLDB	- Sčítanie ľudu, domov a bytov
SODB	- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
LH	- lesné hospodárstvo
MV	- motorové vozidlo
ÚPSVR	- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ŠÚ SR	- Štatistický úrad Slovenskej republiky
IBV	- Individuálna bytová výstavba
VDC	- Výskumné demografické centrum
EÚ	- Európska únia
ŽSK	- Žilinský samosprávny kraj
KC	- Komunitné centrum
PPP	- Pedagogicko – psychologická poradňa
HDP	- Hrubý domáci produkt
PKS	- Parita kúpnej sily
BP LM	- Bytový podnik Liptovský Mikuláš
PP	- Priemyselný park
TP	- Technologický park
VTP	- Vedecko-technologický park
LC	- Logistické centrum
PPF	- Poľnohospodársky pôdny fond
TTP	- Trvalé trávne porasty
CR	- Cestovný ruch
MHD	- Mestská hromadná doprava
PHM	- Pohonné hmoty
AICES	- Asociácia informačných centier Slovenska
INTERREG	- Program cezhraničnej spolupráce
NUTS III	- Nomenklatúra územných štatistických jednotiek
NSRR	- Národný strategický referenčný rámec
ZMOL	- Združenie miest a obcí Liptova
CBC	- Cezhraničný program
MZ	- Mestské zastupiteľstvo
OS SR	- Ozbrojené sily Slovenskej republiky
MO SR	- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MŽP SR	- Ministerstvo životného prostredia
LDO ZUŠ	- Literárno-dramatický odbor Základnej umeleckej školy



## Mesto Liptovský Mikuláš



BS	- Bábkový súbor
DfS	- Detský folklórny súbor
LH	- Ľudová hudba
HS	- Hudobná skupina
DSZ	- Detský spevácky zbor
CVČ	- Centrum voľného času
DK LM	- Dom kultúry Liptovský Mikuláš
PK LM	- Posádkový klub Liptovský Mikuláš
KLOS LM	- Kultúrne liptovské osvetové stredisko
FF	- Folklórny festival
PAN	- Celoslovenský festival pantomímy a pohybových divadiel
GPMB	- Galéria Petra Michala Bohúňa
MŠ	- Materská škola
ZŠ	- Základná škola
MFK	- Miestny futbalový klub
GTK	- Kanoistický klub
NAO	- Národná akadémia obrany
PDA	- Posádkový dom armády
CHSZ	- Chlapčenský spevácky zbor
ČOV	- Čistička odpadových vôd
SVS a.s.	- Severoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s.
MČ	- Mestská časť
ISPA	- finančný nástroj EÚ s cieľom pomôcť kandidátskym krajinám v oblasti dopravy a životného prostredia ešte pred ich vstupom do Únie.
OV	- Odpadové vody
NV SR	- Nariadenie vlády SR
VÚVH	- Výskumný ústav Vodného hospodárstva
KO	- Komunálny odpad
TKO	- Tuhý komunálny odpad
VO	- Vyseparovaný odpad
NO	- Nebezpečný odpad
NAPANT	- Národný park Nízke Tatry
SCZT	- Systém centrálného zásobovania teplom
TÚV	- Teplá úžitková voda
VS	- Výmenníková stanica
OZE	- Obnoviteľný zdroj energie
CZT	- Centralizované zabezpečovanie tepla
ÚEK	- Územná energetická koncepcia
IAD	- Individuálna automobilová doprava
AOS	- Akadémia ozbrojených síl



## Mesto Liptovský Mikuláš



MAD	- Mestská autobusová doprava
CMZ	- Centrálna mestská zóna
ASR	- Armáda Slovenskej republiky
UPNSÚ	- Územný plán sídelného útvaru
CiM	- Centrum informácií pre mladých
YMCA	- Miestne združenie
OZ	- Občianske združenie
PD	- Projektová dokumentácia
OPZI	- Operačný program Základná infraštruktúra
FSR	- Fond sociálneho rozvoja
SOP	- Sektorový operačný program
SWOT	- Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats - interná (silné a slabé stránky) a externá analýza (príležitosti a ohrozenia)
LRRA	- Liptovská regionálna rozvojová agentúra
CSO	- Centrum služieb občanom
MVO	- Mimovládna organizácia
NFP	- Nenávratný finančný príspevok



## Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Základné údaje o meste Liptovský Mikuláš .....	12
Tabuľka 2: Počet obyvateľov podľa mestských častí k 1.1.2006: .....	12
Tabuľka 3: Vývoj obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš od roku 1869: .....	13
Tabuľka 4: Vývoj obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v období 1996 - 2007: .....	13
Tabuľka 5: Prirodzený pohyb obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš: .....	14
Tabuľka 6: Prirodzený pohyb obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1998 - 2006 .....	15
Tabuľka 7: Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva mesta Liptovský Mikuláš, okresu, Žilinského kraja a SR v r. 2006: .....	15
Tabuľka 8: Migračný pohyb a celkový pohyb obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš: .....	15
Tabuľka 9: Porovnanie migračného a celkového pohybu obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš, okrese, Žilinskom kraji a SR v r. 2006 .....	16
Tabuľka 10: Vývoj vekovej štruktúry v meste Liptovský Mikuláš v r. 1996 - 2006: .....	17
Tabuľka 11: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2006: .....	18
Tabuľka 12: Národnostná štruktúra obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš (najviac zastúpené národnosti) v r. 1991 a 2001: .....	18
Tabuľka 13: Porovnanie štruktúry obyvateľstva podľa náboženského vyznania - mesto Liptovský Mikuláš, okres Liptovský Mikuláš, Žilinský kraj, SR (r. 2001) - najviac zastúpené cirkvi .....	19
Tabuľka 14: Porovnanie vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva podľa SODB 2001 (obyv. nad 16 rokov): .....	19
Tabuľka 15: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1991 a 2001 (obyv. nad 16 rokov): .....	20
Tabuľka 16: Vývoj obyvateľstva v období 1996 - 2007: .....	20
Tabuľka 17: Veková štruktúra obyvateľstva v r. 2006 a prognóza na r. 2020: .....	22
Tabuľka 18: Veková štruktúra obyvateľstva v r. 2006 a prognóza na r. 2020: .....	22
Tabuľka 19: Veková štruktúra obyvateľstva v r. 2006 a prognóza na r. 2020: .....	23
Tabuľka 20: Veková štruktúra obyvateľstva v r. 2006 a prognóza na r. 2020: .....	23
Tabuľka 21: Ekonomická aktivita v meste Liptovský Mikuláš v r. 1991 a 2001: .....	23
Tabuľka 22: Zamestnanosť podľa odvetví v meste Liptovský Mikuláš podľa SODB 2001: .....	24
Tabuľka 23: Odchádzka za prácou z mesta Liptovský Mikuláš v r. 2001: .....	25
Tabuľka 24: Dochádzka za prácou do mesta Liptovský Mikuláš v r. 2001: .....	25
Tabuľka 25: Nezamestnanosť v meste Liptovský Mikuláš v porovnaní so Žilinským krajom a SR: .....	26
Tabuľka 26: Ekonomická aktivita obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 2001 a prognóza na r. 2020: .....	28
Tabuľka 27: Počet bytov na 1000 obyvateľov .....	29
Tabuľka 28: Počet trvalo obývaných domov a bytov v meste Liptovský Mikuláš v r. 1970 – 1991: .....	30
Tabuľka 29: Domový a bytový fond v meste Liptovský Mikuláš podľa SODB 2001: .....	30
Tabuľka 30: Byty v meste Liptovský Mikuláš podľa obdobia výstavby – SODB 2001: .....	30
Tabuľka 31: Porovnanie ukazovateľov úrovne bývania podľa SODB 2001: .....	31
Tabuľka 32: Vývoj bytového fondu v meste Liptovský Mikuláš do r. 2020 : .....	33
Tabuľka 33: Vývoj bytového fondu v meste Liptovský Mikuláš do r. 2020 : .....	34
Tabuľka 34: Zoznam zariadení sociálnych služieb na území mesta .....	34
Tabuľka 35: Zariadenia sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľom je mesto Liptovský Mikuláš .....	35
Tabuľka 36: Výpočet - HDP v PKS na obyvateľa .....	39
Tabuľka 37: Počet podnikov v okrese Liptovský Mikuláš podľa počtu zamestnancov .....	39



Tabuľka 38: Podniky spolu a podľa počtu zamestnancov – časť I.....	40
Tabuľka 39: Podniky spolu a podľa počtu zamestnancov – časť II.....	40
Tabuľka 40: Podnikateľské subjekty podľa vybraných právnych foriem .....	40
Tabuľka 41: TOP 15 - najväčších firiem v Liptovskom Mikuláši z hľadiska zamestnanosti za rok 2006 .....	41
Tabuľka 42: Fyzické osoby – podnikatelia podľa právnych noriem .....	41
Tabuľka 43: Podniky podľa vybraných druhov vlastníctva v roku 2005 .....	41
Tabuľka 44: Bežné výdavky mesta.....	43
Tabuľka 45: Najvýznamnejší zahraniční investori.....	43
Tabuľka 46: Priemyselné parky v ŽSK .....	44
Tabuľka 47: Priemyselné parky v ŽSK - etapa návrh do roku 2015 .....	44
Tabuľka 48: Počet podnikov a živnostníkov v poľnohospodárstve .....	45
Tabuľka 49: Prehľad ukazovateľov v stavebníctve za podniky s 20 a viac zamestnancami .....	45
<b>Tabuľka 50: Štruktúra a lôžková kapacita ubytovacích zariadení v meste Liptovský Mikuláš .....</b>	<b>47</b>
Tabuľka 51: Štruktúra zariadení poskytujúcich služby reštauračného stravovania, služby rýchleho stravovania a občerstvenia .....	48
Tabuľka 52: Odbytová kapacita zariadení so spoločensko-zábavnou funkciou podľa ich štruktúry .....	48
Tabuľka 53: Súčasný stav spolupráce, úroveň a aktivity s partnerskými mestami .....	50
Tabuľka 54: Profesionálne kultúrne inštitúcie .....	53
Tabuľka 55: Štatistika návštevnosti podujatí NKP Čierny orol.....	54
Tabuľka 56: Najvýznamnejšie podujatia GPMB 2003 –2006.....	55
Tabuľka 57: Stav materských škôl v meste Liptovský Mikuláš .....	58
Tabuľka 58: Súkromná materská škola STONOŽKA.....	58
Tabuľka 59: Stav základných škôl v meste Liptovský Mikuláš.....	59
Tabuľka 60: Prehľad demografického vývoja na základných školách v meste L. Mikuláš .....	59
Tabuľka 61: Akadémie ozbrojených síl generála M.R. Štefánika .....	61
Tabuľka 62: Žilinská univerzita .....	62
Tabuľka 63: Pasportizácia športových klubov .....	64
Tabuľka 64: Celkový prehľad jestvujúcej a navrhovanej kanalizácie v meste Liptovský Mikuláš : .....	66
Tabuľka 65: Ukazovatele prípustného stupňa znečistenia vypúšťaných OV podľa NV SR č. 49/2002 Z.z. – príloha č. 3 pre ČOV nad 100 000 E.O.....	67
Tabuľka 66: Dĺžka vodovodnej siete v okrese Liptovský Mikuláš v km.....	67
Tabuľka 67: Dĺžka a počet vodovodných prípojkov za vodárenské závody v Liptovskom Mikuláši.....	67
Tabuľka 68: Emisie zo všetkých energetických zariadení v meste Liptovský Mikuláš za roky 2003 až 2005.....	68
Tabuľka 69: Parametre a životnosť pôvodnej skládky a po rozšírení skládky .....	69
<b>Tabuľka 70: Porovnanie vyprodukovaného množstva zmesového komunálneho a separovaného odpadu v jednotlivých rokoch .....</b>	<b>70</b>
Tabuľka 71: Zloženie komunálneho odpadu 2004 - 2006.....	71
Tabuľka 72: Základné údaje o spravovanom majetku mesta Liptovský Mikuláš .....	78
Tabuľka 73: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť doprava.....	84
Tabuľka 74: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť školstvo a šport.....	84
Tabuľka 75: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť investičná a bytová výstavba .....	85
Tabuľka 76: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť sociálne služby .....	86
Tabuľka 77: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť kultúra .....	86
Tabuľka 78: Zhodnotenie plnenia PHSR 04 – 06 za oblasť cestovný ruch.....	87
Tabuľka 79: Zoznam žiadostí o NFP za programovacie obdobie 2004 - 2006 .....	88



Tabuľka 80: Faktory SWOT analýzy mesta Liptovský Mikuláš .....	93
Tabuľka 81: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Územné plánovanie a infraštruktúra .....	99
Tabuľka 82: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Podnikanie .....	101
Tabuľka 83: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Školstvo mládež a šport.....	103
Tabuľka 84: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Životné prostredie, bývanie a bezpečnosť .....	107
Tabuľka 85: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Sociálne a zdravotné služby .....	110
Tabuľka 86: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Kultúra .....	113
Tabuľka 87: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Mestský cestovný ruch.....	115
Tabuľka 88: Štruktúra cieľov za strategickú oblasť Moderný Mestský úrad.....	118

## **Zoznam grafov**

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1996 - 2006 .....	13
Graf 2: Zastúpenie mužov a žien v meste Liptovský Mikuláš v r. 1996 - 2007 .....	14
Graf 3: Pohyb obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1998 - 2006.....	16
Graf 4: Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v meste Liptovský Mikuláš v r. 1996 - 2006 .....	17
Graf 5: Nezamestnanosť v meste Liptovský Mikuláš v r. 1999 - 2006.....	26
Graf 6: Miera nezamestnanosti v okrese Liptovský Mikuláš – rok 2007 .....	28
Graf 7: Veková štruktúra nezamestnaných za okres Liptovský Mikuláš k 31.12.2006.....	29
Graf 8: Veľkostná štruktúra bytového fondu v r. 2001 .....	30
Graf 9: Veková štruktúra bytového fondu v r. 2001 .....	31
Graf 10: Vývoj počtu žiakov stredných škôl v okrese Liptovský Mikuláš.....	61
Graf 11: Pomer množstva odpadov ukladaných na skládku TKO v roku 2006 (t/%) .....	69
Graf 12: Tvorba zmesového komunálneho odpadu a separácia za 5 rokov .....	70
Graf 13: Vývoj spotreby primárnych energetických zdrojov .....	74
Graf 14: Zloženie automobilovej dopravy podľa typu vozidiel.....	79
Graf 15: Počty vozidiel v jednotlivých smeroch.....	80

## **Zoznam máp**

Mapa 1: Fyzicko-geografická poloha mesta .....	8
------------------------------------------------	---